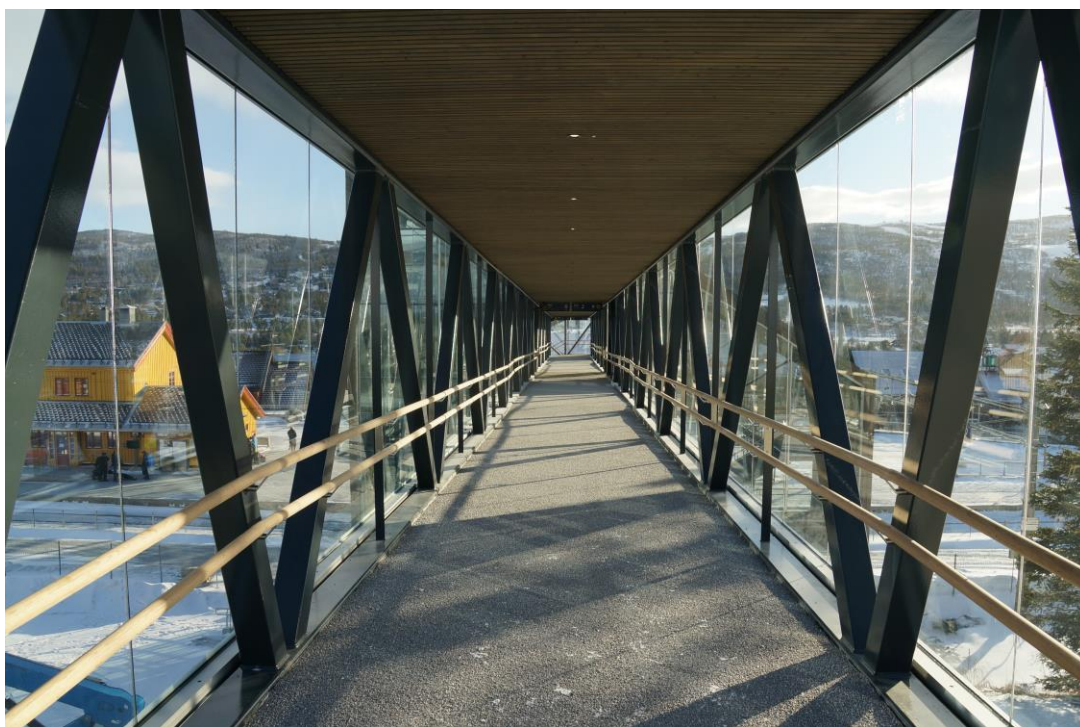

Handlingsprogram og Økonomiplan 2023-2026 med årsbudsjett 2023

HOL
KOMMUNE

INNHold

1. Rådmannens innledning	4
Handlingsprogram.....	5
1.2. Status for kommunale planer	6
2 Status og rammebetingelser	8
2.1. Status for nøkkeltall.....	8
2.2. Demografi og økonomiske rammebetingelser	13
Strategi og handlingsregler	15
Handlingsregler	18
Økonomiske rammebetingelser	20
Statsbudsjettet 2023	20
Kommunale gebyr og betalingssatser.....	24
Kraftomsetning og skattlegging på kraftomsetning.....	25
Driftsutgifter.....	27
Lånegjeld og renteutgifter.....	28
Disposisjonsfond	30
3 Visjon og tema i kommuneplanens samfunnsdel	31
Definisjoner	32
Samfunnskvaliteter.....	33
3.1. Befolkning og bolig.....	33
3.2. Folkehelse	34
3.3. Kultur og frivillighet.....	35
3.4. Natur, miljø og friluftsliv	37
Livsløp	38
3.5. Hol som oppvekstkommune	38
3.6. Hol som helse- og omsorgskommune	40
Arbeid og næringsutvikling	42
3.7. Eksisterende næringer	42
3.8. Ny næringsutvikling og innovasjon	43
Infrastruktur.....	44
3.9. Samferdsel.....	44

3.10	Teknisk infrastruktur.....	45
3.11	Samfunnssikkerhet og beredskap	47
4.	Organisasjonen Hol kommune.....	48
	Tjenesteområdene.....	53
	Sentraladministrasjonen.....	54
	Kultur og oppvekstetaten.....	59
	Barnehagetjenesten	60
	Grunnskoletjenesten.....	61
	Skolefritidsordning (SFO)	61
	Kulturtilbudet	62
	Helse - og omsorgsetaten	71
	Stab.....	72
	Drift - merkantil	72
	Tjenestetildeling og koordinering	73
	Legetjenesten.....	74
	Hjemmetjenesten.....	74
	Aktivitet og mestring	75
	Institusjonstjenester	75
	Familiehuset	76
	Andre faglige funksjoner	76
	Plan for kostnadstilpasning 2023-2025	81
	Teknisk etat.....	82
	Investeringer i økonomiplanen	88
	Økonomiske oversikter	89
	Driftsbudsjett 2023-2026	89
	Investeringsbudsjett 2022-2025.....	92
	Vedlegg	94
	Kommunale gebyrer og betalingssatser	94

Forsidebilde: Geilo stasjon gangbru. Foto: Hol kommune.

1. RÅDMANNENS INNLEDNING

Hol kommunes visjon er *Hol kommune skal være en trygg og god kommune å vokse opp og bo i, med vekst i folketallet, der arbeidsmarkedet er variert og hele kommunen er i bruk.* (vedtatt i juni 2018).

I handlings- og økonomiplanen blir visjonen konkretisert i planer og prioriteringer for alle som bor, oppholder seg og arbeider i Hol kommune. Formannskapet har i sak 89/22 vedtatt et Strateginotat som oppfølging av strategikonferansen 2022, og forberedelse til denne økonomiplanen. Det er vedtatt strategier for å bedre driftsresultatet, og laget forslag til økonomiske handlingsregler. Dette er grunnlaget for budsjett 2023 med økonomiplan 2024-2026.

Folketall

SSB sine prognoser viser et stabilt folketall for Hol kommune, der aldersgruppen over 80 år vil vokse mest de neste årene. Aldersgruppen 6-15 år vil også øke noe i forhold til tidligere år.

Oppvekst for barn og unge

Det har vært endringer på kulturområdet og i barnehage – og skolestruktur de siste 10 årene for å tilpasse innbyggernes behov, barnetall og kommunens ressursbruk. Kostra-resultater har vist at barnehage – og skoletjenestene har utgjort mindre i totale netto driftsutgifter enn sammenlignbare kommuner. Demografi-data viser at det kan bli flere barn og unge de neste årene i kommunen, og budsjettet for 2023 er tilpasset med økt antall barnehageplasser for å møte disse behovene.

Helse og omsorg

Det forventes økning i de eldre aldersgruppene fra 80 år og oppover de neste 10-20 årene. Dette vil kreve tilpasninger (økning av ressurser for å møte behovene) innenfor de økonomiske rammebetingelsene. Kommunen har i dag relativt større utgifter til helse – og omsorgstjenester sammenlignet med landssnittet og Kostragruppe 3, og må gjøre organisatoriske grep for å tilpasse kostnadsnivået. Noe av årsaken til differansen kan ligge i at vi har to dalfører og har avdelinger to steder der andre kommuner har en. Det ble i 2021 igangsatt et prosjekt for å belyse og utvikle organisering av fremtidens helse- og omsorgstjenester («Sammen om endring»). Dette prosjektet vil resultere i organisatoriske endringer som er planlagt for 2023.

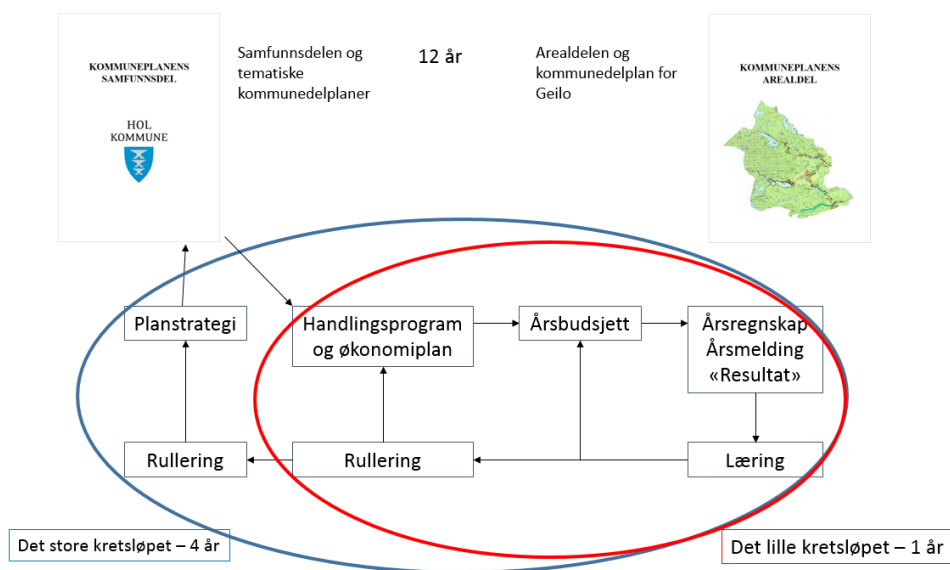
Infrastruktur

Trafikksikkerhetstiltak med nye avkjøringer i området ved Geilo skole – og idrettsområde, og rehabilitering av kommunal eiendom er de to største pågående investeringsprosjektene. Vann – og avløpsanlegg vil være pågående arbeider for å sikre god kvalitet på dette for kommunens innbyggere, fritidsboende og gjester.

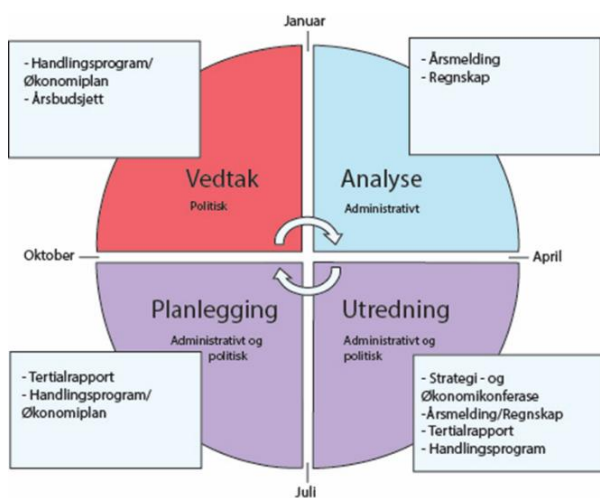
Handlingsprogram

Handlingsprogram med økonomiplan 2023-2026 er et strategi – og tiltaksdokument med tilhørende økonomiplan. Det er bygd opp med kobling mellom planemaene som er vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel, vedtatt handlingsprogram 2022-2025, vedtak i kommunestyret og andre nasjonale og regionale føringer. Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp, jfr. Kommuneloven § 14-4. Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel.

Det er en nær sammenheng mellom kommuneplanen, handlingsprogrammet og økonomiplanen. Dette kan illustreres slik:

Årshjulet for økonomiplanarbeidet i kommunen illustrerer samarbeidet mellom administrasjonen og politikerne for arbeidet med økonomiplanen gjennom året:

1.2. STATUS FOR KOMMUNALE PLANER

Status planstrategi: Planstrategien ble vedtatt i kommunestyresak 3/21.

Kommuneplaner

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i K-sak 46/18 den 20.6.2018.

Kommuneplanens arealdel er under revidering og skal vedtas i 2023. Kommunedelplan for Geilo skal innarbeides i arealdelen.

Vedtatte planer

Plan	Tjenesteområde	Vedtaksdato	Vedtaksreferanse
Kommunal planstrategi	Alle	4.2.2021	K-sak 3/21
Kommuneplanens samfunnsdel	Alle	20.6.2018	K-sak 46/18
Kommunedelplan for kultur	KO	24.06.2015	K-sak 45/15
Kommunedelplan for barnehage og skole	KO	24.01.2019	K-sak 10/19
Kommunedelplan for trafiksikkerhet 2019-2030	P&U	19.06.2019	K-sak 45/19
Handlingsplan for stier og løyper 2017-2021	P&U	27.09.2017	K-sak 54/17
Hovedplan kommunal veg 2012-2021	TE	13.05.2014	Administrativt delegert vedtak 12/05175-2
Hovedplan vannforsyning 2016-2028	TE	31.08.2016	K-sak 68/16
Hovedplan avløp og vannmiljø 2016-2028	TE	30.11.2016	K-sak 95/16
Hovedplan for kommunal eiendomsforvaltning 2016-2028	TE	19.06.2019	Revidert, K-sak 44/19
Handlingsplan for folkehelse 2021-24	P&U	17.6.2021	K-sak 48/21

Planer som skal revideres/rulleres/utarbeides (Planstrategi 2020-2023, vedtatt i Kommunestyret 4.2.21)

Plan	Tjenesteområde	Planlagt vedtak (år)
Kommuneplanens arealdel	P&U	2023
Kommunedelplan for naturmangfold	P&U	2022
Kommunedelplan for helse og omsorg	HO	2023
Kommunedelplan for skoler og barnehager	KO	2031 (2019-2031)
Kommunedelplan for kultur	KO	2023 (2015-2027)
Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	KO og PU	2025 (2021-2025)
Kommunal ROS-analyse	Beredskapsrådgiver	2023
Klima- og energiplan	P&U +	2022
Beitebruksplan	P&U	2022
Kulturminneplan	KO	2023 – ny plan
Hovedplan kommunal veg 2012-2021	TE	2022
Hovedplan vannforsyning 2016-2028	TE	2022
Hovedplan avløp og vannmiljø 2016-2028	TE	2022
Hovedplan for kommunal eiendomsforvaltning 2016-2028	TE	
Boligstrategi	P&U	2022
Næringsstrategi	P&U	2023

(Jfr. Planstrategien, fra kommuneplan, til temaplan og strategier. Gjeldende planer i hyperkoping).

2 STATUS OG RAMMEBETINGELSER

2.1. Status for nøkkeltall

Befolkningsutvikling i kommunen er en sentral rammebetingelse. Etter andre kvartal 2022 var det 4474 personer bosatt i kommunen. Dette er en økning med 25 personer fra samme tidspunkt året før. Flere fakta for nøkkeltall vises her.

Befolkning

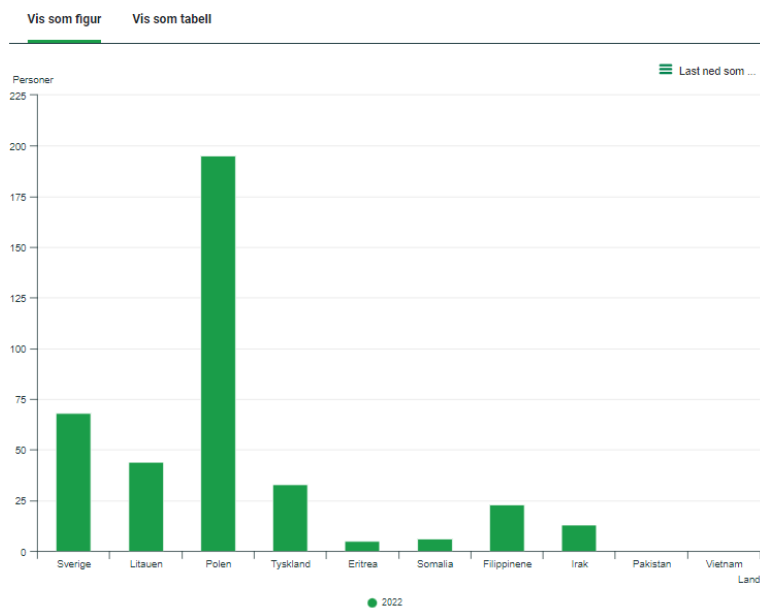

Forventet utvikling

Kilde
[Regionale befolkningsframskrivninger, Statistisk sentralbyrå](#)

Personer med innvandrerbakgrunn. Utvalgte land.

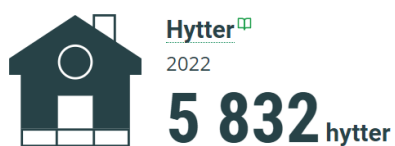

Kilde: [Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, Statistisk sentralbyrå](#)

Kilde
[Boliger, Statistisk sentralbyrå](#)

(2 096 boliger i 2021)

Kilde
[Bygningsmassen, Statistisk sentralbyrå](#)

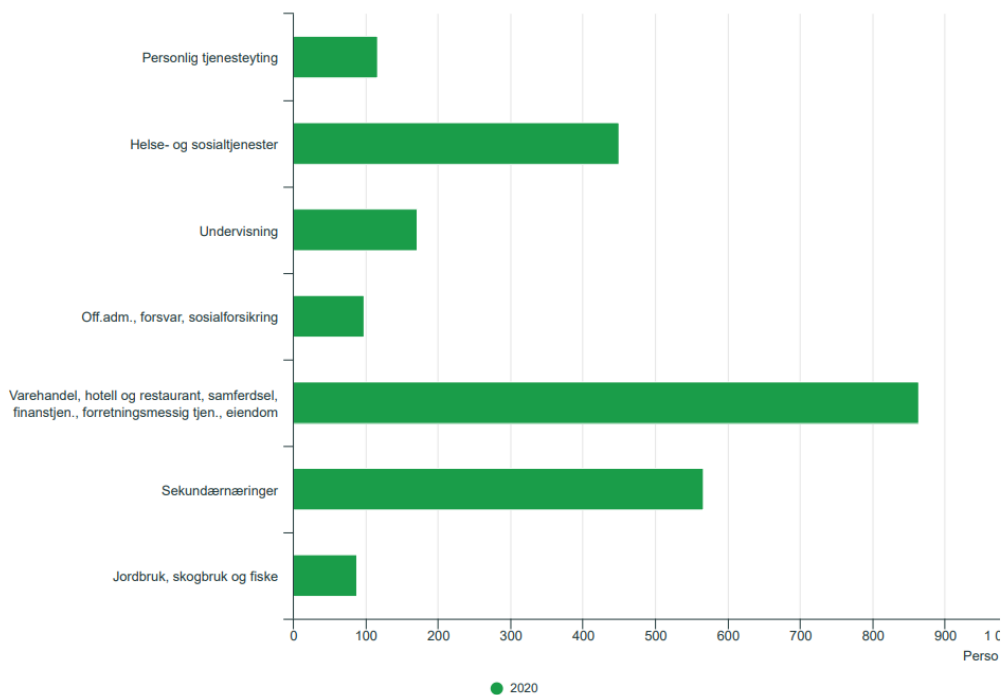
(5 729 hytter i 2021)

Kilde
[Landbrukseiendommer, Statistisk sentralbyrå](#)

Arbeid og utdanning 2020

Hva innbyggerne jobber med

Sekundærnæringer: industri, bygg og anlegg. (Denne figuren var ikke oppdatert i SSB pr. 30.9.22.)

Kilde
[Barnehager, Statistisk sentralbyrå](#)

Kilde
[Elevar i grunnskolen, Statistisk sentralbyrå](#)

Kilde
[Elevar i grunnskolen, Statistisk sentralbyrå](#)

Kilde
[Elevar i grunnskolen, Statistisk sentralbyrå](#)

Kulturtilbud i kommunen

Kilde
[Kulturtilbud, Statistisk sentralbyrå](#)

Kommunens økonomi

Finansielle nøkkeltall

Kommunens driftsutgifter per innbygger[□]

2021

142 719 kroner

Kommunens driftsinntekter per innbygger[□]

2021

151 989 kroner

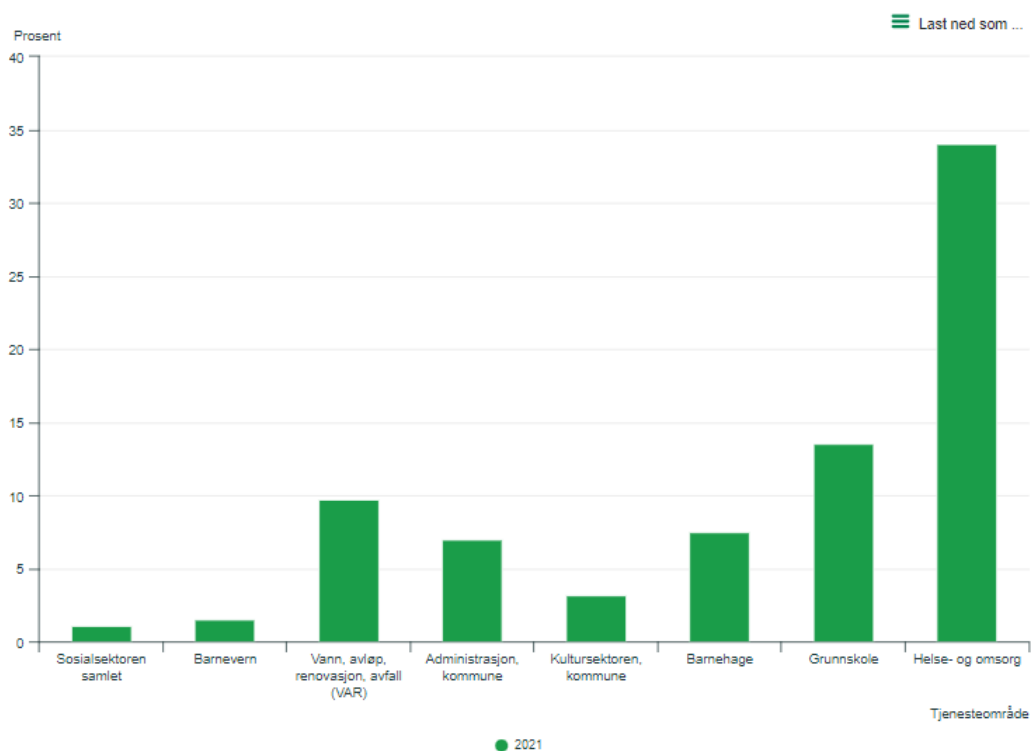
Kilde

[Kommuneregnskap, Statistisk sentralbyrå](#)

Utgifter etter utvalgte områder

Vis som figur

Vis som tabell

Kilde: [Kommuneregnskap, Statistisk sentralbyrå](#)

Helse og omsorg: 2021-tall (2020-tall i parentes)

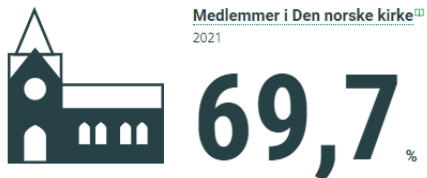
Andel innbyggere over 80 år som bruker hjemmetjenester: 32 % (40,3%)

Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på sykehjem: 12,8 % (7,8 %)

Utgifter pr oppholdsdøgn i institusjon: 5873 kr (5 735 kr)

Kilde: KOSTRA Helse- og omsorgstjenester Hol - SSB

Religion

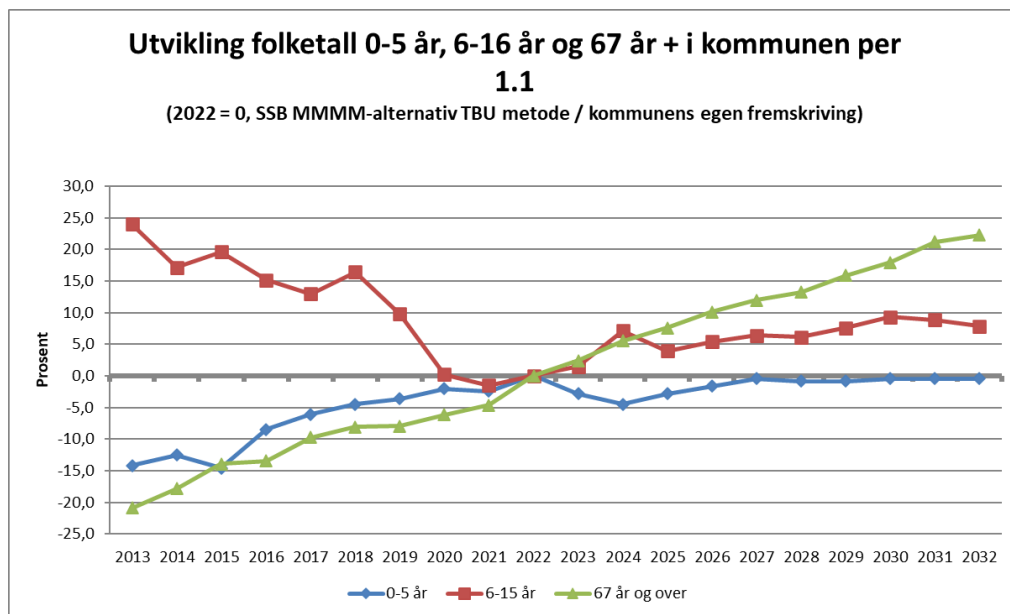
Kilde
[Den norske kirke, Statistisk sentralbyrå](#)

Året før var andelen medlemmer 72,5 %.

Flere nøkkeltall finnes på ssb.no/kommunefakta.

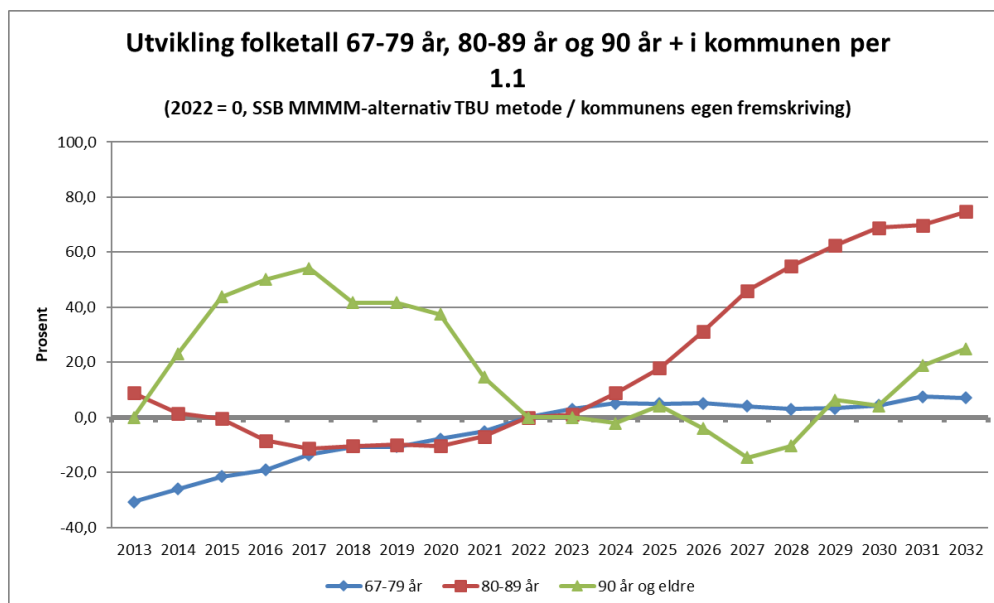
2.2. Demografi og økonomiske rammebetingelser

Befolkningssammensetningen er avgjørende i forhold til inntekter gjennom rammetilskudd og dimensjonering av tjenestetilbud. Diagrammet viser forventet utvikling i folketall fra 2013 til 2030 i ulike aldersgrupper.

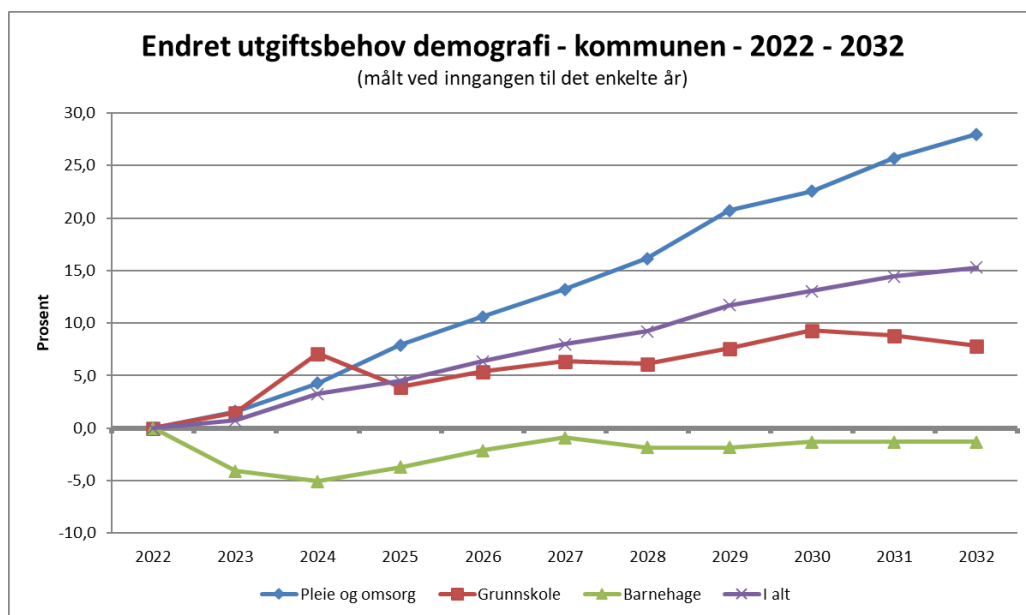
Kilde: KS Demografimodell juli 2022, SSB.

Den største veksten vil komme i aldersgruppen 80-89 år. Dette vises i figuren under.

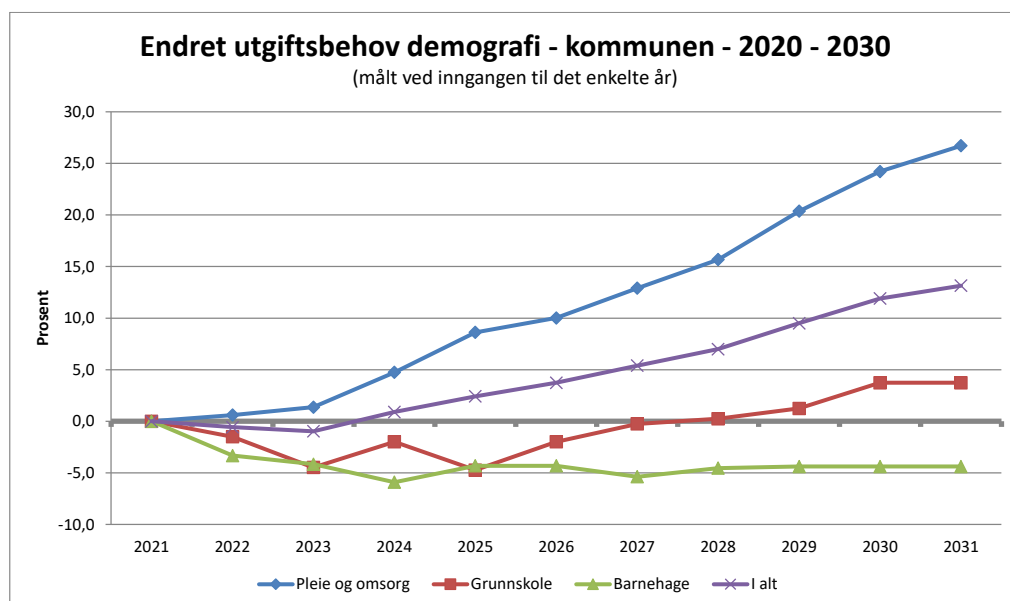

Kilde: KS Demografimodell juli 2022, SSB.

Den store økningen i aldersgruppen 80 år og eldre vil medføre et økt utgiftsbehov i pleie – og omsorgssektoren. For Hol kommune er prognosen at utgifter i omsorgssektoren kan øke med 25 % de neste 10 årene. For grunnskole – og barnehagesektoren viser det seg å være større utgiftsbehov enn tidligere antatt. Den nyeste prognosen er vist øverst, og den eldste prognosen er nederst.

Kilde: KS Demografimodell juli 2022, SSB.

Kilde: KS Demografimodell juli 2021, SSB.

Strategi og handlingsregler

Mange av de største inntektskildene utsatt for endringer i lovverk, statsbudsjett og forventede kraftpriser. Dette gjør at kommunens inntekter er utsatt for variasjon fra år til år.

Strategikonferansen 2022 ble avholdt den 10. mai 2022. Formålet med strategikonferansen er å få innspill og utredning til arbeidet med revidering av handlingsprogram og økonomiplan 2023-2026. Konferansen har som mål å belyse fakta, oppnå en felles forståelse og utrede framtidssutsikter.

Telemarksforskning utarbeidet en økonomianalyse som illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser.

a) Økonomi - /ståstedsanalyse

De økonomiske rammebetingelsene vil være styrende for det tjenestetilbudet som kommunen kan tilby innbyggerne. Samlet beregnet utgiftsbehov for Hol kommune var ca 1 prosent over landsgjennomsnittet i 2021. Tabellen under viser behovsindeksen for de ulike tjenesteområdene:

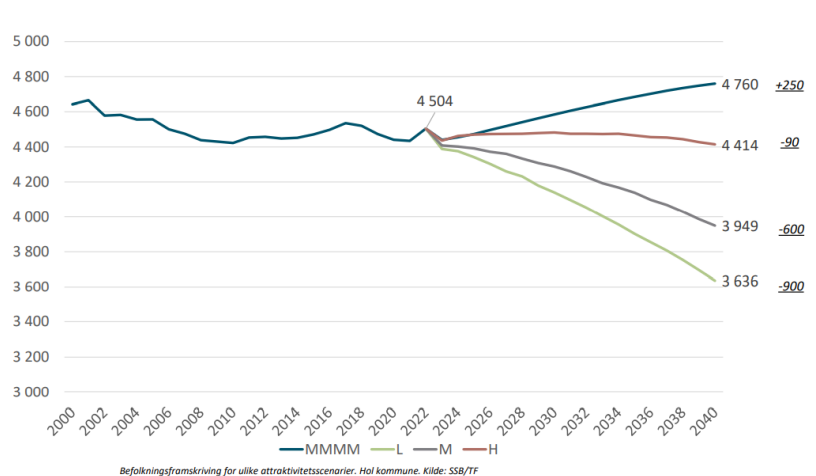
	Vekt	Behovsindeks	Bidrag til indeks
Barnehage	0,1594	0,8171	-2,9 %
Administrasjon	0,0813	1,1790	1,5 %
Landbruk	0,0021	2,7026	0,4 %
Grunnskole	0,2535	0,8343	-4,2 %
Pleie og omsorg	0,3532	1,2097	7,4 %
Kommunehelse	0,0539	1,1971	1,1 %
Barnevern	0,0406	0,7662	-0,9 %
Sosialtjeneste	0,0561	0,8000	-1,1 %
Kostnadsindeks	1,0000	1,0110	1,1 %

Hol kommune har høyere utgiftsbehov for administrasjon, pleie og omsorg, landbruk og kommunehelse. Kommunen har lavere utgiftsbehov for tjenesteområdene barnehage, grunnskole, barnevern og sosialtjeneste enn landsgjennomsnittet. Kostra- og effektivitetsanalysen illustrerer at kommunen bruker mer penger på noen sentrale tjenesteområder enn det behovet skulle tilsi. Dette er knyttet spesielt til Pleie og omsorg, Grunnskole og Administrasjon.

b) Befolkningsframskrivninger og scenarier for kommunen

Telemarksforskning utarbeidet ulike scenarier for framtidig befolkningsutvikling i Hol kommune. Disse er et supplement til SSBs framskrivninger og gir alternative perspektiver på den framtidige utviklingen, og kan være et grunnlag for beskrivelse av omstillingsbehov.

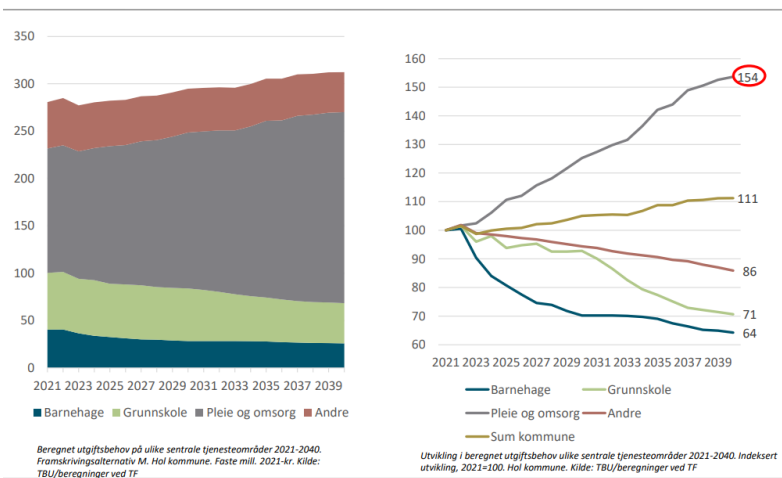
Det anslås en markant økning i antall eldre både i Hol kommune og i landet for øvrig. Samtidig er det anslått en lavere andel barn og unge. Grafen under viser ulike scenarier.

MMMM-scenariet er SSBs prognose for befolkningsutviklingen, og anslår 4760 innbyggere i 2040. Telemarksforskningens scenarier Høy, Medium og Lav anslår lavere innbyggertall enn dagens.

Framtidig utgiftsbehov vil følge alderssammensetning, som sannsynligvis endres fra barn og unge til eldre (pleie og omsorg). Dette illustreres slik:

Framtidig utgiftsbehov

Grafen til høyre viser en indeksert utvikling, der pleie og omsorg har den raskest stigende kurven. Ressursbehovet vil øke til pleie – og omsorgssektoren, og reduseres til barnehage og grunnskole ifølge Telemarksforskning sin prognose for demografi.

Oppsummering:

- Hol kommune har merforbruk på de sentrale tjenesteområdene pleie og omsorg, grunnskole og administrasjon i forhold til sammenlignbare kommuner.

- Framtidige demografikostnader vil i all hovedsak være knyttet til tjenesteområdet pleie og omsorg.
- Forsørgerbyrden vil øke betydelig i årene framover, og behovet for årsverk innen pleie og omsorg vil øke kraftig.

Strategier for tilpasning av tjenestene til fremtidens behov

De overordnede strategiene for tilpasning av tjenestene innenfor inntektsrammen, og møte fremtidens behov ble første gang vedtatt i HØP 2022-2025. Dette er utgangspunktet for strategiene i tabellen under.

Hol kommune skal tilpasse tjenestene ved:

- **Fokus på økonomistatus** i hele organisasjonen:
 - o Administrativt ved god budsjettkontroll, kommunikasjon og rutiner
 - o Politisk ved god informasjon, rapportering og velbegrunna vedtak
- **Godt nok er standard for tjenestene våre**, ikke optimalt og best mulig. Det må skilles mellom:
 - o *Må* (lovhjemlet)
 - o *Bør* (faglig/etisk standard, men vurdere ressursbruken)
 - o *Kan* (tilleggstjenester som kan reduseres eller fjernes)
- **Vurdere tjenestenivået og organisering** av tjenestene med formål om:
 - o God effektivitet ved å gjøre de riktige tingene riktig
 - o Produktivitet ved å ha evnen til å gjøre ting riktig
 - o God organisering av tjenestene i forhold til tilgjengelige ressurser og fagkompetanse
- **Investeringsprosjekter** skal vurderes med formål
 - o om innsparinger i driftsutgifter (funksjoner, personalressurser, vedlikehold, renhold)
 - o vurdere offentlig-private samarbeid eller anleggsbidrag der det er formålstjenlig

Retningslinjer for tiltak som meldes inn i budsjettarbeidet:

- Oppgaver/tjenester kan omdefineres innenfor gitte økonomiske rammer, med formål om bedre tjenesteyting, og være fremtidsrettet.
- Organisering av tilgjengelige ressurser må være vurdert før det fremsettes forslag om nye ressurser i tiltaksform.
 - o Grunnbemanningen kan vurderes å styrkes, hvis dette kan medføre lavere sykefravær på lengre sikt.
- Innkjøp av ny teknologi og utstyr må relateres til driftsbesparelse, eller lovpålagte tjenester.
- Nye investeringsprosjekter må kunne vise til innsparing i driftsutgifter på sikt.

Formannskapet har i sak 89/22 den 8.6.22 drøftet et strateginotat som oppfølging av strategikonferansen. Formannskapet fattet følgende vedtak:

Formannskapet tar strateginotatet til orientering, og ber rådmannen også vurdere en handlingsregel knyttet til hvor mye av kraftinntektene som bør brukes direkte i kommunens driftsbudsjett.

Handlingsregler

Hol kommune har vedtatt tre handlingsregler gjennom finansielle nøkkeltall i Økonomireglement 2020-2024, kommunestyresak 25/20. Det er hjemlet i kommuneloven § 14-2 at alle kommuner skal vedta finansielle måltall.

Som følge av formannskapets vedtak ble det utarbeidet ytterligere to handlingsregler, som ble vedtatt i kommunestyresak 75/22 Justert budsjett, den 30.08.10.

Økonomiske handlingsregler oppsummeres slik jfr. Kommunestyrets vedtak:

Handlingsregel 1: Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene blir brukt som et mål på kommunens økonomiske handlefrihet. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler at denne indikatoren over tid bør ligge på minst 1,75 %. Dette er også Hol kommunes målsetning.

Handlingsregel 2: Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet gir et bilde av kommuneøkonomiens soliditet. Fylkesmannen anbefaler et disposisjonsfond på minimum 5 % av brutto driftsinntekter. Hol kommunes målsetning er å ha et disposisjonsfond som er større enn 10 % av driftsinntektene.

Handlingsregel 3: Netto lånegjeld

Netto lånegjeld beskriver gjeldsbelastningen. Den defineres i KOSTRA som langsiktig gjeld fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. Hol kommunes målsetning om at netto lånegjeld er mindre enn 60 % av brutto driftsinntekter.

Handlingsregel 4: Disponering av kraftomsetning

Den forventede kraftomsetningen i langtidsbudsjett og økonomiplan er 47 mill. kr, som inngår i driftsbudsjettet til ordinær drift. Det overskytende skal i all hovedsak disponeres til nedbetaling av lånegjeld med formål om å redusere avdrags – og rentekostnadene.

Handlingsregel 5: Egenfinansiering av investeringer

Hol kommune har målsetning om minimum 40 % egenkapitalandel i investeringsbudsjettet. For å redusere låneopptak så langt det lar seg gjøre, skal avsetninger til investeringsfondet ved salg av anleggsmidler gå til finansiering av nye bygg – og anleggsmidler. Når disposisjonsfondet etter årlig bruk og avsetning er høyere enn måltallet på 10 % av driftsinntektene, skal det overskytende gå til reduksjon av neste års låneopptak, dersom det ikke er spesielle forhold som tilsier at det er behov for å øke disposisjonsfondet.

Det er klare sammenhenger mellom de ulike nøkkeltallene. Dersom kommunen klarer å forholde seg til et gitt mål på netto driftsresultat, vil dette gi muligheter for å nå målet om en økonomisk buffer i form av et gitt nivå på disposisjonsfondet. Nivået på finansutgifter og lånebelastning (netto lånegjeld) er også tett knyttet sammen. Dersom kommunen klarer å holde nivået nede på lånegjelden, vil også rente- og avdragsbelastningen (finansutgiftene) bli lavere.

Nøkkeltallene vises i tabellen for målsetning og budsjett:

Nøkkeltall	Mål 2021-2024 (2026)	Budsjett 2023	Ansvar
Netto driftsresultat målt i forhold til brutto driftsinntekter	> 1,75 %	0,6 %	Alle
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	> 10 %	13,5 %	Alle
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	< 60 %	55 %	Alle
Disponering av kraftomsetning (ekstraordinære avdrag)	Overskytende over 47 mill. kr	8 mill. kr i ekstraord. avdrag	Alle
Egenfinansiering av investeringsprosjekter*	>40 %	33 %	Alle

Investeringsprosjekter untatt vann/avløp/renovasjon/feiling som er gebyrfinansierte.

Økonomiske rammebetingelser

Frie inntekter

De frie inntektene til kommunene består av rammetilskudd og skatteinntekter¹. Disse inntektene, samt naturressursskatt legges til grunn ved grupperingen av kommuner i KOSTRA (kommune-stat-rapportering). Hol kommune er i Kostragruppe 3, definert som *små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter*.

Statsbudsjettet 2023

Regjeringen presenterte statsbudsjettet for 2023 den 6.10.22. Statsforvalterens informasjonsbrev ble distribuert den 10.10.2022.

1. Frie inntekter

Pris – og lønnsvekst for kommunesektoren (kommunal deflator) for 2023 er anslått til 3,7 %. Det er i dette anslaget tatt hensyn til at kommunene ikke mottar strømstøtte. Dekomponeringen og vektingen følger av tabellen under.

	Vekt	Anslag 2022	Anslag 2023
Prisvekst produktinnsats	0,27	7,3 pst.	3,0 pst.
Prisvekst investeringer	0,15	7,5 pst.	3,2 pst.
Lønnsvekst	0,58	3,8 pst.	4,2 pst.
Deflator		5,3 pst.	3,7 pst.

Deflatoren for kommunesektoren utarbeides i Finansdepartementet (FIN) i forbindelse med statsbudsjettet. Deflator består av en delindeks for lønnsvekst og en delindeks for kjøp av varer og tjenester.

Følgende kostnadselementer er ikke dekket av deflatoren:

- Rentekostnader
- Pensjonskostnader er dekket i budsjettdeflatoren den grad de øker i takt med lønnsveksten. Dersom pensjonskostnadene øker mer (eller mindre) enn lønnsveksten, fanges ikke dette opp av budsjettdeflatoren.

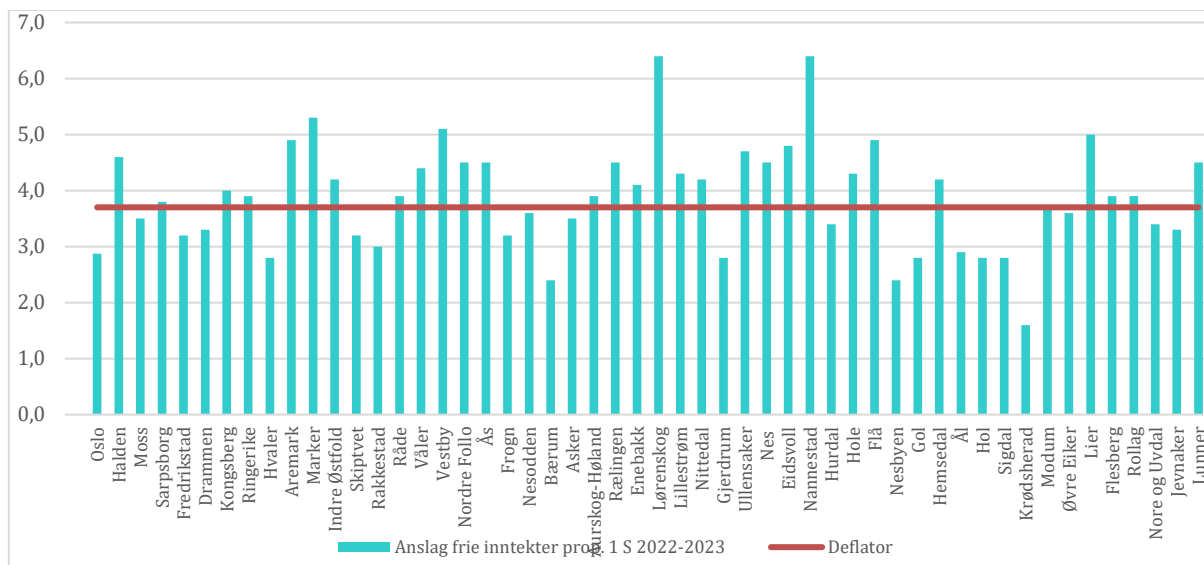
¹ Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Grønt hefte.

- Demografikostnader

Disse kostnadselementene må dekkes av veksten i frie inntekter.

Våren 2023 vil den endelige skatteinntekten og lønns- og prisveksten i 2022 være kjent.

Fra 2022 til 2023 er det på landsbasis en nominell vekst i kommunenes frie inntekter på 3,5 prosent (fra anslag på regnskap). Kommunene i Viken anslås samlet sett å få en nominell vekst i de frie inntektene på 3,8 prosent. Hol kommunes vekst anslås til 2,8 %.

Figur: Anslag vekst regnskap fra 2022 til 2023 for kommunene i Viken.

Med en kommunal deflator for 2023 beregnet til 3,7 % har nesten halvparten av kommunene en realnedgang. Årsak til ulik utvikling er demografiske endringer og utslag gjennom kostnadsnøkler og tilskudd.

I statsbudsjettet for 2023 er anslaget på frie inntekter 321,7 mill. kr for Hol kommune. Dette er sammensatt av skatteinntekter på formue og inntekt, samt rammetilskudd. De frie inntektene er sammensatt slik (hele kroner):

Innbyggertilskudd (likt beløp pr. innb.)	125 644 000
Utgiftsutjevningen	-987 000
Overgangsordning Inntektsgarantiordningen	3 761 000
Saker med særskilt fordeling (helsestasjon og skolehelsetj. 683', barnevernsreform ', bortfall eiendomsskatt	3 149 000
Rammetilskudd før inntektsutjevning	131 567 000
Netto inntektsutjevning	-38 263 000
Sum rammetilskudd	93 304 000

Skatt på formue og inntekt	228 439 000
Sum skatt og rammetilskudd	321 700 000

Kilde: KS prognosemodell av 10.10.22

Regjeringens foreslåtte tilskudd pr. innbygger er kr 28 077 kr som er en økning fra 26 134, i 2022. Antall innbyggere i Hol kommune pr. 1.7.2022 er 4475i kriteriedataene. Dette er grunnlaget for innbyggertilskuddet.

Skattøren 2023

Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere som tilfaller kommunesektoren. Det foreslås at den kommunale skattøren for 2023 økes med med 0,2 prosentpoeng til 11,45 prosent. Skatteinntektene anslås etter dette å utgjøre 40 prosent av kommunesektorens samlede inntekter i 2023.

Skatteanslaget for Hol kommune bygger på disse forutsetningene, og anslås til 227 mill. kr for 2023. Inntektsutjevningen gjør at Hol kommune trekkes 60 øre pr krone over landsgjennomsnittet for å utjevne skattenivået. *Rammetilskuddet skal i utgangspunktet bli 93 mill. kr for Hol kommune, men forventet trekk for konsesjonskraft (30 % av 180 mill. kr) utgjør 54 mill. kr. Dermed er rammetilskuddet budsjettert til å bli (93-54) 39 mill. kr.*

Samlede frie inntekter (skatt og rammetilskudd) er budsjettert til 267 mill. kr for 2023. Dette er 30 mill. kr lavere enn budsjettert for 2022 (297,7 mill. kr).

Inntektssystemet inneholder også vekstkommunetilskudd, distriktstilskudd og regionsentertilskudd. Hol kommune mottar ingen av disse i 2023, i likhet med tidligere år. Dette er hovedsakelig grunnet gjennomsnittlige skatteinntekter de tre siste år som for Hol sin del er over 120 prosent i gjennomsnitt av landsgjennomsnittet.

Øvrig økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2023

Konsesjonskraft, høyprisbidrag på vann – og vindkraftproduksjon og økt grunnrenteskatt på vannkraft er omtalt i avsnittet om kraftomsetning for Hol kommune.

Allmennlegetjenesten

- Økt basistilskudd til fastleger
- Nasjonal ALIS
- Ekspertutvalg skal gjennomgå fastlegeordningen

Ressurskrevende tjenester

Kommunene har ansvaret for å gi helse- og omsorgstjenester til dem som har krav på dette i henhold til helse- og omsorgstjenesteloven. Tjenestene finansieres i hovedsak gjennom kommunenes frie inntekter (skatteinntekter og rammetilskudd). Behovet for

ressurskrevende tjenester varierer betydelig mellom kommuner. Det har foreløpig vært vanskelig å finne objektive kriterier i inntektssystemet som kan fange opp denne kostnadsvariasjonen. Innslagspunktet foreslås satt til 1 526 000 kroner. Dette er en økning som tilsvarer den anslåtte lønnsveksten for 2022 på 3,8 pst.

Øvrige saker av betydning

- Bredbånd
- Gratis deltids plass i SFO på 1. trinn
- Maksimalpris i barnehage reduseres til 3 000 kr pr måned fra 1. januar 2023
- Redusert pensjonspåslag for private barnehager
- Gratis barnehageplass fra tredje barn i familien
- Nasjonalt økonomisk tilsyn med private barnehager
- Barnekoordinator – helårseffekt av endring i 2022
- Kompensasjon for kostnader til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2023
- Økte sosialhjelpsutgifter som følge av redusert dagsats for tiltakspenger
- Økt utbetaling av sosialhjelp – engangsbevilgning for 2022
- Samværsplan som følge av ny barnevernlov
- Barnevernsreformen

Kommunale gebyr og betalingssetser

Oversikt over gebyrer og betalingssetser blir vedlagt økonomiplanen. Utgangspunktet er at avgifter og betalingssetser på tjenesteområder hvor det etter lovverket er adgang til det, skal fastsettes ut fra mål om selvkost. Avgiftsendringer skal foreslås med sikte på jevn utvikling, og eventuelle overskudd settes på selvkostfond og skal utjevnes innenfor 5 år som er lovens krav.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt er den eneste skatteinntekten som kommuner har full råderett over. Den maksimale eiendomsskattesats for bolig og fritidsbolig er 4 promille.

I budsjettet for 2023 er det vedtatt at skattesatsen for bolig – og fritidseiendommer justeres fra 3 til **2 promille**. Det forutsettes videre at det ikke gjøres kontorjustering av takstene i 2023. Med disse forutsetningene vil eiendomsskatt fra bolig- og fritidseiendom utgjøre om lag 18,5 mill. kr.

For næringseiendommer, nettanlegg og kraftproduksjonsanlegg forutsettes 7 promille i skattesats. Eiendomsskattelisten for kraftverk blir distribuert til kommunene i slutten av november, men regjeringen har foreslått økt grunnrenteskatt fra 37 prosent til 45 prosent på kraftverk. Grunnrenteskatten kommer til fradrag for beregning av eiendomsskatt, og dette medfører lavere eiendomsskatt fra kraftverk til Hol kommune. Det er forutsatt at eiendomsskatt fra kraftverk vil bli 20 % lavere i 2023 enn i 2022.

For eiendomsskatt på næringseiendommer er det budsjettetert med 6,7 mill. kr. Det er forventet 6,2 mill. kr i eiendomsskatt for linjenett og fiber/tele. Til sammen er det budsjettetert med 58,2 mill. kr i eiendomsskatteinntekter. Dette er vist i tabellen:

Eiendomsskatt:	Reg. Budsjett 2022	Budsjett 2023
Kraftverk	21 500 000	17 600 000
Linjenett og fiber/tele	6 600 000	6 200 000
Næringseiendommer	6 100 000	6 700 000
Bolig og fritid	27 000 000	18 500 000
Sum	61 100 000	49 000 000

Eiendomsskatt på bolig og fritid er justert fra 3 til 2 promille i formannskapetets innstilling og vedtatt i kommunestyret.

Kraftomsetning og skattlegging på kraftomsetning

Inntekter fra energibransjen har stor betydning for Hol kommune. Det er Ustekveikja Energi AS som ifølge avtale forvalter og omsetter kommunens andelskraft, konsesjonskraft og produksjonskraft i egne kraftverk. Kraftrettighetene blir forvaltet i henhold til sikringsstrategi for tre år om gangen.

Kraftinntektene vil variere fra år til år, men sikringen gjør at dette er forutsigbart ved budsjettering og oppfølging.

Regjeringen har foreslått økt skattlegging av kraftproduksjonen i statsbudsjettet.

Forslagene er som følger:

- **Konsesjonskraft** – Regjeringen foreslår en ettårig reduksjon i rammetilskuddet på til sammen 3 mrd. Kroner for fylkeskommuner og kommuner som har konsesjonskraftsinntekter og som ligger i områder med høyest strømpriser (kraftområdene i Nord- og Midt-Norge er unntatt). Av dette reduseres rammetilskuddet til kommunene med 2,2 mrd. kroner og rammetilskuddet til fylkeskommunene med 0,8 mrd. kroner. Det kommunevise trekket er per dags dato ikke kjent.
- **Høyprisbidrag på vann – og vindkraftproduksjon** fra 1. januar 2023 (fra 28. september 2022 for store vannkraftverk). Høyprisbidraget skal utgjøre 23 prosent av pris over 70 øre pr. kWh.
- **Økt grunnrenteskatt på vannkraft.** Regjeringen foreslår å øke den effektive grunnrenteskattesatsen på vannkraft fra 37 pst. til 45 pst. Med virkning fra og med 2022 (bokført i 2023). En varig økning i grunnrenteskattesatsen blir forventet å gi økte inntekter med om lag 11,3 mrd. kroner. Små vannkraftverk (under 10 000 kVA) betaler ikke grunnrenteskatt og blir derfor ikke påvirket av forslaget. Tiltakene som er nevnt kan virke inn på overskuddet og hva eierne av kraftverkene kan ta ut i utbytte fremover.

I tråd med dette gjort følgende forutsetninger for budsjettering av kraftomsetningen:

- Netto kraftomsetning før skatt budsjetteres til 180 mill. kr (som reg. budsjett 2022)
- Trekk i rammetilskudd for 30 % av netto omsetning utgjør 54 mill. kr
- Skatt for kraftproduksjon av andelskraft, og produksjon i Ørteren kraftverk/Ustekveikja kraftverk forutsettes å bli 28 mill. kr
- Høyprisbidrag/skatt for kraftproduksjon over 70 øre kan bli 21,6 mill. kr ref. beregning basert på produksjon og forventet pris i 2023 i Ørteren kraftverk
- Grunnrenteskatt for kraftproduksjon i Ørteren og Ustekveikja kraftverk kan utgjøre 50-70 mill. kr, men det er heftet stor usikkerhet til dette.
- Det er valgt å budsjettere med totalt 50 mill. kr i skatt på kraftomsetningen, selv om dette trolig er for lavt estimat. Det dekker sum av forventet skatt på produksjonen og høyprisbidraget, mens grunnrenteskatten er foreløpig ikke medtatt i budsjettet. Det

er usikkerhet knyttet til størrelsen på grunnrenteskatten, samt hvorvidt denne skal tas inn i kommuneregnskapet eller i ØKKF-regnskapet.

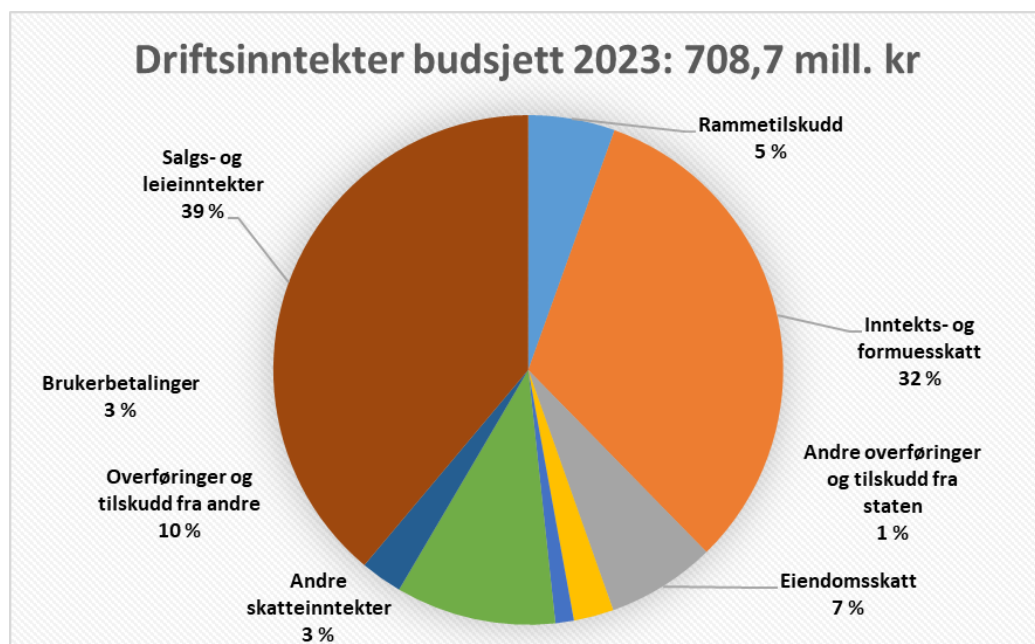
Overføringer og tilskudd

Det budsjetteres med refusjoner fra staten for helse – og omsorgstjenester til blant annet ressurskrevende brukere. Forutsetningen for denne refusjonen endres i statsbudsjett i forhold til innslagspunkt for beløp som kommunen kan kreve tilbake.

Innen oppvekstsektoren budsjetteres det med refusjon for videreutdanning til lærere, og drift av skolen ved Geilomo barnesykehus.

Refusjoner for sykemeldte er budsjettert, fordi man også budsjetterer med vikarbruk.

Kommunens samlede driftsinntekter i budsjettet er totalt 708,7 millioner kroner, som vist i økonomiske oversikter. Dette fordeler seg slik pr inntektskilde:

Inntekts- og formuesskatt, samt rammetilskudd utgjør de frie inntektene og er 267 mill. kr. Dette utgjør 37 % av kommunens budsjett, mens i 2022-budsjettet utgjorde dette 50 %.

Driftsutgifter

De største driftsutgiftene er lønn, og kjøp av varer og tjenester. Dette blir omtalt i kapittel om Tjenesteområdene, sektorene sine budsjetter. Øvrige faste utgifter er pensjonskostnader, lånegjeld og renteutgifter som blir omtalt her.

Pensjonskostnader

Dette beregnes ut fra lønnsvekst, rentenivå, uføreandel og levealder.

I 2021 ble det frigjort premiereserver til kommunene fra KLP, på grunn av endringer i offentlig tjenestepensjon. Hol kommune har fått tilbakeført 31,9 mill. kr som kun kan brukes til å betale pensjonspremie over 4 år fra 2021-2024.

Det blir betydelig høyere premieinnbetaling til KLP i 2023 enn tidligere år på grunn av lønns- og prisveksten. For 2023 er det beregnet at kommunen skal innbetale 53,1 mill. kr. Dette er etter fratrukk for tilbakeført overskudd på 10,3 mill. kr i 2023.

Det er beregnet et premieavvik (reduert kostnad til fratrukk) på 15 mill. kr, og et akkumulert premieavvik (kostnad) på 8 mill. kr. Dette gir en samlet pensjonskostnad på 34 mill. kr i 2023.

Utklippet viser KLP sitt budsjett 2023 for Hol kommune:

TOTALT alle ordninger:				
Premie			63 405 241	
Tilbakeført overskudd (disponert premiefond)			10 295 993	
Innbetalt premie			53 109 248	
- i % av pensjonsgrunnlag (inkl 2% arbeidstakerandel)		244 169 367	21,75 %	
Tall fra GKRS:				
Netto pensjonskostnad inkl adm. kostnad				26 107 560
Årets premieavvik (+ innt.fores / - utg.fores)			27 001 688	
Amortisert premieavvik				7 940 365
Samlet kostnad				34 047 925
- i % av pensjonsgrunnlag (inkl 2% arbeidstakerandel)				13,94 %

KLP beregner at pensjonskostnaden utgjør 14 % av pensjonsgrunnlaget (lønn). Hol kommune har valgt å budsjettere med 19 % pensjonskostnad, fordi det erfaringsmessig er fornuftig å ta høyde for uforutsette ekstra lønns- og pensjonskostnader.

Lånegjeld og renteutgifter

For investeringslån knyttet til bygg og anlegg er løpetiden 25-30 år. Lån knyttet til investeringer for vann/avløpsnett har løpetid 40 år og er selvkostfinansierte. I dette ligger at kapitalkostnadene knyttet til investeringer belastes gebyrsatsene for vann og avløp. Det blir også ilagt en kalkulatorisk rentekostnad som representerer en alternativ avkastning kommunen går glipp av ved at kapital er bundet i anleggsmidler. Den kalkulatoriske rentekostnaden beregnes med utgangspunkt i anleggsmidlenes restavskrivningsverdi og en kalkylerente. Kalkylerenten er årsgjennomsnittet av 5-årig SWAP-rente + 0,5 prosentpoeng og skal dekke rentekostnader for disse lånene.

Lånegjeld

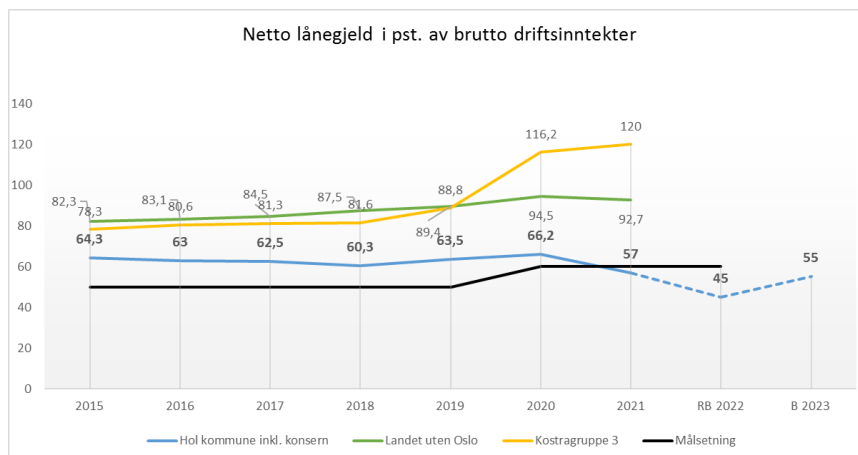
Se eget kapittel for investeringer.

Bokført lånegjeld forventes å være mellom 380 og 411 mill. kr ved utgangen av 2022, avhengig av størrelsen på ekstraordinære avdrag og inkludert låneopptak på om lag 24 mill. kr i 2022. Det er utført ekstraordinært avdrag pålydende 40 mill. kr pr. 20. oktober-22, av budsjett på 70 mill. kr i ekstraordinære avdrag. Startlån utgjør om lag 32 mill. kr og lånegjeld for Kleivi næringspark forventes å være 1,3 mill. kr ved årets slutt.

Det er planlagt følgende for lånegjeld i 2023:

- Låneopptak for 14,6 mill. kr til investeringsformål
- Låneopptak for 23,5 mill. kr til gebyrfinansierte tjenester
- Låneopptak for overførte investeringsprosjekter (ca 62,4 mill. kr, egen sak i kommunestyret)
- Låneopptak med 3 mill. kr i Husbanken til startlån for videreformidling
- Avdragsutgifter for 20 mill. kr i driftsbudsjettet i tråd med betalingsplanene i kommunalbanken og KLP-banken.
- Ekstraordinære avdrag i størrelsesorden 8 mill. kr i tråd med handlingsregel (justert fra 20 mill. kr i formannskapet)
- Avdrag i Husbanken med 1,75 mill. kr i investeringsbudsjettet
- Kleivi Næringspark avdrag i driftsbudsjettet med 0,7 mill. kr.

Med dette kan den totale lånegjelden være om lag 470 mill. kr ved utgangen av 2023, avhengig av finansieringsbehov. Av dette er startlån i størrelsesorden 33 mill. kr og lånegjeld for Kleivi næringspark 0,6 mill.kr.

I Kostra-statistikken blir kommunens

gjeldsbelastning vist ved netto lånegjeld. Dette er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler.

Netto lånegjeld kan bli 390 mill. kr i 2023, dvs. 55 % av driftsinntektene. Dette vises i figur med prognose for 2022 og 2023.

Renteutgifter

På alle lån som kommunen tar opp enten til investeringsformål eller til videreutlån må også renteutgiftene betjenes. Renteutgiftene dekkes ikke gjennom rammetilskuddet.

Kommunalbanken har varslet renteøkning basert på anslag fra Norges Bank og markedsrenter. Tabellen viser forventet renteutvikling:

År	Norges Bank-anslag hentet fra rentemøte september 2022				Bank margin-påslag på Nibor	Oppdatert 13/10/22	Bank margin-påslag på Nibor	Budsjettert lånerente ved bruk av NB anslag	Budsjettert lånerente ved bruk av markedsrenter
	NB anslag styringsrente	NB anslag påslag i pengemarkedet	NB anslag 3 mnd Nibor	FRA Markedet, (NIBOR 3 MND)					
2023	3,15	0,40	3,55	0,60	4,15	3,95	0,6	4,55	
2024	3,05	0,40	3,45	0,60	4,05	3,90	0,6	4,50	
2025	2,80	0,40	3,20	0,60	3,80	3,75	0,6	4,35	
2026	2,60	0,40	3,00	0,60	3,60	3,65	0,6	4,25	

Det er budsjettert med følgende rentesats og renteutgifter:

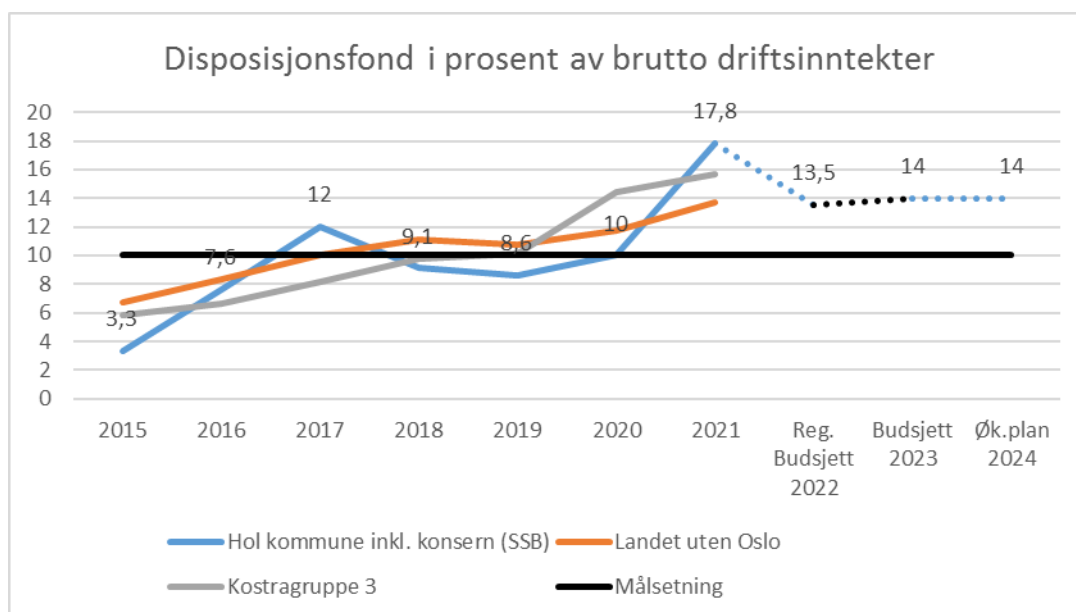
År	Rentesats	Renteutgift
2023	4,5 %	15,5 mill. kr
2024	4,2 %	18,5 mill. kr
2025	4,1 %	18,5 mill. kr
2026	4,1 %	18,5 mill. kr

Kommunens lån har i hovedsak Per tiden-rente som følger markedsrenten.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet kan være i størrelsesorden 99 mill. kr ved utgangen av 2022, dersom det avsettes 16,7 mill. kr som er planlagt for 2022. Dette er imidlertid heftet med *stor usikkerhet*, knyttet til utviklingen av kraftmarkedet. I løpet av 2022 har det blitt tilleggsbevilget 40 mill. kr i bruk av disposisjonsfond, i tillegg til 1,3 mill. kr som var opprinnelig budsjettet.

For 2023 er det budsjettet med 4 mill. kr i bruk av midler frå disposisjonsfond. Det kan avsettes 9 mill. kr. Disposisjonsfondet vil dermed kunne holde seg på samme nivå i 2023 og 2024, gitt inntektsnivået.

3 VISJON OG TEMA I KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Kommunens innbyggere synes det er godt å bo og vokse opp i Hol. I konkurransen med byene og andre kommuner, ønsker vi å fremstå som en attraktiv bo- og arbeidskommune. Vi er en stolt nasjonalparkkommune og et fantastisk reisemål, men først og fremst skal Hol være et sted man vil bo og leve «det gode liv». Hol kommune ønsker å beholde de som bor og vokser opp her, og være attraktiv for nye innbyggere. Kommunen har et godt utgangspunkt for en positiv befolkningsutvikling. Innsatsen må legges i gode og varierte arbeidsplasser og et godt botilbud.

Visjonen for Hol kommune i perioden 2018-2030 er:

Hol kommune skal være en trygg og god kommune å vokse opp og bo i, med vekst i folketallet, der arbeidsmarkedet er variert og hele kommunen er i bruk.

Visjonen peker ut retning for de 11 utvalgte plantemaene:

Samfunnskvaliteter	1. Befolkning og bolig 2. Folkehelse 3. Kultur og frivillighet 4. Natur, miljø og friluftsliv
Livsløp	5. Hol som oppvekstkommune 6. Hol som helse- og omsorgskommune
Arbeid og næringsutvikling	7. Eksisterende næringer 8. Ny næringsutvikling og innovasjon
Infrastruktur	9. Samferdsel 10. Teknisk infrastruktur 11. Samfunnssikkerhet og beredskap

Til hvert plantema er det definerte strategier fra Samfunnsdelen 2018-2030. Ut fra disse er det laget tiltak som gjelder de fire neste årene for å følge opp strategier og mål. Definisjon av visjon, mål, strategi og tiltak gis på neste side.

Definisjoner

Visjon kan defineres² som et mentalt bilde av en fremtidig, ønsket tilstand/situasjon. En rettesnor om hvor Hol kommune vil være, eller av den posisjon som Hol kommune vil ha om noen år.

Mål eller målsetning er en klart formulert tanke, ide eller intensjon om en ønsket framtidig tilstand eller slutt punkt et individ eller organisasjon planlegger å oppnå. Mål er det ønskede sluttresultatet, mens plan, oppgaveløsning og strategi er framgangsmåten som brukes for å oppnå målet.

Strategi beskriver både hvor man vil på lang sikt, og hvordan man kommer dit. Strategi er målrealisering, det man tenker å gjøre i en plan eller retning for å oppnå målene.

Tiltak er en beskrivelse av en eller flere handlinger, og hvordan man bruker ressursene som skal gjøre Hol kommune i stand til å nå fastsatte mål. Tiltakene er gitt innenfor en fireårsperiode, som er handlingsprogrammets tidsrom. Tiltak i handlingsprogrammet kan bli konkretisert og spesifisert i økonomiplanen.

KOSTRA: Kommune-Stat-Rapportering. KOSTRA er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet. Informasjonen skal gi bedre grunnlag for analyse, planlegging og styring.

Ansvarsområdene

Ansvar	Etat / avdeling
TE	Teknisk etat
KO	Kultur og oppvekstetaten
P&U	Plan og utviklingsavdelingen
HO	Helse og omsorg
FHG	Folkehelsegruppa
Fellestj.	Fellestjenester

² Definisjonen er hentet fra Handlingsprogram 2017-2020.

Samfunnskvaliteter

3.1. Befolkning og bolig

MÅL: Minst 5.000 innbyggere i kommunen i 2030.

Strategier:

1. skape trivelige og gode bomiljø gjennom helhetlig og samordnet areal- og transportplanlegging.
2. bidra til at det er tilgjengelige boliger og tomter på Geilo og i alle grendene gjennom kommunal tilrettelegging og samarbeid med private grunneiere.
3. avsette tilstrekkelig sentrumsnære arealer til boligutvikling for fremtiden. I tettsteds- og bygdesentra skal boligbygging prioriteres fremfor andre utbyggingsformål.
4. være pådriver for iverksettelse av vedtatte reguleringsplaner for boligområder.
5. opprettholde og aktivt følge opp boplikt som et verktøy for å sikre at boliger forblir på markedet for fastboende. Herunder skal det vurderes å oppheve slektskapsunntaket.
6. samarbeide regionalt om profilering av Hallingdal som bosted.
7. ha gode boligsosiale tilbud for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet med å mestre egne boforhold.

Prioriterte tiltak	23	24	25	26	Ansvar	Budsjett-henvisning
Boligsatsing i revisjon av arealdel/kommunedelplan for Geilo, jf. boligstrategi	X				P&U	
Rehabiliter kommunale boliger slik at de kan benyttes som rekrutteringsboliger ved utlysning av kommunale stillinger	X				TE	P. 034
Igangsette tilflytningsprosjektet «Heime i Hol» (ref. HØP 2021-24) og vurdere økonomiske virkemidler for å tiltrekke og beholde yngre innbyggere. (Ref. tidligere bostøtte for unge).	X	X			P&U	Innarbeidet tiltaksmidler (Boligtilskudd)
Revidere eldre reguleringsplaner, ref. vedtak 21.09.22, KPU sak 43/22	X	X	X		P&U	

3.2. Folkehelse

MÅL: En aktiv befolkning med høy livskvalitet

Strategier:

1. ivareta et trygt og inkluderende oppvekstmiljø.
2. ivareta folkehelseperspektivet i all kommunal planlegging, inkludert arealdisponering.
3. satse på forebyggende helsetjenester, som for eksempel friskliv og læring og mestring, i kommunen.
4. delta aktivt i regionalt folkehelsearbeid.
5. benytte frivilligsentralen for å kunne tilby et bredere spekter av fritidsaktiviteter.

Kommunal folkehelsegruppe (FHG) ivaretar oppdraget om å ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen, prioritere tiltak for bedring av folkehelsen, evaluere tiltakene og formidle relaterte saker til kommunale organ.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	23	24	25	26	Ansvar	Budsjett-henvisning
Vurdere alternative kollektivtilbud både interkommunalt og lokalt, for unge og eldre.	X				P&U	
Velge evalueringsverktøy med god brukermedvirkning som skal implementeres i helse- og omsorg. For eksempel FIT.	X	X			HO	
Etablere ungdomsarenaer/møteplasser hvor ungdom medvirker i prosessen jfr handlingsplan for folkehelse	X	X			KO/ P&U	
Prosjekt - videreutvikle Slåttahøl-området som sentrumsnært friluftss- og aktivitetsområde jfr. handlingsplan for folkehelse	X				P&U	

Prioriterte aktiviteter innen folkehelse er også:

- Støtte opp om gode aktivitetstiltak, ment for å få innbyggere til å møtes og holde seg aktive (bokkafe, turorientering mv).
- Tilby eldre innbyggere møteplass, aktivitet og sosialt samvær på velferdssentre eller lignende møteplasser.
- Bidra til å utvikle anlegg til idrett og fysisk aktivitet gjennom kommunale tilskudd med bakgrunn i prioritert økonomiplan
- Vurdere alternative kollektivtilbud både interkommunalt og lokalt.

3.3. Kultur og frivillighet

MÅL: Et rikt kultur- og organisasjonsliv som kjennetegnes av bredde, mangfold, frivillighet og dugnadsånd

Strategier:

1. legge til rette for at fritidsaktiviteter og fysisk aktivitet skal være lett tilgjengelig og tilpasset ulike behov og brukergrupper med et mangfold av sosiale møteplasser.
2. støtte og stimulere utvikling av kulturbaserte næringer.
3. legge til rette for formidling og ivaretagelse av kommunes historie.
4. stimulere til enda større frivillig innsats i kulturlivet og organisasjonsarbeidet.
5. legge til rette for at kulturminner og kulturmiljø nyttes i reiselivsnæringa og som ressurs i lokalmiljøene.
6. samordne kulturarbeid på regionalt og lokalt nivå.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	23	24	25	26	Ansvar	Budsjett-henvisning
Implementere Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	X	X	X		KO	
Rehabiliter og utvikle Fekjo kulturminnepark i samarbeid med frivillige	X				KO	Behøver tiltaksmidler (2023-010)
Utvikle Geilo samfunnshus til et barn – og ungdommens hus og møteplass. Prosjektet skal involvere barna/ungdommen i planlegging og gjennomføring, ha fokus på deres behov og ønsker samt bærekraft og gjenbruk. Frivillige bør også involveres.	X				KO/TE	P. 083
Utvikle en tydeligere profil på kulturtjenester med mål om økt kvalitet på informasjon om tilbud og tjenester	X				KO	
Etablere og drifte utstyrssentralen "Bua" jf. vedtak i formannskapet. Tilbudet til BUA Hol må tilbys og forankres i frivilligheten i hele Hol kommune.	X	X	X	X	Fellestj	Tiltaksmidler innarbeidet.

Prioriterte aktiviteter innen kultur og frivillighet er også:

- Gjennom frivilligsentralen skal Hol kommune i samarbeid med frivillige og lag/organisasjoner prioritere å videreutvikle kulturtilbud, lavterskel aktivitetstilbud, sosiale møtearenaer og integrering av flyktninger.

-
-
- Avklare muligheter for status som regional privatarkiv i samarbeid med Buskerud museum og Viken fylkeskommune
 - Kulturformidling og arrangement skal brukes som virkemiddel for å skape attraksjonskraft.
 - Aktivt bruke kulturminner, museer og folkeminne i formidling samt i nærings- og stedsutvikling.
 - Formalisere samarbeid mellom barnehage, skole og helse om bruk av kulturskolen som lokalt ressurscenter i utvikling og drift av kommunale tjenestetilbud
 - Utvikle skolebibliotektilbudet i et samarbeid mellom bibliotek og skole.

3.4. Natur, miljø og friluftsliv

Mål: Ivareta natur, miljø og landskap, som grunnlag for bolyst og trivsel, rekreasjon, næring og arbeid.

Strategier:

1. bevare naturen og landskapet på en måte som gjør at kommende generasjoner får like stor nytte og glede av det som vi gjør i dag. Kommunen skal bidra til å bremse bortfallet av inngrepsfrie naturområder og ha fokus på ivaretagelse av leveområder for vilt.
2. bevare nærfriluftsområdene slik at innbyggerne har kort vei til naturen. Stier og skiløyper sikres mot nedbygging i arealplan.
3. ha differensiert tilrettelegging for friluftsliv, fra store naturområder uten menneskelige inngrep, til nærfriluftsområder og områder med høy grad av tilrettelegging for å sikre alle muligheter til å drive friluftsliv.
4. sikre lokalbefolkningens tilgang til jakt og fiske gjennom fortsatt kommunalt eierskap i fjelleiendommer.
5. bidra i kampen mot global oppvarming ved å satse på lokale tiltak og holdningsarbeid.
6. jobbe for å redusere utslipp av klimagasser ved å satse på mer bruk av bane, både til person- og godstrafikk og å redusere lokal biltrafikk. Vi skal påvirke nasjonalt og legge til rette lokalt.
7. redusere og forebygge lokal forurensning.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	23	24	25	26	Ansvar	Budsjett
Oppdatere kommunens viltkart	X				P&U	Tj. 3601 (kr 100')
Støtte til ENØK-tiltak for boliger	X	X			P&U	Tj.2853 (kr 1 000' pr år)
Miljøsertifisering av kommunale virksomheter	X	X	X		P&U	Tj. 1301
Vegetasjonskartlegging av viktige beiteområder i utmark jf. beitebruksplanen	X	X	X		P&U	Tjeneste 3291 (kr 100')
Etablere lokal kartbase	X				P&U/TE	

Prioriterte aktiviteter innen natur, miljø og friluftsliv er også:

- Holdningsskapende prosjekter for klima og miljø i skole og barnehage (gå/sykle-aksjon til skolen m.m.)
- Effektivisere kommunal transport for å redusere forbruk og utslipp i Hol kommunes virksomheter.
- Legge til rette for økt andel elektriske biler
- Utarbeide strategi for ladestasjoner
- Etablere lokal kartbase ihht kommunedelplan for naturmangfold

Livsløp

3.5. Hol som oppvekstkommune

MÅL: Hol kommune vil være en kommune der alle barn og unge mestrer livene sine gjennom læring, tilhørighet og inkludering i hele oppveksten.

Strategier:

1. arbeide systematisk i barnehager og skoler for et inkluderende læringsmiljø med faglig høy kvalitet på innhold og aktivitet.
2. imøtekomme barn og unges behov gjennom forebyggende arbeid, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid.
3. gjennom strategisk kompetansestyring sikre at alle medarbeidere har kompetanse som dekker gjeldende statlige krav og kompetanse det ellers er behov for.
4. ha skoler der det er tilstrekkelig elevgrunnlag, og nærskoleprinsippet skal gjelde. Barnehagestrukturen skal sikre forutsigbarhet og gjøre at det blir en naturlig overgang til den skolen som er nærmest hjemmet. Virksomhetene skal ha tidsriktig utstyr, bygg og uteområder.
5. sørge for å ha et bredt fritidstilbud til barn og unge med god tilgjengelighet som sikrer at alle har mulighet til å delta.
6. arbeide med bevisst ressursutnyttelse i forhold til tjenestekvaliteten i alle virksomheter.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	23	24	25	26	Ansvar	Budsjetthenvising
Utvikle uteområder ved Geilo barne- og ungdomsskole	X	X			TE/KO	P143
Prosjektering av nytt barneskolebygg ved Geilo barne- og ungdomsskole, basishall og utvidelse av arealene til NTG, ref. HØP 2019 vedtakspunkt 34.	X	X			TE/KO	P 138 og P143
Videreføre «foreldreskole», (Digital dømmekraft), gjennomføres på flere klassetrinn og i barnehage	X				KO	
Samarbeid med Ombudet for barn og unge i Viken om mobbeforebyggende arbeid på tvers i kommunen, for å sikre retten til et trygt og godt oppvekstmiljø. <i>Sammen for et inkluderende oppvekst – og læringsmiljø 2021/22-2025.</i> Partnerskap mot mobbing.	X	X	X		KO	
Implementere og jobbe bevisst med nye rutiner for tilpasset opplæring og arbeide for å få til et tolærersystem i sentrale fag fra høsten 2022.	X				KO	
Digitale hjelpemidler på småtrinnene, som skissert i Prosjektplan «Nettbrett i skolene i Hol	X				KO	Er fullfinansiert fra HØP 2022

Kommune», for å utvikle digitale ferdigheter, nå mål i Fagfornyelsen og tilpasset opplæring.						
Videreføring av det regionale prosjektet Inkluderende barnehage – og skolemiljø	X				KO	
Arbeide med fagfornyingen i skolene, nye læreplaner fra høsten 2020 og 2021. Ferdig 2024	X	X			KO	
Følge opp den nye leseplanen og implementere den. I tillegg skal barnehage, skole og bibliotek samarbeide om leseglede, lesing/leseprosjekt.	X				KO	
Prosjekt – Samordning av hjelpetjenester for utsatte barn og unge, sikre tverrfaglig innsats og god oppfølging av barn og unge på tvers av etater og instanser.	X	X			HO/KO	Statlige prosjektmidler
Rekruttere kvalifisert personell for å arbeide med barn/elever med store hjelpebehov. Disse må også kunne gå inn i koordinatorroller i HO (koordinerende enhet).	X				KO *	Tiltaksmidler innarbeidet (Barnekoordinator og miljøterapeuter)
Tilsette <i>en</i> spesialpedagog for barnehagene som et prøveprosjekt over 2 år. Begrunnelsen er fokus på tidlig innsats.	X	X			KO	Tiltaksmidler innarbeidet
Øke grunnbemanning i barnehage og skole som tiltak for å redusere vikarbruk	X	X	X	X	KO	Tiltaksmidler innarbeidet
Prosjektere permanent utvidelse av Geilo barnehage til 6 avdelinger	X				TE	Innarbeidet i investeringsbuds.
Hol folkebibliotek, avd. Geilo, lørdagsåpent fra 1.6.23	X					

Prioriterte aktiviteter innen oppvekst er også:

- *Sikre at barn og unge med psykiske utfordringer får et godt tilbud både i skoletiden og i fritiden. (Sosiallærer, kommunepsykolog, helsestasjon). Dette tiltaket er avhengig av midler til ansettelse av medarbeidere i andre stillingstyper enn pedagoger og fagarbeidere, f.eks miljøterapeuter.

3.6. Hol som helse- og omsorgskommune

MÅL: Innbyggere og gjester i Hol kommune skal føle trygghet for egen helse og velferd.

Strategier:

1. vektlegge tidlig innsats, helsefremming og forebygging for god helse i befolkningen.
2. ha et helse- og omsorgstilbud som er koordinert og fokuserer på helhet, brukermedvirkning og egenmestring.
3. ha en framtidsrettet utvikling av tjenestetilbudet med fokus på investering i egnede bygg, velferdsteknologi og innovasjon. Kompetanse og infrastruktur skal utvikles for på rett måte å kunne møte den demografiske utvikling.
4. aktivt delta i utvikling av regionalt samarbeid innen helse og omsorg.
5. involvere egne tjenesteytere i organisasjonsutvikling for å sikre kvaliteten og brukeropplevelsen av tjenestene de skal gi.
6. arbeide for at de eldre skal bo lengst mulig i egen bolig. Bruk av velferdsteknologi og Smarthus er en forutsetning.
7. ha økt fokus på psykisk helse. Utvikling av tjenestene skal skje med medvirkning av brukere.
8. sikre at barn får hjelp i sitt nærområde.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	23	24	25	26	Ans.	Budsjett-henvisning
Organisasjonsutviklingsprosjekt for helse og omsorg: «Sammen om endring» - ferdiggjøring og implementering	x	x	x	x	HO	Driftstiltak nr. 3000-229 og investeringsmidler
Barnevernsreformen: økt forebyggende innsats i kommunen (oppvekst og helse)	x	x	x	x	HO	Tiltak nr. 3060-226
Være en aktiv aktør i Hallinghelse og regionalt samarbeid (se egen beskrivelse)	x	x	x		HO	Påvirker og gir en økning budsjett
Annet interkommunalt samarbeid (HOF). F.eks. VINN, Fact-ung	x	x	x		HO	Vinner budsjettert på tj. 2335
Kartlegging, planlegging, implementering og gjennomføring av Leve hele livet. St.meld 15-kvalitetsreform for eldre (prosjekt 2019-2023). (Prosjekt Bølgen, Aldersvennlig kommune)	x				HO/ Fellestj.	Tiltak nr 1010-160
«Bygg og bo»: utarbeide en helhetlig plan for utvikling av, og investering i bygg til helse- og omsorgsformål (omsorgsplasser, sykehjemsplasser, pasientbehandling, personalbaser) på kort og lang	x	x	x	x	HO/TE	Tiltak nr. 3000-230

sikt. Ses i sammenheng med «Sammen om endring» (organisasjonsutviklingsprosjekt).						
Opprettholde og samordne gode dagsenter samt lavterskel tilbud for aktivitet og sosiale møteplasser i samarbeid med frivillige («Sammen om endring»)	x	x	x	x	HO	Dagsenter og pr. Bølgen er budsjettert på tj. 2341 (adm.)
Økende bruk av velferdsteknologi og med fokus på hverdagsrehabilitering-, mestring, og e-helse.	x	x	x	x	HO	Velferdsteknologi er budsjettert på tj. 2341

Prioriterte aktiviteter som er i drift innen helse og omsorg:

- «Sammen om endring» - for å utvikle fremtidens helsetjenester i Hol kommune
- Øke ledernes kompetanse i kvalitetsforbedringsarbeid.
- Familiehuset: Helhetlig pårørendetilbud samt fokus på barn som pårørende.
- Bruk av Nyby app som verktøy (ses i sammenheng med Leve Hele Livet og Frivilligsentralen).
- Hallinghelse og regionalt samarbeid i forhold til tjenesteinnovasjon, utviklingsprosjekt, kompetanse, ressursdeling, oppfølging av avtaler og andre nødvendige samhandlingstiltak.
 - Prosjekt «Trygg oppvekst» - Bedre kartlegging, koordinering og tverrfaglig innsats for risikoutsatte barn.
 - Samhandlingsleder Vestre Viken helseforetak/felles kommuneoverlege
 - Lærings – og mestringskoordinator
 - Logoped
 - Klinisk ernæringsfysiolog
 - Kommunepsykolog
 - Folkehelsekoordinator
 - Velferdsteknologi-koordinator
 - Faglig koordinator i helse og omsorg
 - USHT – utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester
 - Miljøretta helsevern

Arbeid og næringsutvikling

3.7. Eksisterende næringer

MÅL: Styrke de eksisterende næringer og bidra til utvikling og nyskaping i støttenæringer

Strategier:

1. være tydelig på sin rolle som tilrettelegger og samarbeidspartner for næringslivet, samt jobbe mer utadrettet.
2. sikre og videreutvikle et urbant Geilo sentrum som bygdesentrum og handelssentrum. Ved fremtidige behov for arealer til nye handelsetableringer skal regulerte områder i sentrum tas i bruk. Geilo skal også videreutvikles som bærekraftig reisemål, nasjonalparklandsby og arrangementssentrum.
3. samarbeide med næringsaktørene i reiselivet om utvikling av Geilo/ Hol som destinasjon. Det vektlegges at det ligger stort potensial i utvikling av næringer knyttet til Hol som nasjonalparkkommune og Geilo som nasjonalparklandsby.
4. videreføre arealpolitikk for varme og kalde senger som bærende prinsipp for forvaltning av næringsarealer.
5. bidra til å opprettholde og videreutvikle landbruksnæringene, og støtte utvikling av nye tilleggsnæringer basert på lokale natur- og kulturressurser og nyskapende drift. Det er viktig med et landbruk i aktiv drift som opprettholder kulturlandskapet.
6. praktisere streng håndheving av konsesjoner i landbruket for å sikre aktiv gårdsdrift.
7. være nasjonalparkkommune under merkevaren Norges nasjonalparker. Måltrettet arbeid skal stimulere og bidra til lokal verdiskapning og næringsutvikling med grunnlag i merkevaren.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	23	24	25	26	Ansvar	Budsjett-henvisning
Prosjekt med oppfølging av bruk av næringsbygg turistbedrift i henhold til prinsippsak varme /kalde senger	X	X			P&U	
Kreve tydelige og realistiske visualiseringer av utbyggingsområder i plandokumenter.	X	X			P&U	
Utarbeide næringsstrategi som grunnlag til revisjon av arealplaner/utredning næringsarealer til kommuneplanens arealdel	X				P&U	
Følge opp Handlingsplan for Hol nasjonalparkkommune og iverksette nødvendige tiltak for å oppfylle kriteriene for nasjonalparkkommuner under merkevaren Norges nasjonalparker	X	X	X		P&U	

Nedsette en arbeidsgruppe som skal jobbe for etablering av et besøkssenter/natursenter for Hallingskarvet Nasjonalpark (tiltak s. 73 i KDP Naturmangfold 2022-2033)	X					
---	---	--	--	--	--	--

Prioriterte aktiviteter innen eksisterende næringer er også:

- Tilby kurs-/fagsamling for bedrifter som innehar salgs – og skjenkebevilling for alkohol innen kommunen.
- Næringsstrategi oppstart 2022 avsluttes i 2023. Samtidig jobbes det med en utredning av næringsareal i forbindelse med revisjon av kommuneplanens arealdel.
- Handlingsplan for Hol nasjonalparkkommune, to faste møter i året med nasjonalparkkoordinator

3.8. Ny næringsutvikling og innovasjon

MÅL: Kommunen skal kjennetegnes av et mangfoldig arbeids- og næringsliv, med utvikling av nye næringer og interessant arbeid til alle.

Strategier:

1. ha ressurser og kompetanse innen næringsutvikling.
2. arbeide målrettet for nye, varierte arbeidsplasser i kommunen. Det skal tilrettelegges for gründere, og kommunen skal være en aktiv medhjelper i oppstartsfasen, veilede om statlige tilskuddsordninger og kurs mm.
3. stimulere til etablering av flere næringsfellesskap og kompetanseklyster.
4. samarbeide med Hallingdal – Numedal for nye, varierte arbeidsplasser i hele arbeidsregionen.
5. sikre tilgjengelige arealer for næringsutvikling i nye næringer.
6. være offensiv overfor offentlige og private interessenter som kan etablere større virksomheter og arbeidsplasser i kommunen.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	23	24	25	26	Ansvar
Legge til rette for kontorklynger i hele kommunen	X				P&U
Kommunen skal ta en aktiv rolle i samarbeid med Fagskolen i Viken og privat sektor for å etablere flere bransjeprogrammer innen relevante næringer; kommunal og privat sektor.	X	X			P&U

Infrastruktur

3.9. Samferdsel

MÅL: Effektiv, trygg og miljøvennlig transport til og fra, og innad i kommunen.

Strategier:

1. arbeide for å styrke og effektivisere internttransporten i hele kommunen og regionen gjennom å arbeide for en satsing på et bedre kollektivtilbud og etablering av gang- og sykkelveier.
2. arbeide for enklere og kortere reisevei til kommunen med utbedring av vei og bane mellom øst og vest.
3. legge til rette for en enklere og mer effektiv persontransport til Geilo sentrum uten å øke biltrafikken. Det skal arbeides med alternative transportløsninger, tilrettelagte gang- og sykkelveier og alternativer for trafikkavviklingen.
4. være Trafikksikker kommune.

Prioriterte tiltak	23	24	25	26	Ansvar	Budsjett-henvisning
Etablering av avkjørsler og parkeringsplasser til Geilo skole- og idrettsområde jf. HØP 2019, K-sak 90/18	X	X			TE	P143
Realisering av trafikksikkerhetstiltak Geilo skole og samfunnshus i henhold til vedtatt detaljreguleringsplan ref. HØP 2019	X	X			TE	P143
Tettstedpakke Geilo	X	X	X		P&U	

3.10 Teknisk infrastruktur

MÅL: Hol kommune skal ha en effektiv og miljøvennlig infrastruktur.

Strategier:

1. være en pådriver for fiberutbygging for både bolig og næring.
2. planlegge, etablere og vedlikeholde veier og gang-/sykkelveier, slik at de har en dimensjon og standard som er tilpasset trafikkgrunnlaget og som bedrer tryggheten og trafiksikkerheten både for kjørende, syklende og gående.
3. sikre tilstrekkelig, stabil og effektiv vannforsyning med god drikkevannskvalitet til alle kommunens abonnenter, gjennom nyanlegg og planmessig drift og vedlikehold.
4. sikre at kommunalt avløp til enhver tid fungerer på en effektiv og miljøvennlig måte, gjennom nyanlegg og planmessig drift, vedlikehold og rehabilitering.
5. som planmyndighet ivareta tilfredsstillende infrastrukturbehov i arealplaner, og gjennomføring av tiltak i nødvendig rekkefølge bl.a. gjennom rekkefølgekrav. Det skal også sikres forholdsmessig og rettferdig kostnadsfordeling knyttet til felles infrastruktur, gjennom utbyggingsavtaler.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	23	24	25	26	Ansvar	Budsjetthenvising
Vann-, avløps- og renovasjonsanlegg i forbindelse med avkjørsler til Geilo skole – og idrettsområde jf. HØP 2019, K-sak 90/18	X	X			TE	Prosjekt 143
Øke kapasiteten på Geilo VV	X				TE	Prosjekt 106
Etablere reservevasskilde på Geilo						Prosjekt 107
Oppgradere etablert vannforsyning, Geilo <ul style="list-style-type: none">- Erstatte høydebasseng Haugeplass- Øke kapasiteten på høydebasseng Geilo- Forsyningsledning til Vestlia	X	X			TE	Prosjekt 100
Digitalisering av forbruksregistrering for bedre kontroll av vannlekkasjer	X	X			TE	Prosjekt 102
Digitalisering av avløpsnett for bedre kontroll av innlekkasje	X	X			TE	Prosjekt 102
Forprosjekt oppgradering av renseanlegg (Geilo, Ustaoset og Hol) for bedre kapasitet og effektivitet	X				TE	Prosjekt 126

Oppgradering av Hol RA for bedre kapasitet og effektivitet			X		TE	Ny Inv.
Oppgradering av Ustaoset RA for bedre kapasitet og effektivitet				X	TE	Ny Inv.
Sanering og renovering alt avløpsnett	X	X	X	X	TE	Prosjekt 096
Utvidelse av returpunkt for avfall	X				TE	Prosjekt 131
Rehabilitering av kommunale eiendommer	X	X			TE	Prosjekt 034
Rehabilitering av Dagali renseanlegg	X				TE	Ny inv./P. 098
Ny hovedledning avløp Vestlia – Geilo RA		X			TE	Ny inv.
Ny trykkøkningsstasjon Ustedalen (Verpe)	X				TE	Ny inv./ P. 095
Grønlie boligfelt VA infrastruktur	X				TE	Prosjekt 023
Hovedledning vann og avløp Geilo	X				TE	Prosjekt 197

Prioriterte aktiviteter innen teknisk infrastruktur er også:

- Sikre utbygging av infrastruktur gjennom rekkefølgekrav i reguleringsplaner.
- Innarbeide og gjennomføre utbyggingsavtaler for utbygging av infrastruktur
- Revidere Hovedplan vei

3.11 Samfunnssikkerhet og beredskap

MÅL: Et trygt og beredt samfunn

Strategier:

1. forebygge uønskede hendelser gjennom kommunal ROS-analyse.
2. være forberedt på å takle uønskede hendelser og kriser gjennom beredskapsarbeid.
3. arbeide for å beholde politi og nødetater med tilstrekkelig beredskap i kommunen.
4. gjøre de rette klimatilpasningstiltakene for å møte fremtidens utfordringer med våtere og mer ekstremt vær.
5. ha samfunnssikkerhet som gjennomgående fokusområde i all kommunal planlegging og saksbehandling.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	23	24	25	26	Ansvar	Budsjett-henvisning
Planlegge og prosjektere beredskapssenter, ref. K-sak 43/19	X				TE / Beredskaps-rådgiver	P092
Bygge ny brannstasjon/beredskapssenter iht. vedtatte planer		X	X		TE	P092
Revisjon av risiko – og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse)*	X				Beredskaps-rådgiver	
Etablere beredskapslager for kommunalteknisk drift, evt. interkommunalt	X				TE	

*Revisjon av ROS-analysen: Noe forsinket pga. etterslep på arbeid i flere ledd. Beregnet ferdig til behandling i februar -23.

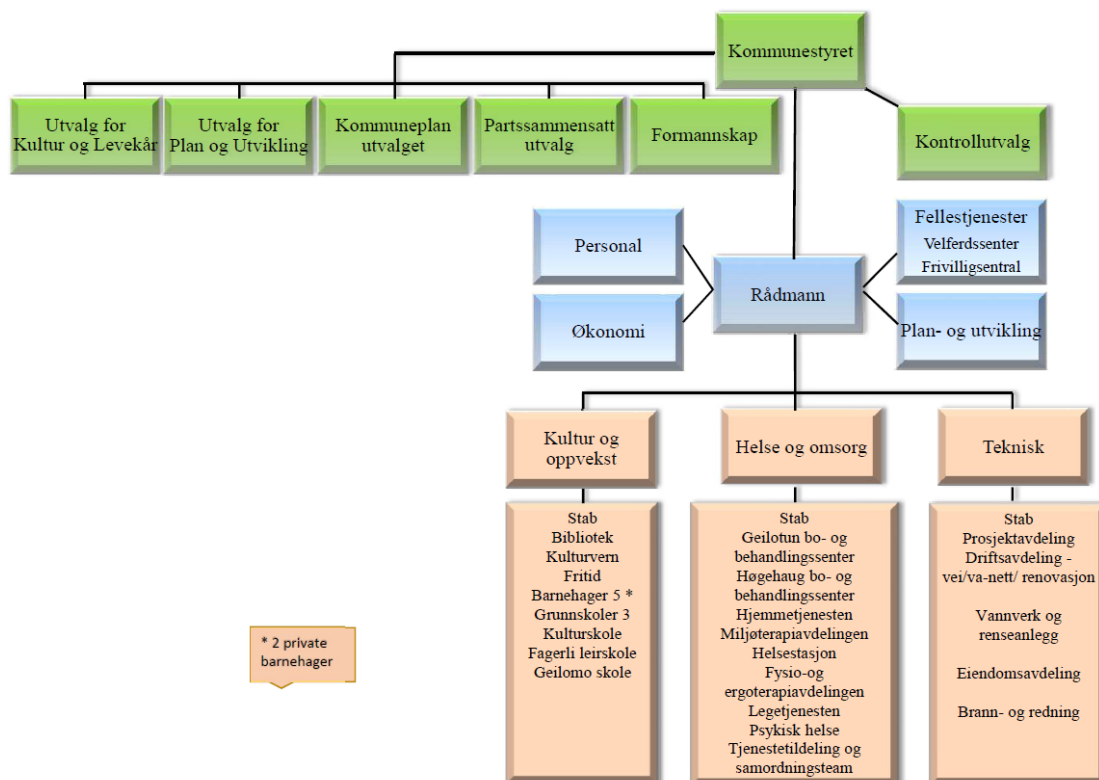
Prioriterte aktiviteter innen samfunnssikkerhet og beredskap er også:

Oppfølging av ROS-analysen, vedtatt 31.10.18 når det gjelder

- Kriseplaner og sektorplaner for beredskap
- Tettere regionalt plansamarbeid for beredskap
- Lokale øvelser – tilpasset behov og prioritet
- Sektorvis kompetanseheving innen beredskap
- Forebyggende arbeid og tiltak – tilpasset klimautfordringene
- Påse at Hol kommune er forberedt, og riktig dimensjonert for å kunne håndtere uønskede hendelser

4. ORGANISASJONEN HOL KOMMUNE

Organisasjonskart

I arbeidsgiverstrategien er det presentert mål for arbeidsgiverpolitikken, og gitt retning og føringer for prioriteringene innenfor arbeidsgiverområdet. Det er vedtatt 3 områder for arbeidsgiverstrategien; omdømmeutvikling, effektivt og synlig lederskap og rekruttering.

Omdømmeutvikling

MÅL: Utvikle et godt omdømme som arbeidsgiver

Strategier for å nå målet:

1. være en synlig arbeidsgiver med mange spennende jobbmuligheter som må kommuniseres ut i arbeidsmarkedet. Kommunens kommunikasjonsstrategi vil være en viktig del av arbeidet med å bygge et omdømme som en attraktiv og etterspurt arbeidsgiver. Det vil skje både i form av hva som skal kommuniseres ut, hvordan vi skal gjøre det, en også hvordan vi former våre interne læringsarenaer.
2. parallelt med utviklingen og implementeringen av KS læring, utvikle et todelt opplæringsprogram for alle ansatte. Første del av programmet skal være en felles

introduksjonsdel som alle nyansatte skal gjennomføre. Her skal den nyansatte få innblikk i blant annet Hol kommunes verdigrunnlag, organisering, organisasjons-kultur, personalhåndbok og hva det vil si å være ansatt i en kommune. i del to av opplæringsprogrammet tilpasse den enkelte ansattes fagområde.

Effektiv og synlig lederskap

MÅL: Utvikle et helhetlig og utfordrende lederskap

Strategier for å nå målet:

1. være innovativ og omstillingsdyktig. Omstilling vil i årene som kommer være en kontinuerlig prosess med fokus på bedre tjenester og mer effektiv forvaltning. Det betyr i praksis at vi må jobbe på nye måter. Det er derfor avgjørende at organisasjonen jobber med innovasjon i egen organisasjon.
2. Lederopplæring og utvikling av kjernekompetanse.
3. ta i bruk KS læring som et verktøy/plattform for både intern og ekstern læring. ved bruk av KS læring skal Hol kommune utvikle egne nettkurs eller ta i bruk nettkurs som er utviklet av andre kommuner.
4. i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene vurdere ulike tiltak som skal bidra til reduksjon av sykefraværet. Virkemidlene som vil bli tatt i bruk kan være de løpende prosessene som skjer i regi av KS, NAV og IA-avtalen.
5. arbeide aktivt med utvikling av heltidskultur og alternative arbeidstidsordninger. Bidra til å fremme lettere rekruttering gjennom mer attraktive arbeidstidsordninger, større stillinger og tilstedeværelse. Etablere et aktivt samarbeid i dette arbeidet med de berørte arbeidstakerorganisasjoner, Fagforbundet og NSF.
6. Videre oppfølging av Innovasjonsløft Hallingdal – «God helse i meningsfylt arbeid», gjennom prosjektet «Nær vær – vær nær.»
7. Arbeide videre med oppfølging av medarbeiderundersøkelsen 10-Faktor, dvs. etablere en felles beslutning om hvilke faktorer som skal arbeides ned og hvilke tiltak som skal følge det opp og skape eierskap.

Hol kommunes målsetning er å øke nærværet, det vil si å redusere sykemeldinger og egenmeldte fravær, samt å utvikle heltidskultur blant de ansatte.

Arbeidsmiljøutvalget har i sak 4/21 vurdert differensiering av fraværsmål mellom avdelingene i kommunen. Bakgrunnen er at sykefraværet varierer mellom sektorer. Det er tradisjonelt større fravær i f. eks. helse – og omsorgssektoren enn i administrativ sektor. Arbeidsmiljøutvalget gjorde vedtak om differensierte fraværsmål mellom avdelingene. Ved å samle disse pr sektor gir det følgende mål:

Sektor	Mål 2023	Ansvar
Administrasjonen	< 3 %	Alle
Barnehagesektoren	< 8 %	Alle
Skolesektoren og kultursektoren	< 5%	Alle
Pleie og omsorg (institusjoner og hjemmetjenester)	< 8%	Alle
Helsetjenester (lege, fysio, helsestasjon)	< 6 %	Alle
Tekniske tjenester	< 6%	Alle

Rekruttering

MÅL: Beholde og rekruttere arbeidskraft

Strategier for å nå målet:

1. målsetting om minimum tre lærlinger pr. 1000 innbygger. KS arbeider for å styrke yrkesopplæringens status, bedre mulighetene for yrkeskvalifisering og realisere samfunnskontraktens ambisjoner om flere lærlinger i kommunal sektor (KS' eierstrategi).
2. kommunen være en aktiv pådriver mot videregående skole, ungdomstrinnet i grunnskolen og opplæringskontoret for å nå ut til mulige lærlingekandidater.
3. sammen med de øvrige Hallingdalkommunene og Valdresregionen arbeide aktivt med videre- og etterutdanning for medarbeidere i kultur- og oppvekst bl.a. i samarbeid med Høgskolen på Vestlandet.
4. foreta en kartlegging av kommunale etater sitt kompetansebehov, både på kort og lang sikt.

Mange kommuner har tatt et strategisk valg og bruker rollen som opplæringsbedrift av lærlinger aktiv for å sikre eget behov for fagutdannet arbeidskraft.

Målsetningen om lærlinger i Hol kommune er økt fra 1 til 3 lærlinger pr. 1000 innbyggere, jfr. formannskapetets innstilling. I årene som kommer vil også Hol kommune møte et økende behov for faglært arbeidskraft for å dekke pålagte oppgaver.

Spesielt innen fagene;

- Helsefagarbeider (Pr. 1. oktober 2022 har vi én lærling)
- Barn og ungdomsarbeider (Pr. 1. oktober 2022 har vi 2 lærlinger)
- Institusjonskokk
- IKT konsulent
- Byggdrift

Videre bør det vurderes å flytte forvaltning og arbeidsgiver ansvaret til Personal eller HR avdeling, mens etatene står ansvarlig for selve fagopplæring. Lærlinger lønnes da fra eget ansvar som også mottar lærlingtilskudd, på denne måten sikrer vi en samlet forvaltning og systematisk oppfølging av lærlingene, gjennom hele læreløpet.

Organisasjonens hovedutfordringer

Virksomhet/område	Behov	Strategier	Tiltak
Alle avdelinger	<p>Generell kompetanseutvikling</p> <p>Redusere sykefravær</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Interne læringsarenaer • Videreutdanning • Innovativ og omstillingsdyktig <p>Beholde og rekruttere grunnbemanning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kurs gjennom KS læring • Definere behov og løsninger <p>Prøve ut høyere grunnbemanning (faste vikarer) i de største virksomhetene.</p>
Helse- og omsorg	<p>Sikre kvalifisert personell til helse og omsorgstjenestene</p> <p>Sikre nok og rett kompetanse til rett sted og rett tid</p> <p>Utvikle kompetanse mellom annet innen kvalitetsforbedring, velferdsteknologi, saksbehandling og innovasjon</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rekruttering • Beholde • Alternative turnusordninger • Heltidskultur • Kompetanse-planer • Kompetanseutvikling og bruk av kompetanse på tvers ut fra behov • Desentralisert opplæringstilbud 	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomføre prosjekt «Sammen om endring», organisasjonsstruktur • Opprettholde lærlingeordningen • Utvikle gode praksisordninger for praksiskandidater • Bruke og videreutvikle e-læring • Etter- og videre-utdanning av ufaglærte • Etter- og videre-utdanning av faglærte og høgskoleutdannede • Desentralisert sykepleier-utdanning, oppstart høst 2022, på Torpomoen. • Lederutvikling • Kommunalt og regionalt nettverksarbeid

Kultur- og oppvekst	<p>Videreføre strategisk kompetansestyring (kartlegge, beholde, rekruttere, utvikle, mobilisere, avvikle).</p> <p>Forbedre rekrutteringsstrategien i forhold til utfordringer i barnehage og skole i årene fremover.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetanse for kvalitet videreføres • Samarbeid med Høgskolen på Vestlandet om videre- og etterutdanning 	<ul style="list-style-type: none"> • Styreverutdanning, rektorutdanning • Videreutdanning av lærere (jf.krav 2025) • Barnehagelærerutd. • Spes. ped., sos.ped., psykisk helse • Lærerspesialistutdanning • Andrespråkspedagogikk • Etterutdanning alle medarbeidere • Rekruttere og informere på høgskoler • Rekruttere lærlinger
---------------------	--	---	--

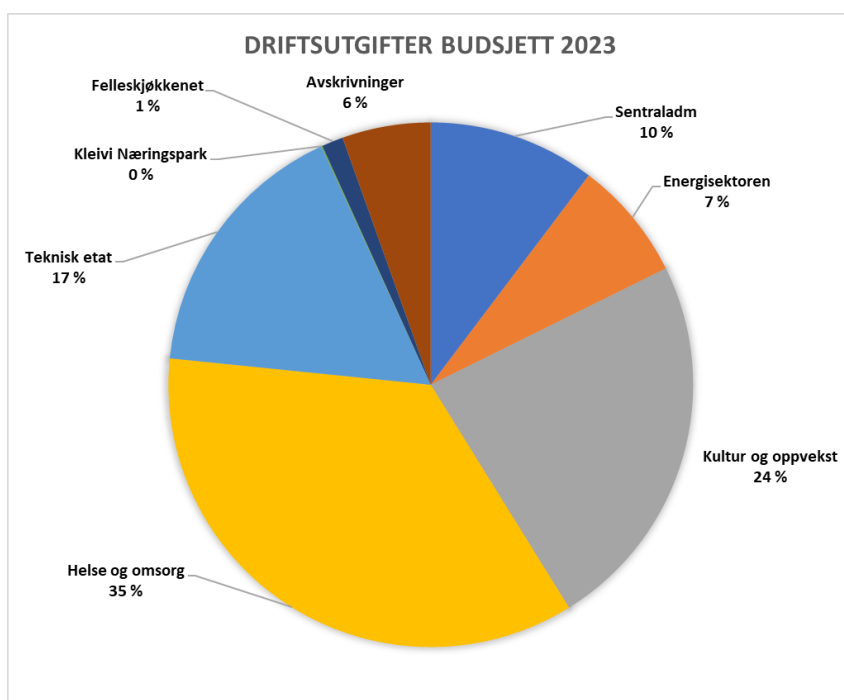
TJENESTEOMRÅDENE

Økonomiforvaltningen i Hol kommunes driftsbudsjett og regnskapsføring er organisert i følgende sektorer:

1. Sentraladministrasjonen
2. Kultur og oppvekst
3. Helse og omsorg
4. Teknisk etat

I tillegg er kommunen tilknyttet to kommunale samarbeid med Ål kommune: Kleivi næringspark og Felleskjøkkenet. Kleivi næringspark administreres av et valgt styre som utarbeider budsjettforslag. Budsjettet og regnskapet føres i Hol kommune under ansvar 1080. Felleskjøkkenet for Hol og Ål kommune er lokalisert på Høgehaug bo- og behandlingssenter. Budsjettet og regnskapet føres i Hol kommune under ansvar 8030.

De totale driftsutgiftene i kommunens budsjett (710 mill. kr) er fordelt slik pr sektor i budsjettet:

I forhold til budsjettfordelingen for 2022 er det kommet inn utgifter (skatt) knyttet til energisektoren som utgjør 7 % av totale driftsutgifter. De øvrige sektorene har redusert andel av de totale driftsutgiftene.

Sentraladministrasjonen

Målgruppe:

- Innbyggere, ansatte, folkevalgte, samarbeidspartnere, kunder og leverandører

Tjenester:

Avdeling fellestjenester er kommunens servicetorg og 1. linje for henvendelser.

Tjenestene er bl.a. postmottak, politisk sekretariat, eierskapssekretariat, valgsekretariat, kommunale grunneiendommer, og drift av frivilligsentral og velferdssentrene.

Avdeling for plan og utvikling er byggesaksmyndighet, forbereder saker for reguleringsplanlegging, overordnet planlegging (samfunnsplanlegging), næringsrådgiving, utmarksforvaltning, og følger opp miljøvern. Landbruks- og skogbruksforvaltning er også tilknyttet plan og utvikling.

Økonomiavdelingen er ansvarlig for regnskapsføring, fakturering, lønnsutbetaling, innkreving av sykelønnsrefusjoner, innbetalinger/utbetalinger, eiendomsskattekontor og forbereder budsjett og økonomisaker for politisk behandling.

Personalavdelingen forvalter arbeidsgiverpolitikk, lover og avtaleverk i en organisasjonsovergrepene rolle. De er rådgivende i personalsaker, tilsetninger, arbeidsavtaler, forbereder saker for arbeidsmiljøutvalg og partssammensatt utvalg.

HR – og organisasjon har organisasjonsovergrepene ansvar for virksomhetsstyring og digitalisering, organisasjonsutviklingsprosesser, beredskap – og sikkerhet.

Sentraladministrasjonen er organisert i avdelinger med tilhørende ansvarsnummer i budsjett og regnskap. Tabellen viser dette samt antall årsverk:

Ansvar	Avdeling	Antall årsverk 2022	Årsverk i budsjett 2023
1010	Fellestjenester, rådmann, HR og organisasjon	13,1	13,1
1020	Personalavdeling	2,1	3
1030	Økonomiavdeling	3,9	3,9
1032	IKT	2	2
1040	Plan og utvikling	14	15
Sum	Sentraladministrasjonen	35,1	37

Kilde: Visma BI

Driftsbudsjett pr. funksjon for Sentraladministrasjonen:

Funksjon	Sentraladministrasjonen	Sentraladm. Kons 2023/V:18	Buds(end) 2022	Regnskap 2021	Endring i % 23-22
100	Politisk styring	5 320 000	4 505 000	4 455 094	18 %
110	Revisjon og kontrollutvalg	1 414 000	1 188 000	1 098 155	19 %
120	Administrasjon og IKT	31 767 000	30 072 900	23 846 030	6 %
121	Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	8 000	-	6 499	
130	Administrasjonslokaler	123 000	3 000	11 764	4000 %
180	Diverse fellesutgifter (Eldreråd, til formannskapetets disp.)	148 000	148 000	25 083	0 %
234	Aktivisering	1 244 000	512 000	482 834	143 %
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	33 000	33 000	192 120	0 %
283	Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig	1 000 000			
285	Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	923 000	18 000	601 073	5028 %
301	Plansaksbehandling	6 976 000	6 128 000	4 284 362	14 %
302	Byggesaksbehandling og eierseksjonering	575 000	712 000	444 344	-19 %
303	Kart og oppmåling	-	-	242 252	
315	Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak	425 000	425 000	373 362	0 %
320	Kommunal næringsvirksomhet	644 000	347 000	768 090	86 %
325	Tilrettelegging og bistand for næringslivet	4 657 000	656 000	3 064 881	610 %
329	Landbruksforvaltning	1 270 000	1 200 000	1 227 382	6 %
338	Forebygging av branner og ulykker	74 000	74 000	121 433	0 %
339	Beredskap mot branner og andre ulykker				
345	Distribusjon av vann	590 000	355 000	566 266	66 %
353	Avløpsnett og innsamling av avløpsvann	610 000	828 000	546 694	-26 %
354	Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l.	284 000	248 000	269 223	15 %
355	Renovasjon	270 000	165 000	292 094	64 %
360	Naturforvaltning og friluftsliv	7 482 000	7 141 000	12 423 436	5 %
370	Bibliotek	-	-	41 850	
383	Kulturskole	-	-	58 984	
385	Andre kulturaktiviteter	611 000	495 000	703 072	23 %
390	Den norske kirke	7 175 000	6 919 000	6 637 000	4 %
392	Tilskudd tros- og livssynssamfunn	-	200 000	-	-100 %
393	Gravlunder, krematorier	-	-	100 000	
Flere	IKT fordelt på ulike tjenester: grunnskole, barnehage, helse	215 000	127 000	1 530 552	69 %
	Sum	73 772 000	62 433 900	64 029 689	18 %

Kommunestyrets vedtak er innarbeidet.

Beskrivelse av funksjoner og større endringer.

Funksjon	Innhold	Kommentarer til endringer fra 2022 til 2023
100	Politisk styring	Økning på grunn av oppjustering av ordførerlønn og møtegodtgjørelser (ca. 10 %) i 2023. I tillegg er det avsatt egne midler til gjennomføring av kommunevalget i 2023.
110	Kontroll og revisjon	Økning jfr. budsjett for Viken kommunerevisjon og kontrollutvalgssekretariat.
120	Administrasjon	Administrativ ledelse: ingen endring Økonomi: Lønns – og prisvekst Personal og fellestiltak: styrket budsjett for en rådgiverstilling Informasjon: Lønns – og prisvekst IKT: Økning for IKT Hallingdals budsjett
130	Administrasjonslokaler	Flyttet midler hit fra f. 120.
180	Diverse (RMNF, formannskapets disp.)	Ingen endring
234	Aktivisering	Prosjekt "Bølgen". Økt aktivitetsnivå på velferdssenteret i prosjektperioden. Statlig tilskudd og økte lønnskostnader i prosjektperioden (fram t.o.m. 31.03.23), forlenget ut året ref. formannskapets innstilling.
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	Ingen endring.
283	Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig	Tiltak Boligtilskudd for førstegangsetablerere er nytt i 2023, vedtatt 1 mill. kr.
285	Tjenester utenfor kommunalt ansvarsområde (Ikke-kommunale vegger)	Hardangerviddatunellene AS støttes med tilskudd på kr 500 000 i årene 2023-2025, bevilges fra kraftfondet, ref. punkt 16 i kommunestyrevedtaket (øko.plan 2022 – 2025). Det er innarbeidet en stilling som ENØK-rådgiver på tjeneste 2853.
301	Plansaksbehandling	Inkludert utgifter for revisjon av arealplanen.
302	Bygging-deling og seksjoneringssaker	Ingen endring utover ordinær lønnsøkning (selvkosttjeneste).
315	Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak (kommunale boligfelt)	Reduksjon i både utgifter og inntekter pga. hjemmelshavers salg av festetomter i kommunale boligfelt.
320	Kommunale fjelleiendommer	Inntektsøkning pga. nye kontrakter og prisjustering av eksisterende kontrakter.
325	Næringsforvaltning næringsstøtte	Tilskudd kr 250 000 til Kleivi næringspark. Tilskudd 2 mill. kr til Visit Geilo, og 350 000 kr til Utdanningscenteret Geilo ref. kommunestyrets vedtak Inkludert 2 mill. kr i næringsstøtte. (Økningen fra reg.b. 22 er misvisende pga statlige koronamidler til næringslivet justerer utgiftsnivået i 2022)
329	Landbruksforvaltning	Lønns- og prisvekst. Hol kjøper 30% skogbrukssjef stilling fra Ål kommune

339	Beredskap mot brann og ulykker	Ingen endringer utover ordinær lønnsøkning. Ål kommune kjøper 30 % beredskapsressurs fra Hol kommune.
360	Naturforvaltning og friluftsliv	Lønns – og prisvekst. <i>Tilskudd til sti – og løypelag økes med 3 % fra 5 Mkr. til 5,15 Mkr jfr. formannskapets innstilling.</i>
385	Andre kulturaktiviteter (Frivilligsentralen)	I tjenesten er det inkludert refusjon/øremerket tilskudd til frivilligsentraler på kr 440 000, og tilskudd til BUA.
390	Den norske kirke Andre trossamfunn	Tilskuddet økt med kommunal deflator, (3,7 %), jf. vedtak i kst.sak 104/20, pkt. 5. Tilskudd til andre trossamfunn er overført til staten (justert i rammetilskuddet).

Prioriteringer innenfor budsjettet i sentraladministrasjonen:

Budsjettet for plansaksbehandling har økt for å ta høyde for konsulenttjenester for revisjonen av kommuneplanens arealdel.

Tilskudd til Den norske kirke for 2023 er økt med kommunal deflator (3,7 %, jf. RNB). Tilskudd til andre trossamfunn utbetales nå av staten (nedjustert i rammetilskuddet).

I tabellen vises tilskudd som er innarbeidet i budsjettet for sentraladministrasjonen:

Tilskudd	2023	2024	2025	2026
Regionrådet	750 000	750 000	750 000	750 000
Den norske kirke	7 175 000	7 425 000	7 685 000	7 955 000
Visit Geilo AS	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Utdanningscenteret Geilo	350 000	350 000	350 000	350 000
Næringsstøtte Hol kommune (finansieres fra Kraftfondet)	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Kleivi Næringspark	250 000			
Hallingdal etablerersenter	215 000	215 000	215 000	215 000
Hardangerviddatunellene AS	500 000	500 000	500 000	
Sti- og løypetilskudd	5 150 000	5 150 000	5 150 000	5 150 000
Grunneierkompensasjon stier og løyper	1 100 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000
Sum	19 490 000	19 490 000	19 750 000	19 520 000

Vedtatt i kommunestyret.

Følgende driftstiltak er innarbeidet i budsjettet:

Tiltak nummer (funksjonsnummer i budsjettet)	Tittel	2023	2024	2025	2026
1010-156 (f. 100)	Innkjøp av Ipad'er til politikere m.fl.	200 000			
1032-002 (f. 120)	Wifi-dekning kommunale bygg (2023 inv.) og datakabling kommunehuset (2024 drift)	800 000 (investering)	500 000		
1040-101 (f. 283)	Boligtilskudd for førstegangsetablere	1 000 000	1 000 000		
1040-102 (f. 285)	Enøk-rådgiver (tilskuddsordninger, kommunale bygg)	800 000	800 000	800 000	800 000
1010-157 (f. 385)	Utstyrssentral BUA Hol	350 000	350 000	350 000	350 000

Følgende driftstiltak er ikke innarbeidet i budsjettet:

Tiltak nummer	Tittel	2023	2024	2025	2026
1010-160	Informasjonsarbeid om aktivitetstilbud (Leve hele livet/seniorressurs)	200 000	24 000	24 000	24 000

Plan for kostnadstilpasning 2023-2026 ref. Kostra-analyse 2021

I forhold til Kostra-gruppe 3, bør administrasjonstjenestene gjøre kostnadstilpasninger Følgende tiltak kan gjøres for å tilpasse kostnadene:

Utover i planperioden vil det trolig bli pensjonsavganger der stillinger må vurderes om de skal erstattes, og til hvilket formål dette bør være.

IKT-kostnadene kan trolig reduseres ved å redusere antall lisenser/nivået for lisensene til ansatte i organisasjonen. Det vil også være mer fokus på å fordele IKT-kostnader på tjenestoområder som bruker IKT-lisenser/programvare. Samtidig skal det utvikles og brukes digitale verktøy i organisasjonen.

Kultur og oppvekstetaten

Målgruppe:

- Barn og unge med rett til barnehageplass og skoleplass
- Barn og unges tilbud om skolefritidsordning, kulturskole og fritidstilbud
- Bibliotek, kino og kulturtilbud for innbyggere og gjester

Kultur og oppvekstetaten er delt inn i avdelinger med tilhørende ansvarsnummer i budsjett og regnskap. I tabellen vises budsjettansvar, avdeling og antall årsverk pr. avdeling.

Ansvar	Avdeling	Antall årsverk 2022	Antall årsverk 2021
2000	Kultur og oppvekst administrasjon	5,2	6,2
	Fagerli leirskole	3,4	4,4
	IKT Fagansvarlig, regional stilling med refusjon fra øvrige kommunene	1,0	
	Prosjektstilling barn og unge, midlertidig 2 år	1,0	
	Logoped	1,0	
	Lærer flyktninger og minoritetsspråklige	1,0	
2011	Vestlia barnehage	13,9	13,5
2012	Geilo barnehage	18,6	20,8
2015	Hol barnehage	10,6	11,8
2016	Hovet barnehage	4,1	4,2
2022	Dagali og Skurdalen oppvekstsenter, barnehage og skole	9,3	9,8
2023	Geilo barne- og ungdomsskole	72,6	69
2024	Hallingskarvet skole	13,7	14,1
2030	Geilomo skole	7,5	5,5
2040	Hol kulturskole	4,1	4,3
2050	Hol folkebibliotek	3,4	3,7
2052	Kultur, idrett og friluftsliv	4,3	3,8
2053	Kulturarv (ref. nytt org.kart- ikke vedtatt foreløpig)	1,0	1,0
	Sum faste og midlertidige årsverk	175,7	172,2

* Antall faste og midlertidige årsverk (ikke vikarer) pr. oktober 2021 og 2022

Barnehagetjenesten³

Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten, jf. Lov om barnehager § 2.

Status

Det er 5 barnehager i kommunen. I tillegg gis tilskudd til 2 private barnehager.

Tabellen viser antall barn pr. barnehage pr. år 2017-2022

Barnehage	2022 pr. 20.10.	2021	2020	2019	2018	2017
Hovet	10	8	7	10	9	10
D/S	11	8	9	8	5	10
Hol	31	36	36	37	32	32
Vestlia	43	40	39	40	43	37
Geilo	71	64	69	67	67	54
Sum kommunale	166	156	160	162	156	143
Småtroll	12	10	11	12	10	9
Trollklubben	18	18	17	17	18	17
Sum private	30	28	28	29	28	26
Totalt barn i barnehage	196	184	188	191	184	169

Pr. 30.9.22 er det 10 barn på venteliste som vil få tildelt plass i løpet av høsten.

³ Kilde: [Vedtekter](#) for de kommunale barnehagene i Hol kommune, vedtatt 31.01.18 i kommunestyret.

Grunnskoletjenesten⁴

Formål

Grunnskoleopplæring i Hol drives i tråd med Opplæringslova og Læreplanverket Kunnskapsløftet. Det er departementet som gir forskrifter for fag, setter mål for opplæringen, angir minstetimetall som elever har rett til å få i de ulike fagene og for gjennomføring av opplæringen. Departementet gir også forskrifter om aktiviteter som ikke er opplæring i fag. Lærerne skal ha relevant faglig og pedagogisk kompetanse.

Status

Det er 3 skoler i kommunen, Dagali og Skurdalen oppvekstsenter, Geilo barne- og ungdomsskole og Hallingskarvet skole. I tillegg kommer Geilomo skole som er tilknyttet Geilomo barnesykehus, og som er statlig fullfinansiert.

Tabellen viser elevutviklingen ved skolene i Hol kommune fra 2017 til 2022:

Skole	2022	2021	2020	2019	2018	2017
	Pr. 30.9.					
Dagali og Skurdalen oppvekstsenter	12	13	14	13	23	18
Geilo barne- og ungdomsskole	311	321	317	339	353	394
Hallingskarvet skole	62	61	60	62	71	64
Sum elever	385	395	391	414	447	476

Skolefritidsordning (SFO)⁵

Formål

SFO er et frivillig tilsyns- og omsorgstilbud for barn fra 1. – 4. trinn og for barn med særskilte behov fra 1.-7. trinn. SFO finnes ved alle våre kommunale skoler. Mer informasjon finnes på kommunens hjemmeside.

I henhold til statlige retningslinjer skal foreldrebetalingen per barn utgjør maksimalt seks prosent av inntektene til husholdningen. Denne ordningen gjelder for foreldre med barn på 1.–4. trinn.

Kostnaden er uforutsigbart og avhengig av antall barn med vedtak om redusert foreldrebetaling.

Kommunene skal ha et tilbud om SFO for barn med særskilte behov på 1.–7. trinn. Tilbudet på 5.–7. trinn skal være gratis.

Alle elever på 1. trinn med SFO-plass, skal få 12 timer gratis SFO per uke fra og med skoleåret 2022–2023. Alle førsteklasinger som er innvilget SFO-plass er omfattet av ordningen. Dette gjelder både elever som har heltids- og deltids plass i SFO.

⁴ Les mer på kommunens nettside med [tjenestebeskrivelse for barne – og ungdomsskoler](#)

⁵ Kilde: [Vedtakter for SFO i Hol kommune](#), behandlet i UKL i sak 5/15.

Status

Det er totalt 133 barn som benytter SFO i Hol kommune i 2022, fordelt på Geilo (101), Hallingskarvet (27) og Dagali og Skurdalen (5). I 2021 var det 109 barn som benyttet SFO. Det er stor økning av barn fra 2021, hovedsakelig på Geilo barne- og ungdomsskole med 24 barn.

Kulturtilbudet

Formål

Forskning viser at satsing på kulturfeltet er en avgjørende faktor for å lykkes med tilflytting og å skape attraksjonskraft. Kulturfeltet skal arbeide for et rikt og variert kulturliv som skal bidra til å skape en attraktiv kommune der folk vil bo. Arbeidet med å oppgradere arealer tilgjengelig for det frivillige kulturlivet må fortsette. Disse er ikke godt nok tilpasset de økede kvalitetskravene som gjør seg gjeldende for fritids- og kulturaktiviteter. Gode lokaler og utstyr er vesentlige faktorer for å skape kulturaktivitet. I tillegg fortsetter kommunen samarbeid med frivilligheten, gjerne organisert i venneforeninger.

Kulturskolen skal «gi opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet.» Kulturskolen er en sentral del av det sammenhengende nasjonale utdanningstilbudet som kan kvalifisere elever til opptak i høyere kunstfaglig utdanning. Kulturskolen skal også være et lokalt ressurscenter og en samarbeidende aktør i grunnopplæringen og for kulturlivet i kommunen. Det er 127 elever ved kulturskolen pr. 1.10.2022. Flere elever følger undervisning i flere fag.

Formålet med tjenesten Fritid er å fremme meningsfull aktivitet og mestring gjennom kulturell virksomhet, aktiv formidling og ved å stille arealer og utstyr til disposisjon for barn og unge mellom 0 – 20 år. Tjenesten skal virke forebyggende. Barn og unge trenger areal og møteplasser i nærmiljøet sitt der de kan være sammen med venner, være med og påvirke innholdet i tilbudet og der det er trygge voksne med kunnskap og forståelse til stede. Det må legges til rette for selvorganiserte aktiviteter i takt med endringer i barne- og ungdomskulturen.

Folkebibliotekene har som oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon. Folkebiblioteket skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Hovedbiblioteket på Geilo og filialen i Hol skal være kombinasjonsbibliotek og derav tilby skoler medieinnhold og bistand i forhold til dette. Rollen som skolebibliotek og tilbudet rettet mot barn og unge skal prioriteres.

Kulturvern/Hol bygdearkiv samler inn, dokumenterer og formidler kunnskap om materielle og immaterielle kulturminner med hovedfokus på lokal historie.

Kultur og oppvekstetaten har en fordeling av budsjettmidler som følger:

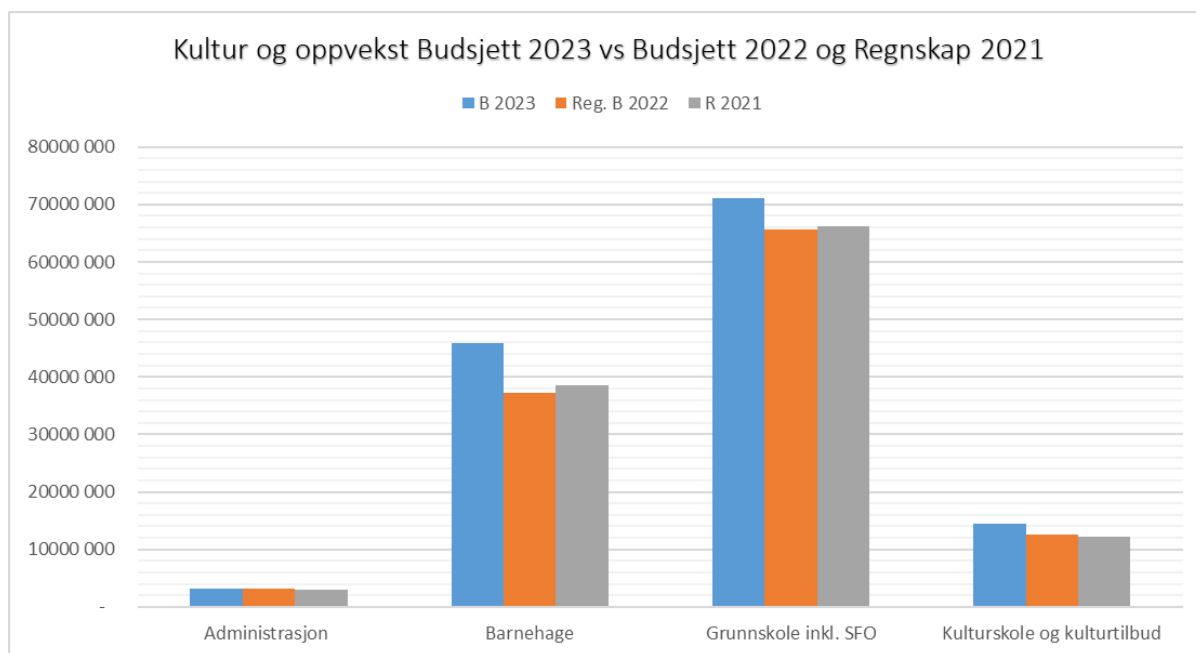
Driftsbudsjett pr funksjon for Kultur – og oppvekstetaten:

Funksjon	Kultur - og oppvekst	Budsjett 2023	Reg. Budsjett 2022	Regnskap 2021	Endring 23-22
100	Politisk styring	-	-	80 000	
120	Administrasjon	3 224 000	3 194 000	2 862 839	1 %
201	Barnehage	40 041 000	32 451 228	34 787 903	23 %
202	Grunnskole	64 355 500	60 194 000	62 344 986	7 %
211	Styrket tilbud til førskolebarn	5 764 000	4 826 000	3 706 610	19 %
213	Voksenopplæring	1 083 000	1 000 000	453 690	8 %
215	Skolefritidstilbud	4 273 100	1 817 000	2 272 857	135 %
222	Skolelokaler	294 000	890 000	183 613	-67 %
223	Skoleskyss	1 100 000	1 100 000	921 575	0 %
231	Aktivitetstilbud til barn og unge	2 113 000	2 326 000	2 065 202	-9 %
234	Aktivisering	-	-	2 033	
281	Ytelse til livsopphold - flyktninger	-	680 000	-	-100 %
365	Kulturminneforvaltning	1 167 000	930 000	599 226	25 %
370	Bibliotek	3 326 000	2 737 461	2 614 207	21 %
373	Kino	25 000	- 26 000	155 921	-196 %
375	Museer	749 000	744 000	707 849	1 %
377	Kunstformidling	273 000	253 000	187 239	8 %
380	Idrett og idrettsanlegg	1 755 000	1 130 000	1 038 454	55 %
383	Kulturskole	3 394 000	2 996 000	3 310 597	13 %
385	Andre kulturaktiviteter	1 481 000	1 326 000	1 426 606	12 %
386	Kommunale kulturbygg	87 000	87 000	54 259	0 %
8401	Rammetilskudd	-	-	- 473 705	
	Sum	134 504 600	118 655 689	119 301 961	13 %

I tabellen er statlige midler og bruk og av fond medberegnet, derfor er summen ulik netto driftsramme i skjema 1B.

Budsjettet vist pr. hovedgruppe sammenlignet med budsjett 2022 og regnskap 2021:

Kultur og oppvekst budsjett	B 2023	Reg. B 2022	R 2021	Endring 23-22	Andel 2023
Administrasjon	3 224 000	3 194 000	2 942 839	1 %	2,40 %
Barnehage	45 805 000	37 277 228	38 494 513	23 %	34,05 %
Grunnskole inkl. SFO	71 105 600	65 681 000	66 176 721	8 %	52,86 %
Kulturskole og kulturtilbud	14 370 000	12 503 461	12 161 593	15 %	10,68 %
Sum	134 504 600	118 655 689	119 775 666	13 %	100,00 %

Beskrivelse av tjenester og endringer i budsjett:

Funksjon	Innhold i tjenesten	Kommentar til endring fra 2022 til 2023
100	Politisk styring	Flyttet til sentraladministrasjonen
120	Administrasjon IKT	Ingen endring utover generell lønnsvekst.
201	Barnehagetilbud	Økt grunnet bemanning av midlertidig avdeling, og vedtatt økt grunnbemanning.
202	Grunnskoletilbud: opplæringstilbud, kontaktlærer, kontordrift ved skoler, undervisningsmateriell, den kulturelle barnehage- og skolesekken og PP-tjeneste	Økning grunnet flere ansatte som følger opp enkeltelever med vedtak. Vedtatt økt grunnbemanning og etablering av nye stillingstyper (miljøterapeut).
211	Styrket tilbud til førskolebarn (PPT og språklige minoriteter)	Økt med en spesialpedagog-stilling.
213	Grunnskoleopplæring voksne	Økt grunnet prisvekst.
215	Skolefritidstilbud	Økning grunnet flere ansatte som følger opp enkeltelever med vedtak.
222	Skolelokaler (drift av leirskoleanlegg her)	
223	Skoleskyss	Ingen endring
231	Aktivitet barn og unge. Aktivitet og kulturell virksomhet samt prosjektbasert ungdomsarbeid for barn og unge mellom 0 og 17 år	Reduksjon, flyttet midler til andre funksjoner innen kultur.
365	Kulturminneforvaltning	Økning grunnet Kulturminneplan som snart er avsluttet.
370	Bibliotek	Økt for materialinnkjøp og 50% barne – og ungdomsbibliotekar jf. Vedtak.
373	Kino	Kinodrift i balanse, økt med 25 000 kr jfr. vedtak.
375	Museum	Ingen vesentlig endring.
377	Kunstformidling i musikk, teater, film	Tilskudd – ingen endring
380	Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	Tilskudd og spillemiddeltilskudd ref. formannskapetets innstilling.
383	Kulturskoletilbud til innbyggerne i kommunen	Pris – og lønnsvekst, innarbeidet tiltaket Mekkekurs
385	Andre kulturaktiviteter, kulturkonsulent, og tilskudd til øvrige kulturbygg, bygdearkiv	Prisvekst for materiell og programvare.
386	Kommunale kulturbygg / samfunnshus	Ingen endring

Prioriteringer innenfor budsjettet

Lovpålagte tjenester i skole og barnehage er innarbeidet i budsjettet for 2023-2026. Støtte til barn med vedtak om spesialundervisning i skole samt spesialpedagogiske tiltak i barnehage er innarbeidet i rammetallene. Det er 385 elever totalt i Hol. Flere av elevene som har vedtak om spesialundervisning har 1 til 1, og vil antakeligvis ha dette i hele grunnskoleløpet. Andelen som får spesialundervisning er redusert, men omfanget av vedtakene er større. Ved skolene våre har vi flere elever som trenger særskilt norskopplæring. Disse har vedtak om særskilt norskopplæring, og noen elever har både særskilt norskopplæring og spesialundervisning. Dette fører til at skolen overstiger lovpålagt minimumskrav til lærertetthet.

Det er stor arbeidsinnvandring i kommunen, noe som gjør at antall elever med vedtak om undervisning i særskilt norsk er høyt. Det er satt i gang et opplæringstilbud som er et viktig tiltak i forhold til tilpasset opplæring, «Mestringsfabrikken», ved den største skolen i kommunen. Hensikten er å tilpasse undervisningen for alle, dvs. å gi et tilbud hvor flere mestrer. Det er også satt i gang et tilpasset opplæringstilbud for 1.trinns elevene ved en av skolene. Dette gjør at disse elevene får en tryggere og mer tilrettelagt opplæring som også kan bidra til at man reduserer tilmelding til PPT (pedagogisk-psykologisk tjeneste) som igjen kan føre til spesialundervisning.

Det er innarbeidet 3 nye stillinger i SFO grunnet flere barn som benytter tilbudet, og barn som krever ekstra ressurser.

Fagfornyingen er prioritert i budsjettet ved innkjøp av læremidler både digitalt og lærebøker. Det ble vedtatt å bruke kr. 791 000 til fagfornyingen fordelt over årene 2022 til 2024. Det er budsjettet med kr. 410 000 kr for 2023 og 380 000 kr i 2024 til dette formålet.

Plantid for pedagoger i barnehagene er innarbeidet i budsjettet.

Etaten ønsker å tilsette spesialpedagoger i barnehagene slik at det blir satt fokus på tidlig innsats.

Utfordringer - kostnader grunnet statlige retningslinjer og påbud uten overføring av midler:

Lovpålagte oppgaver

- Fremmedspråklige i grunnskolen (særskilt norsk) ca. 40, flere av disse har også vedtak om spesialundervisning.
- Barn med rett til spesialundervisning (med vedtak)
- Barn med rett til spesialundervisning – kostnader til helsemessige utfordringer (assistent)
- Ad hoc-tiltak barnehage og skole som krever 1:1-bemanning, treningsrom og ressurser til opplæring og oppfølging. Disse kan komme midt i året uten at det er budsjettet med det.
- Flere barn med utfordringer (bl.a. diagnoser, psykisk helse, traumer etc.) Et eksempel på kostnader er bruk av konsultentselskap til observasjon av undervisningen og veiledning av lærere
- Større andel barn i barnehagen med spesialpedagogiske tiltak (tidlig innsats)
- Tidlig innsats- 1.-4-trinn, tettere bemanning, to-lærersystem
- Ressursbruk for elever med midlertidig fritak fra ordinær undervisning.
- Tettere bemanning i barnehagene

- Grunnskoleopplæring for voksne (kostbar avtale da det er få elever, lovpålagt tjeneste)
- Opplæring for flyktninger og mindreårige asylsøkere
- Reduserte inntekter
- Redusert betaling i SFO
- Gratis kjernetid i barnehage vil også føre til reduserte inntekter.

Kostnader ulike tiltak – statlige retningslinjer- påbud

- Seniorpolitiske kostnader: Lærer over 60 år –12,5 % reduksjon av undervisnings-tiden, i tillegg til kommunens seniorpolitiske tiltak med 10 fridager i året.
- Plantid i barnehagene (4 timer i uken pr. pedagog pluss pålagt møtevirksomhet i forbindelse med ansvarsgruppemøter etc.)
- Leksehjelp
- Masterutdanning for lærerne gir høyere lønnskostnader totalt
- Videreutdanning lærere innen 2025 (delfinansiert av Utdanningsdirektoratet)
- Nedsatt leseplikt for nyutdannede nytilsatte lærere. Dette skaper både belastning på tidsressurser og lønnskostnader.
- Private barnehager- økte kostnader de siste årene.

Utfordringer - statlige retningslinjer, pålegg som utløser mye tidsressurser, Indirekte kostnader

- Arbeid med § 9 A- læringsmiljø (på nyåret 2021 kom det tilsvarende lov for barnehagene)
- Arbeid med fagfornying
- Arbeid med innføring av rammeplan i barnehage og kulturskole
- Krevende arbeid i forbindelse med barnehagetilsyn, skole og spesialundervisning
- Veiledning av nye lærere av ledelsen ved skolene
- Krav til mer dokumentasjon, rapportering og oppfølging
- Ressursbruk for elever med midlertidig fritak fra ordinær undervisning
- Flere barn med helt andre utfordringer (bl.a. diagnoser, psykisk helse og fremmedspråk)

Ovennevnte punkter viser at etaten står foran store utfordringer de neste årene, og det kreves stadig flere ressurser for å imøtekomme kravene.

På bakgrunn av ovennevnte utfordringer vil ulike tiltak bli foreslått (se neste side).

Kultur

Innen kulturfeltet er rekruttering og faglig kvalitet på tjenestene en oppgave det må fokuseres på. På bibliotekene vil det handle om tilrettelegging for barn og unge med særlig fokus på lesing i samarbeid med skole. I tillegg arbeides det med å tilrettelegge arealene for større bruk av biblioteket som møteplass.

I kulturarv vil perioden preges av ferdigstilling av Kulturminneplan for Hol og implementering av denne planen.

Det er påpekt fra flere hold at det er behov for aktivitetstilbud rettet mot ungdom. I første rekke gjelder dette ungdom som ikke deltar i lag og organisasjonsliv. Geilo samfunnshus blir en viktig arena for dette og må utvikles for å dekke behov innen ungdomsarbeidet.

Det er innarbeidet spillemiddeltilskudd i budsjett 2023 ifølge planen i HØP 2022 for Geilo IL (ny asfaltert løype kr 100 000) og Hol IL stadion (kr 250 000).

Følgende er **innarbeidet i budsjettperioden 2023-2026** (beløp i tusen kroner) jfr. formannskapets innstilling:

Tiltak nummer	Tittel	2023	2024	2025	2026
2023-001 (f. 201)	Spesialpedagog i barnehage, prøveprosjekt 2 år	775'	775'		
2023-014 (f. 201)	Lederressurs/assisterende styrer Geilo barnehage	450'	450'	450'	450'
2023-017 (f. 201)	Utvidelse av Geilo barnehage, 1 brakke midlertidig med personell	1 543'	1 543'	1 543'	1 543'
2023-009 (f. 202)	2 lærlinger i oppvekstsektoren	246'	492'		
2023-050 (f. 380)	Spillemidler Hol stadion- resterende anlegg	1 120'			
2023-008 (f.383)	Ressurs til «Mekkekurs» Hol kulturskole, 20%	120'	120'	120'	120'
2023-003 (f. 201)	Øke grunnbemanning i barnehagesektoren, 3 stillinger	2 000'	2 000'	2 000'	2 000'
2023-005 (f. 202)	Øke grunnbemanning Geilo barne- og ungdomsskole 2 faste vikarer.	805'	805'	805'	805'
2023-007 (f. 370)	Barne- og ungdomsbibliotekar 50%	385'	385'	385'	385'
2023-016	Etablere nye stillingstyper i grunnskole og barnehage, miljøterapeuter	290'	290'	290'	290'

Følgende tiltak er ikke innarbeidet:

Tiltak nummer	Tittel	2023	2024	2025	2026
2023-004	Vikarkostnader for seniorpolitiske tiltak i skole og barnehage	330'	330'	330'	330'
2023-006	Musikkterapeut Hol kulturskole 1 stilling	740'	740'	740'	740'
2023-010	Fekjo kulturminnepark – istandsetting og skilting	100'	100'		
2023-011	Stillingsøking Hol bygdearkiv 50%	364'	364'	364'	364'
2023-012	Ferdigstille kulturminneplan	100'			
2023-100	Trådløse systemer for Hol kommune, frekvensrestriksjoner	250'	250'		
2023-200	Redusere tilskudd til lag og foreninger med 30%	-187'	-187'	-187'	-187'
2023-201	Sommerstengte barnehager i Hol kommune	-545'	-545'	-545'	-545'
2023-018	Årlig tilskudd til Dølahall – etter søknad	15'	15'	15'	15'

Plan for kostnadstilpasning

I forhold til Kostra-analyse for 2021, bør Kultur- og oppvekstetaten gjøre kostnadstilpasninger. Følgende tiltak kan gjøres for å tilpasse kostnadene:

Kostnadstilpasningstiltak	2024	2025 (4 mill. kr)	2026 (4,6 mill. kr)
Grunnskole	Vurdere færre avdelinger	Virkninger av færre avdelinger	Virkninger av færre avdelinger
Barnehage	Sommerstenge barnehager	Vurdere færre avdelinger	Vurdere færre avdelinger
Kultur	Redusere tilbud på kultur, bl.a. tilskudd	Redusere tilbud i kultur	Redusere tilbud i kultur

Kostratallene gir imidlertid ikke en riktig sammenlikning. Kostnader pr.barn er høy fordi vi har flere avdelinger, men hvis man sammenlikner kostnader pr. barn på Geilo barne- og ungdomsskole med andre tilsvarende skoler, ligger man godt under.

En av måtene å redusere kostnader på i 2024 og 2025 for barnehage og skole er at man satser på forebyggingstiltak (økt grunnbemanning, spesialpedagoger i barnehage etc., ref. oversikt over tiltak). Da må det avsettes ressurser til dette allerede i 2023 som en ekstraordinær satsing/pilot.

Når det gjelder å redusere tilbud på kultur, er ikke dette et godt tiltak fordi noen av tilbudene bidrar også til forebygging innenfor først og fremst skolesektoren.

Helse - og omsorgsetaten

Ansvar	Avdeling	Antall årsverk 2020	Antall årsverk 2021 og B-22	Status okt. 2022 antall årsverk
Alle ledere, ansvar 3000 og 3001	Helse - og omsorg adm.	9 årsverk	10,8 årsverk	15,4
3010	Legetjenesten	9,1 årsverk inklusiv off. legearbeid og en LIS-lege	9,3 årsverk	9
3020	Psykisk helse	8,9 årsverk, inklusiv 1 årsverk med styringsmidler innen psykisk helse.	9,3 årsverk	7,1
3021	Saksbehandling og tildelingsteam	3,2 årsverk	3,8 årsverk	5,7
3030	Hjemmetjenesten	40 årsverk, inklusiv kommunalt ansatte innen BPA ordningen	38,5 årsverk	31
3035,3036, 3037	Høgehaug bo - og behandlingssenter	35,9 årsverk, inklusiv gruppe Hol	30,14 årsverk	25
3070-3077	Miljøterapijenesten	37,8 årsverk	36,4 årsverk	35
3045, 3046, 3047	Geilotun bo- og behandlingssenter	42,3 årsverk	42 årsverk	35
3050	Fysioterapi	7 årsverk	6,7 årsverk	7,6
3060	Ledende helsesøster	7,6 årsverk, inklusiv 1,45 årsverk med prosjekt- og styrkingstillinger	7,7 årsverk	7,8
Sum	Helse – og omsorgsetaten	≈ 201 årsverk	≈ 194,5 årsverk	178,6 årsverk*

* Antall faste årsverk pr. oktober. I tillegg er det avtale med tjenesteleverandører om leveranser innen BPA ordningen og institusjonstjeneste på grunn av vakante (ubesatte) faste stillinger.

Organisering

Helse- og omsorgsetaten startet høsten 2021 en prosess for å utvikle ny leder- og organisasjonsstruktur, og arbeidet er forankret i rapporten «Sammen om endring» som ble ferdigstilt i juni 2022. Rapporten beskriver bakgrunnen for arbeidet, dagens situasjon med de utfordringer som finnes og de overordnede føringer som vi må forholde oss til. Rapporten viser vår nye leder- og organisasjonsstruktur - med en del betraktninger knyttet til mulige løsninger. Den videre implementeringen skjer i tett samarbeid mellom styringsgruppa i «sammen om endring» og de nye lederne for de nye virksomhetene.

Stab

Staben ligger i linje rett under helse- og omsorgsleder og ivaretar følgende overordnede oppgaver:

- Politisk nivå:
 - o Holde kontakten og informere politisk valgte organ
 - o Saksforberedelser
- Budsjett og regnskap
- Tilskudd, søknad og rapportering
- Følge opp og legge til rette for rapportering
- Følge opp og legge til rette for arkiv
- Prosjekt som retter seg mot system
- E-helse
- Kompetansestyring og utvikling

Kommuneoverlegefunksjonen legges til stab.

Følgende interkommunale samarbeidstiltak er budsjettmessig plassert her:

- o Hallingdal barnevernstjeneste – Ål er vertskommune
- o NAV Hallingdal – Gol er vertskommune
- o Krisesenteret i Hallingdal –Gol er vertskommune
- o Hallinghelse – Ål er vertskommune
- o Intermediæravdeling og kommunale øyeblikkelige døgnplasser (KAD)- Ål er vertskommune
- o Ungdomslos i videregående skole – Gol er vertskommune
- o Miljøretta helsevern- Gol er vertskommune

Drift - merkantil

Enheten vil drøftes og plasseres gjennom implementeringsprosessen av «sammen om endring»

- Funksjonene som foreslås samlet i en enhet er følgende:
 - o Ressursstyring

-
- Post og arkivering (administrere system)
 - Teknisk støtte
 - Driftsrettede prosjekter
 - Sekretærfunksjon for tjenestetildeling og saksbehandling
 - Utfakturering
 - Vederlag
 - Fakturabehandling
 - Innkjøp kontorrekvisita
 - Arbeidsavtaler, permisjonssøknader, søknader redusert arbeidstid (utføres helst av personalavdeling)
 - Informasjon (web, sosiale medier og intranett)

Organiseringen er foreslått slik for å gi støtte til alle enhetene. Ved å samle en del drift- og merkantile oppgaver på «færre hender», vil vi oppnå en mer rasjonell drift. Samarbeid rundt innleie- og turnusplanlegging, vil også bidra til å utnytte personellressursene bedre.

Tjenestetildeling og koordinering

- Enheten kan plasseres under helse- og omsorgsleder. Alternativt kan enheten ligge i nivå med de tjenesteytende enhetene.
- Funksjonene som foreslås samlet i en enhet inneholder følgende:
 - Saksbehandling og tjenestetildeling
 - Velferdsteknologikoordinator
 - Koordinerende enhet
 - Barnekoordinator
 - Pårørendekoordinator
 - USHT-kontakt (Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester)
 - Fagrettede felles prosjekter
 - Systemansvar for fagsystemer
 - Rapportering som gjelder tjenesteutførelse
 - Kvalitet i drift og tjenesteyting

Ved å plassere en del faglige ressurser som er overgripende i en egen enhet, vil det gi god mulighet for å se helhet og utnytte ressursene på tvers i etaten. Saksbehandling og tjenestetildeling bør skilles fra utøving av tjenestene. Ved at all saksbehandling administreres fra ett sted sikres lik behandling av behov. Ved å legge velferdsteknologikoordinator til samme funksjon, sikres det at teknologi alltid blir vurdert som en mulighet. Ved å knytte koordinerende enhet til samme funksjon, øker muligheten for at behov for koordinering av tjenester fanges opp.

Legetjenesten

Formålet med fastlegeordningen er å sikre at alle får nødvendige allmennlegetjenester av god kvalitet til rett tid, og at personer bosatt i Norge får en fast allmennlege å forholde seg til. I tillegg kan kommunen tilplikte fastleger inntil 20 % som offentlig allmennlege (kommunelege). Kommunen må minimum ha lege knyttet til sykehjem, helsestasjon og skolehelsetjeneste.

Formålet med legevakt er å sikre befolkningens behov for øyeblikkelig hjelp, og kommunen må sørge for at minst en lege er tilgjengelig for legevakt hele døgnet. Legevaktordningen skal blant annet:

Tjenestens innhold:

- Fastlegeordningen
- Legevakt
- Offentlig legearbeid

Fastleger er privatpraktiserende leger med individuelle avtaler regulert av rammeavtale og kommunelegeavtale. Drift av legekantor og legevakt med hjelpepersonell mv er organisert av kommunen.

Det er etablert samarbeidsutvalg, allmennlegeutvalg i kommunen og regionalt allmennlegeutvalg.

Hjemmetjenesten

Tjenester med vedtak som utføres i hjemmet, samles i en enhet som deles i seks avdelinger

- Hjemmesykepleien
- Heldøgns tjenester - eldre
- Tjenester - psykisk helse og rus
- Tjenester - habilitering
- Heldøgns tjenester - enkelttiltak
- Hjemmehjelp

Organiseringen tydeliggjør at alle helsetjenester som ytes i hjemmet, eller med utgangspunkt i hjemmet, er bygget på det samme grunnlaget. Ved at tjenestene organiseres under en samlet ledelse sikres både samarbeid, rett fordeling og best utnyttelse av ressursene og fagkompetansen. Inndelingen som foreslås er basert på kompetansen i tjenesten som ytes og behovene hos mottakeren.

Aktivitet og mestring

Enheten samles, og deles i tre avdelinger.

- Dag- og aktivitetstilbud, inkl. oppfølging av støttekontakttjenesten
- Fysio- og ergoterapitjenestene
- Styrke og mestring – voksne (støttesamtaler, selvhjelp, mestringskurs og friskliv)

Felles for alt som er lagt til virksomheten aktivitet og mestring er at det handler om tiltak som skal bidra til at mennesker mestrer sine liv i størst mulig grad med de forutsetninger hver enkelt har.

I en liten kommune som Hol er det få brukere i de ulike kategoriene og en samling av dag- og aktivitetstilbudene til voksne vil bidra til bedre utnyttelse av ressurser (personell, kompetanse, lokaler og materiell). Det vil likevel fortsatt være behov for å avgrense tilbudet for brukere med spesielle behov, og det er en forutsetning at det er mulig å innhente rett kompetanse fra andre enheter. Plassering av støttekontakttjenesten sammen med dag- og aktivitetstilbudene er hensiktsmessig fordi tjenesten da knyttes til andre virksomheter som skal legge til rette for meningsfulle aktiviteter.

Institusjonstjenester

Institusjonstjenestene deles etter funksjon i følgende avdelinger:

- Geilotun langtid
- Geilotun korttid (avlastning, rehabilitering og lindrende behandling med eget personale)
- Høgehaug (inkl. Haugtun, langtidsplasser for personer med demenssykdom), og
- Fagkoordinator for lærlinger i helsefag knyttes til enheten

Funksjonsinndeling vil gi bedre tjenester fordi organiseringen kan tilpasses behovene til brukerne og rett kompetanse samles i riktig avdeling.

Familiehuset

Alle helsetjenester til barn, unge og familier, inkludert svangerskapsomsorg, tverrfaglige helsetjenester for flyktninger og asylsøkere, smittevern og foreldrestøttende tiltak samles i en enhet med avdelinger. Enheten har ansvar for samordning med andre tiltak til barn, unge og familier.

- Svangerskapsomsorg og helsestasjon 0-5 år m.m.
- Skolehelsetjeneste og ungdomshelsestasjon m.m.
- Psykisk helsetjeneste for barn og unge m.m.
- Avlastning for barn og unge

Tilsynsfører for barn i fosterhjem knyttes til enheten.

Familiehuset ble etablert som en enhet etter ombygging av helsestasjonen i 2017, men det er behov for å tydeliggjøre organiseringen og innholdet. Fagområdet som enheten skal dekke er stort, og det er derfor behov for å dele inn i avdelinger.

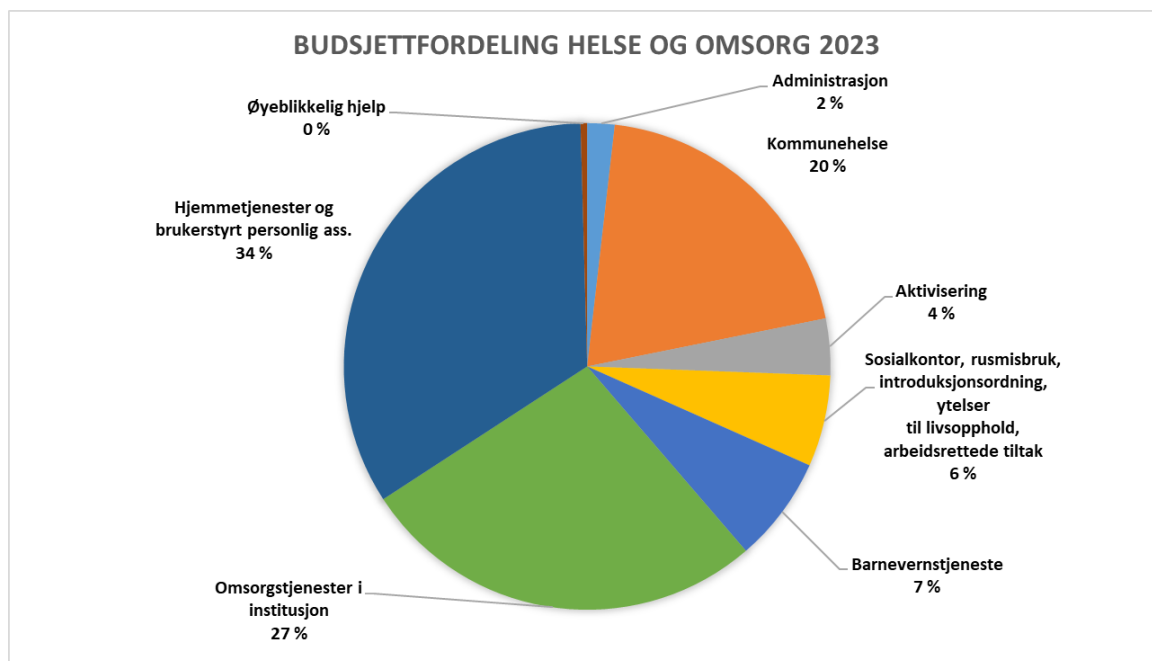
Andre faglige funksjoner

Under følger en liste over faglige funksjoner der det ikke er konkludert med endelig plassering, men vil bli plassert i arbeidet med implementeringsprosessen av sammen om endring.

- Psykososialt kriseteam
- Offentlige legeoppgaver
- Kreftkoordinator/-sykepleier og demenskoordinator/-sykepleier
- Flyktningetjenesten
- Oppsøkende team
- Leve hele livet
- Skjenkekontroll
- BPA (Brukerstyrt personlig assistanse)
- Felleskjøkkenet, «postkjøkken» og matombringing
- Hverdagsrehabilitering

Helse og omsorgsetaten har en fordeling av budsjettmidler som følger:

Funksjon	Budsjettfordeling pr hovedgruppe	B 2023	Andel
120	Administrasjon	3 780 000	1,8 %
232,233,241	Kommunehelse	41 638 300	20,0 %
234	Aktivering	7 816 000	3,8 %
242,243,273,275 276,281	Sosialkontor, rusmisbruk, introduksjonsordning, ytelser til livsopphold, arbeidsrettede tiltak	12 636 000	6,1 %
244,251,252	Barnevernstjeneste	14 615 000	7,0 %
253	Omsorgstjenester i institusjon	56 430 000	27,1 %
254	Hjemmetjenester og brukerstyrt personlig ass.	70 209 000	33,7 %
256	Øyeblikkelig hjelp	910 000	0,4 %
	SUM	208 034 300	

Funksjon	Funksjonsnavn	Budsjett 2023	Reg. Budsjett 2022	Regnskap 2021	Endring i % 2023-2022
120	Administrasjon	3 680 000	3 573 000	3 373 765	3 %
232	Helsestasjons - og skolehelsetjeneste	5 290 000	4 405 000	4 947 482	20 %
233	Annet forebyggende helsearbeid	9 343 300	5 504 500	5 297 326	70 %
234	Aktivisering	7 866 000	6 431 000	6 014 824	22 %
241	Diagnose, behandling, rehabilitering (lege)	27 035 000	22 126 500	23 400 780	22 %
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	3 027 000	2 330 000	3 007 091	30 %
243	Tilbud til personer med rusproblemer	488 000	420 000	402 025	16 %
244	Barneverntjeneste	5 315 000	5 512 000	4 463 011	-4 %
251	Barnevernstiltak i familien	1 550 000	1 350 000	1 081 122	15 %
252	Barneverntiltak utenfor familien	7 750 000	5 392 000	4 027 210	44 %
253	Helse og omsorgstjenester i institusjon	56 430 000	54 688 735	63 417 543	3 %
254	Hjemmetjenester	70 209 000	68 489 000	66 739 013	3 %
256	Øyeblikkelig hjelp	910 000	665 000	2 456 020	37 %
261	Institusjonslokaler				
273	Arbeidsrettede tiltak	450 000	430 000	426 328	5 %
275	Introduksjonsordningen	4 571 000	1 467 000	409 795	212 %
276	Kvalifiseringsordningen	300 000	300 000	-	0 %
281	Ytelse til livsopphold	3 800 000	5 630 000	2 521 521	-33 %
840	Rammetilskudd			- 2 430 372	
850	Statstilskudd	- 7 500 000	- 6 890 000	- 1 547 215	9 %
Sum		200 514 300	181 823 735	188 007 269	10 %

I tabellen er statlige midler og bruk og av fond medberegnet, derfor er summen ulik netto driftsramme i skjema 1B.

Funksjon	Innhold i tjenesten	Kommentar til endring fra 2022 til 2023
120	Administrasjon	Økning i utdanningsstipend og lisensutgifter. Tiltak Sammen om endring (lønnsmidler).
232	Helsestasjonstjeneste	Barnekoordinator
233	Helseforebyggende tiltak	Leve Hele livet prosjektstilling Tiltak: Psykisk helsearbeid til barn og unge, Barnevernsreformen, Psykososialt kriseteam
234	Aktivisering	Velferdsteknologi og Ferietilskudd
241	Diagnose, behandling, rehabilitering (lege, fysioterapi, ergoterapi)	Stabilitetsbonus leger, økt driftstilskudd til fysioterapeuter.
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	Flyktningekoordinator videreført fra 2022.
243	Behandling av rusmisbrukere	
244	Barnevernstjeneste	Økning grunnet barnevernsreformen.
251	Barneverntiltak i familien	Endret i samsvar med budsjett fra Hallingdal barnevern
252	Barneverntiltak utenfor familien	Endret i samsvar med budsjett fra Hallingdal barnevern
253	Helse og omsorgstjenester i institusjon	Ingen vesentlig endring, lønns – og prisvekst
254	Hjemmetjenester	Ingen vesentlig endring, lønns – og prisvekst
256	Øyeblikkelig hjelp	Økte kostnader for døgntilbud.
273	Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi	jf budsjett fra Vinn
275	Introduksjonsordningen	Økte lønnskostnader og husleie grunnet flyktningssituasjonen.
276	Kvalifiseringsordningen	Ingen endring.
281	Ytelse til livsopphold	
850	Generelt statstilskudd	Forventer økte tilskudd.

Kostnadsdrivende elementer i år 2023 /forklaring til budsjettet:

Det er i dag store utfordringer med å rekruttere og beholde **helsepersonell** i helse- og omsorg, og mangelen på personell og kompetanse er fordyrende ved at man må bruke vikarbyråtenester. Det er satt i gang et arbeid for å styrke grunnbemanningen i tjenestene, der vi blant annet ser på mulighetene til å ansette faste vikarer, samt styrke lærlingeordningen og motivere til kompetanseheving innad i virksomhetene.

Vi ser også at det er flere innbyggere som har behov for **omfattende tjenester**, og flere av dem er yngre personer. Pasienter blir skrevet ut fortere fra spesialisthelsetjeneste og mange har store behov når de kommer tilbake til kommunen. Behovet for både hjemmetjenester, miljøterapi, omsorgsboliger med heldøgnsomsorg og plass på sykehjemmene vil være økende med den

demografiske utviklingen. Tjenesteinnovasjon, rett kompetanse, kvalitetsforbedring, omstilling og nye måter å jobbe på vil være viktige tiltak i møte med fremtidens helsebehov.

Barnevernsreformen trådte i kraft i 2022, og målet med reformen er at kommunen skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging. Kommunen har derfor fått økt faglig og økonomisk ansvar i forlengelsen av reformen. Bedre tverrfaglig samhandling og koordinering både på systemnivå og tjenestenivå både internt, tverretattlig, regionalt og sammen med spesialisthelsetjeneste er viktige tiltak slik at kommunen blir i stand til å gi rett hjelp på rett nivå til rett tid.

Følgende tiltak er innarbeidet i helse – og omsorgsbudsjettet:

Tiltak nummer	Tittel	2023	2024	2025	2026
3000 – 229 (f. 120)	Sammen om endring - stilling	783'	783'	783'	783'
3060 – 225 (f.233)	Psykisk helsearbeid til barn og unge – stilling	762'	762'	762'	762'
3060 – 226 (f. 233)	Barnevernsreformen - stilling	762'	762'	762'	762'
3000 -228 (f. 233)	Psykososialt kriseteam	145'	145'	145'	145'
3000-230 (f. 261)	Oppfølging av bygg – og boplan	500'			
3045 – 221 (f.253)	Nye møbler – korttidsavdelingen Geilotun	100'	100'		
3050 – 223 (f.241)	Økning av driftstilskudd til avtalefysioterapeuter	398'	405'	412'	419'

Følgende tiltak er ikke innarbeidet i helse – og omsorgsbudsjettet:

Tiltak nummer	Tittel	2023	2024	2025	2026
3050 - 222	Økning av ressurser til Friskliv	696'	718'	739'	757'
3050 - 229	Ekstra stilling – fysioterapiavdelingen	587'	587'	587'	587'
3060 - 224	Publikumsvaksinering - smittevern	195'	195'	195'	195'

Plan for kostnadstilpasning 2023-2025

Ifølge saken om kostnadstilpasning i forhold til Kostra-gruppe 3, bør Helse – og omsorgstjenestene gjøre kostnadstilpasninger med hhv. 7 mill. kr i 2023, 8,5 mill. kr i 2024 og 9,9 mill. kr i 2025.

Følgende tiltak kan gjøres for å tilpasse kostnadene:

Kostnads-tilpasningstiltak	2023 (7 mill. kr)	2024 (8,5 mill. kr)	2025 (9,9 mill. kr)
Omsorgstjenester (Hjemmetjenester og Institusjon)	Omorganisere/ effektivisere ifølge resultater fra "Sammen om endring". Herunder ev. legge ned avdelinger og redusere omfang av tjenester (kan – bør- må) Stram kostnadskontroll Ta i bruk velferdsteknologi	Videreføring av punkter i 2023.	Videreføring av punkter i 2023. Denne reduksjonen virker urealistisk i forhold til forventet økning i eldrebølgen. Innføre egenandel for fritidsboende? Reduksjoner i budsjett virker urealistisk i forhold til den økningen vi må forvente i tjenestebehov, økning i ressursbehov i barnevern og eldreomsorg.
Kommune-helsetjenester (Helsestasjon, lege og fysioterapi)	Økt deling med andre kommuner (Halling-helse) Omorganisere.	Det er pr i dag ingen refusjoner for å behandle turister. Om mulig; vurdere større egenandel, eller redusere tjenestetilbudet for besøkende.	

Teknisk etat

Etaten er delt inn i følgende avdelinger med tilhørende ansvarsnummer i budsjett og regnskap:

Ansvar	Avdeling	Åv 2020	Åv 2021	Åv 2022
6000	Teknisk sjef og avdelingsledere*	7,7	8,3	9,5
6010	Driftsavdeling	9,5	10,5	8,1
6015	Vann og renseanlegg	6	6	5,2
6020	Brann	13,6	14,1	5,7
6060	Eiendomsavdelingen inkl. vaktmestere, renhold og snekkere	41,5	41,3	38,6
Sum	Teknisk etat	79,1	80,2	67,1

* Antall faste årsverk (ikke vikarer) pr. oktober 2022. I 2022 er avdelingsledere inkludert i ansvar 6000 pga rapportuttak midt i året.

Tjenester

- Vann og avløp
 - Drikkevann
 - Leverer nok vann fra kommunens vannverk til tilknyttede abonnenter i henhold til lover og forskrifter gjeldende for drikkevann. (Drikkevannsforskriften).
 - Avløp
 - Ta imot og behandle avløpsvann fra tilknyttede abonnenter i henhold til lover og forskrifter gjeldende for avløpsvann. (Forurensningsloven).
- Vei
 - Vedlikehold vinter
 - Brøyting, snørydding og strøing. Vintervedlikeholdet skal på best mulig måte ivareta trafikksikkerhet og fremkommelighet for alle trafikanter Hovedveier og gang- og sykkelveier blir prioritert. (Vegloven).
 - Vedlikehold, sommer
 - Bidra til god fremkommelighet, trafikksikkerhet og miljøvennlige løsninger (Vegloven).
 - Skilting.
 - Formålet er å gjøre kjent fremgangsmåten når det skal settes opp skilt langs kommunale veger. Dette inkluderer også reklamepregede skilt. (Henvi sning til bedrift)
 - Park og grøntarealer
 - Holde grønne arealer tiltrekkende for rekreasjon og avkobling og gi innbyggere og tilreisende gode opplevelser og bidra til god helse. Vedlikeholdet skal gjøre det trivelig for innbyggere og tilreisende å ferdes i de grønne arealene.

-
- Renovasjon
 - Driftes av Hallingdal Renovasjon: Jevnlig innsamling av avfall fra husholdningene. Sørge for en samfunnsøkonomisk god håndtering av husholdningsavfallet.

 - Eiendom:
 - Kommunale idretts- og svømmehaller:
 - Hol kommune disponerer fem gymsaler, en idrettshall og fire svømmebasseng. Lokaler og anlegg er tilgjengelige gjennom faste åpningstider for publikum eller basert på leieavtaler med lag, foreninger og enkeltpersoner.

 - Radonkontroll
 - Hol kommune foretar målinger og evt. tiltak i alle formålsbygg samt boliger for utleie.

 - Utleie og vedlikehold av kommunale boliger (p.t. 52 boenheter):
 - Vedlikeholde og oppgradere kommunale boliger
 - Kommunen skal til enhver tid ha disponible boliger for målgruppene:
 - Kommunalt nyansatte med boligbehov
 - Personer med særskilte behov for hjelp knyttet til utfordringer med å skaffe egen bolig.
 - Flyktninger, pr oktober 2022 særlig Ukrainske flyktninger

 - Drift og vedlikehold av øvrige kommunale bygg
 - Hol kommunes øvrige bygningsmasse, bestående av bl.a omsorgsbygg, barnehage og undervisningsbygg, samfunnshus, kommunehus og en rekke tekniske bygg, skal vedlikeholdes slik at den bygningstekniske standard opprettholdes.

 - Brann og feiing.
 - Feiing og tilsyn
 - Begrense faren for at det oppstår brann i forbindelse med fyringsanlegg.
 - Informere eiere av boliger/fyringsanlegg om brannforebyggende tiltak.

 - Brannberedskap
 - Brannberedskapen dekkes av de to stasjonene på hhv Hol og Geilo

 - Andre tekniske tjenester.
 - Eierseksjonering
 - Oppmålingsforretning
-

Driftsbudsjett Teknisk etat 2023

Eiendom, veg, beredskap, kart og oppmåling, eierseksjonering og administrasjon:

Funksjon	Teknisk etat driftsbudsjett	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Regnskap 2021	Endring i % 2023-2022
120	Administrasjon	1 199 000	1 317 000	1 597 505	-9 %
121	Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	4 948 500	5 104 000	5 138 363	-3 %
130	Administrasjonslokaler	1 740 000	2 793 000	1 517 049	-38 %
202	Grunnskole	-	-	1 824	
221	Drift av barnehageanlegg	3 427 000	2 328 000	2 745 702	47 %
222	Drift av skoleanlegg	6 415 000	6 118 000	8 485 769	5 %
232	Helsestasjonstjenester				
234	Aktivisering	45 000	25 000	69 602	80 %
241	Diagnose, behandling, rehabilitering (lege)	-	-	333 217	
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	-	25 000	460	-100 %
254	Hjemmetjenester	30 000	30 000	496 951	0 %
261	Institusjonslokaler	4 506 000	3 370 000	5 497 533	34 %
265	Kommunalt disponerte boliger	4 165 000	7 065 000	3 698 648	-41 %
285	Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	133 000	100 000	475 190	33 %
302	Seksjoneringssaker	100 000	113 000	984	-12 %
303	Kart og oppmåling	1 240 000	-	1 257 155	
320	Kommunal næringsvirksomhet	1 095 000	960 000	1 585 155	14 %
330	Samferdsel og transporttiltak	-	-	58 105	
332	Kommunale veier	7 915 000	7 486 000	7 482 462	6 %
335	Kommunale park - og grøntanlegg, off. toaletter	865 000	674 000	677 811	28 %
338	Brannforebyggende tjenester (ikke selvkost)	988 000	952 000	1 367 330	4 %
339	Brann og ulykkesberedskap	9 143 000	8 320 000	8 311 295	10 %
375	Museer	15 000	15 000	40 218	0 %
381	Kommunale idrettsbygg- og anlegg	772 000	1 122 000	931 804	-31 %
385	Andre kulturaktiviteter og tilskudd (Frivilligsentral)	70 000			
386	Kommunale kulturbygg	3 254 000	3 464 000	2 575 888	-6 %
	Sum	52 065 500	51 381 000	54 346 020	1 %

Kommunestyrets vedtak er innarbeidet.

Gebyrfinansierte tjenester for vann, avløp, slamtømming, renovasjon og feiing:

	Selvkosttjeneste	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Regnskap 2021	Endring i % 2023-2022
3031	Oppmåling	- 55 000	1 001 000	- 370 779	-105 %
3382	Feietjenester	- 217 000	- 12 000	- 357 480	1708 %
3401	Vannforsyning eget vann	4 394 000	4 304 000	4 524 420	2 %
3451	Distribusjon av vann, trykkøkingstasjon	- 12 885 500	- 11 162 000	- 10 649 279	15 %
3501	Renseanlegg og slambehandling	8 974 000	9 294 000	8 820 241	-3 %
3502	Private avløpsrenseanlegg	- 150 000	-	- 162 013	
3531	Avløpsnett og innsamling av avløpsvann, pumpestasjon	- 21 520 000	- 18 287 000	- 17 368 419	18 %
3541	Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l.	- 1 025 000	- 379 000	- 509 094	170 %
3551	Renovasjon	1 240 000	- 112 000	667 729	-1207 %
	SUM	- 21 244 500	- 15 353 000	- 15 404 674	38 %

Beskrivelse av tjenester og større endringer.

Funksjon	Innhold i tjenesten	Kommentar til endring fra 2022 til 2023
120	Administrasjon	
121	Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltning	Ingen endring
130	Administrasjonslokaler	Endring i stillingsplassering i eiendomsavd.
221	Drift av barnehageanlegg	Økte kostnader ny avdeling Geil bhg.
222	Drift av skoleanlegg	Ingen endring
261	Institusjonslokaler	Endring i stillingsplassering i eiendomsavd.
265	Kommunalt disponerte boliger	Fokusområde, oppgradering boliger: 1 mill. kr i overføring til investering. Husleieinntekt er innarbeidet for 2023 (ligger ikke i budsjett for 2022).
285	Tjenester utenfor kommunalt ansvarsområde	
302	Seksjoneringsaker	Overført stillingsandel fra oppmåling
303	Kart og oppmåling	Se over
320	Kommunal næringsvirksomhet (Kommunale jordbrukseiendommer og skoger og annen kommunal eiendom)	
332	Kommunale veier, miljø, trafikksikring og parkering	I 2022 er driftsutgiftene redusert ved å redusere veivedlikehold. Det planlegges med noe økning i 2023. Ny brøyteavtale bidrar til noe økning, generell prisøkning og en lærling (fordeles på flere områder).
335	Rekreasjon i tettsted (Kommunale park – og grøntanlegg og offentlige toaletter)	Økt fokus på stell av grøntanlegg
338	Forebygging av branner og ulykker	Ingen endring
339	Beredskap mot branner og ulykker	lønnsutgifter
375	Museum	Ingen endring
381	Kommunale idrettsbygg – og anlegg	Endring i stillingsplassering i eiendomsavd.
385	Andre kulturaktiviteter (Frivilligsentral)	Husleie for Bua
386	Kommunale kulturbygg, Samfunnshus	Endring i stillingsplassering i eiendomsavd.
	Selvkost:	
338	Forebygging av branner og ulykker: Feietjenester	Behov for personlig verneutstyr bl.a. for å forebygge kreftfare
340	Produksjon av vann	Ingen endring
345	Distribusjon av vann	Noe reduserte driftskostnader. Men økte gebyrinntekter for å dekke opp for investeringer og økt rente.
350	Avløpsrensing	Ingen endring.

353	Avløpsnett og innsamling av avløpsvann	Noe økte driftskostnader. Og økte gebyrinntekter for å dekke opp for investeringer og økt rente.
354	Tømming av slamavskillere, septiktanker ol.	Redusert bruk av fond.
355	Renovasjon	Økt driftskostnad fra Hallingdal Renovasjon IKS. Og økte gebyrinntekter for å dekke opp for investeringer og økt rente.

Innhold i budsjettet

- Brann:
 - Offentlige krav til bemanning, beredskap, opplæring, utstyr, HMS og disponibelt materiell, gjør at utgiftene til brann og redning legger beslag på en stadig større del av kostnadsrammen til Teknisk etat.
 - Geilo brannstasjon har i mange år fungert med dispensasjon fra Arbeidstilsynets krav om godkjente garderobeløsninger og ventilasjon. Det må gjøres tiltak for å utbedre de manglene som er påpekt av flere kontrollorgan, evt. bygges nytt. Planlegging og prosjektering av ny brannstasjon/beredskapscenter vil derfor være en prioritert oppgave også i 2023.

- Eiendom:
 - Hol kommune satte av ca. 4 mill. til årlig byggrehabilitering på slutten av 90-tallet og denne posten lå fast i mange år inntil den for noen år siden ble halvert for å balansere budsjettet. Dette medfører at flere tiltak innen rehabilitering presenteres som egne lånefinansierte investeringstiltak. Det forutsettes at disse tiltakene innfrir kravene til å defineres som investering, d.v.s. reell nivåheving av bygget. I 2023 vil en oppgradering av boligbygg prioriteres.
 - Flere nye kommunale formålsbygg har medført økte krav til FDV uten at dette har blitt kompensert i driftsbudsjetter og stillingshjemler. Det medfører økt effektivitetskrav til organisasjonen. Det er vanskelig å foreta tilfredsstillende drift av alle bygg, og noen oppgaver som f.eks. vedlikehold av utearealer, må av og til velges bort.
 - Behov for vedlikehold på bygningsmasse innenfor selvkostområdet har økt de siste årene. Det foreslås derfor i budsjett for 2023 å ansette en ekstra håndverker, hvor 50% av lønnskostnadene dekkes gjennom selvkost
 -

- Drift veg, renovasjon, vann og avløp.
 - Innen VA er det også stadig strengere krav til sikkerhet, kontroll og kompetanse, noe som medfører at arbeidere må bruke mer av sin arbeidstid til kompetanseheving og forvaltningsoppgaver i stedet for rene driftsoppgaver.
 - Flere nye private VA-anlegg er overført til kommunal drift. Det er krevende å følge opp og kontrollere tilkobling og drift av nye ledningsnett. Det er og et ønske og behov fra flere private eiere av eldre VA-anlegg, om at kommunen skal overta driften. Dette vil og kunne være krevende både driftsmessig og kostnadmessig.

- Flere av kommunens renseanlegg opplever utfordringer både med kapasitet og generell drift; blant annet på grunn av alder og slitasje. På Ustaoset og Geilo er kapasiteten overskredet ved mye nedbør og/eller snøsmelting. Spesielt på Geilo bidrar innlekkasjer i ledningsnettet til at anleggets maksimale kapasitet blir overskredet. I Hol er det mer en generell utfordring med å oppnå god nok renseseffekt, og spesielt gjelder det i perioder med økt tilførsel av organisk materiale og kjemiske stoffer fra ysteriene i Hol.
- Utbygging på Holsåsen medfører at totalt PE i dette området vil overskride 2000, som er grenseverdi for §14-anlegg, der Statsforvalter er kontrollmyndighet og kommunen pålegges ansvar for drift. Dette kan medføre store utgifter til oppgradering av Hols renseanlegg. Hol kommune vil gjennom dialog med Statsforvalter avklare videre håndtering av avløp i området.
- Krav om færre returpunkt for oppsamling av avfall i standardiserte, nedgravde beholdere for å kunne ivareta nye formelle krav til økt kildesortering også for fritidsbebyggelsen, krever investeringer for å bygge om eksisterende og opparbeide nye returpunkt i hele kommunen.
- Vegnettet har forfalt i mange år og det har derfor vært påkrevd med en ekstra innsats de siste årene for å reparere kommunale veger, gang- og sykkelveger og P-plasser. Mye er gjort, men av større gjenstående områder er Stasjonsveien i Hol, som må oppgraderes.

I Kostra-tallene ligger avskrivning, noe som er høyt på veg kapittelet. Etter utbygging av P143 vil disse utgiftene økes ytterligere, uten at det avspeiler reelle kostnader til drift av vegnettet.

- Eiendomsutvikling
 - Fagetatene står overfor store utfordringer som ofte også medfører krav til nye funksjoner, arealer og bygg. Samtidig er det en del eldre bygninger som ikke lenger er funksjonelle til den aktuelle tjenesten. Det arbeides med en gjennomgang av både boliger og formålsbygg for å tilpasse bygningsmassen til nåværende og framtidige behov.

Plan for kostnadstilpasning

Følgende tiltak kan gjøres for å tilpasse kostnadene:

Eiendom	<ul style="list-style-type: none"> ● Tilstandsanalyse av kommunale eiendommer ● Planlegge vedlikehold med fokus på kost – nytte
Brann og redning	<ul style="list-style-type: none"> ● Omstrukturering innen beredskap og organisering av tjenesten. ● Redusere antall kjøretøy ● Generell effektivisering og samlokalisering av drift
Gater og veger/trafikk	<ul style="list-style-type: none"> ● Lavere investerings- og driftsutgifter innen tjenesten. ● Reduksjon av antall ÅV som føres på tjenesten

Investeringer i økonomiplanen

De planlagte investeringstiltakene presenteres under med tilhørende kostnad. Det er flere prosjekter som er videreføringer av pågående prosjekter, blant annet prosjektnr. 096 vann og avløp, og prosjekt nr. 150 kommunale vegger. Disse behøver ytterligere finansiering for å fullføres.

Se tabellene under for vedtatte investeringer, med tilhørende finansiering.

Selvkostinvesteringer som er vedtatt budsjettet for 2023:

Prosjektnr.	Selvkostinvesteringer	Budsjett 2023	Lånemidler	Tiltak nr.
098	Rehabilitering Dagali renseanlegg	5 000 000	- 5 000 000	6000-524
099	Hovedledning Vestlia - Geilo RA (avløp)	1 000 000	- 1 000 000	6000-525
095	Trykkøkningsstasjon vann Ustedalen	1 000 000	- 1 000 000	6000-526
096	Sanering vann- og avløpsledninger	4 000 000	- 4 000 000	6000-527
113	Bil og maskinpark: Lastebil	1 500 000	- 1 500 000	6000-520
131	Opparbeidelse returpunkter	5 000 000	- 5 000 000	6000-521
197	Hovedledning vann/kloakk Geilo	6 000 000	- 6 000 000	6000-523
	Sum selvkostinvesteringer	23 500 000	- 23 500 000	

Vedtatte investeringsprosjekter eks. mva, med tilhørende finansiering (aktivert i budsjettet):

Prioriterte investeringstiltak:		Budsjett 2023	Finansiering:			
Prosjektnr.	Investeringer i veg, bygg, øvrig	eks. mva	Lånemidler	Investeringsfond	Eksterne midler	Overføring fra drift
086	Meråpent bibliotek, elektronisk adgangssystem	400 000	-	400 000		
046	Nye barnehageavdelinger ved Geilo barnehage	5 000 000	- 3 000 000	- 1 000 000		- 1 000 000
003	Etablering av teknisk infrastruktur i omsorgsbygg og øvrige kommunale bygg	800 000	-	800 000		
067	Tilpasning av bygningsmassen jfr. "Sammen om endring"	400 000	-	400 000		
029	Rehabilitering svømmebasseng ved Hallingskarvet skole	5 500 000	- 3 700 000		- 1 800 000	
012	Tilskudd Hol kirkelige fellesråd (minnelund, orgel)	300 000	- 300 000			
034	Rehabilitering kommunale boliger	3 000 000	- 1 500 000		- 1 500 000	
113	Innsatsleder bil	1 050 000	- 1 050 000			
150	Kommunale veier, evt. bruer	3 000 000	- 3 000 000			
024	Byggtekniske utbedringer ved svømmebassengbygget i Hovet	1 500 000	- 1 500 000			
	Sum	20 950 000	- 14 050 000	- 2 600 000	- 3 300 000	- 1 000 000

Uprioriterte investeringstiltak (ikke vedtatt):

Uprioriterte investeringstiltak:		Budsjett eks. mva		Tiltak nr.
Prosjektnr.	Investeringer i vegg, bygg, øvrig	2023	Øk.plan(2024-2026)	
	Gapahuk og grøntplan på Geilojordet	350 000		6000-535
	Garasjeanlegg Vestlia	3 500 000		6000-531
012	Tilskudd Hol kirkelige fellesråd (minnelund, orgel)		250 000	1010-159
	Rehabilitering svømmebasseng ved Hovet skole		5 500 000	6000-538
	Røntgenutstyr ved legesenteret	1 000 000		3010-220
	Trådløse systemer for bruk av frekvenser (kulturområdet)	200 000	200 000	2023-100
	Sum	5 050 000	5 950 000	

ØKONOMISKE OVERSIKTER

Driftsbudsjett 2023-2026

Økonomisk oversikt drift 2023-2026

Tabellen viser kommunens disponible inntekter i planperioden, driftsutgifter, rente- og avdragsutgifter, planlagt netto driftsresultat og avsetning eller bruk av fond.

Økonomisk oversikt drift	Regnskap 2021	Reg. Budsjett 2022	Budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk Plan 2025	Øk Plan 2026
Driftsinntekter						
1 Rammetilskudd	90 037 082	87 700 000	39 000 000	39 000 000	39 000 000	39 000 000
2 Inntekts- og formuesskatt	194 937 594	210 000 000	228 000 000	228 000 000	228 000 000	228 000 000
3 Eiendomsskatt	65 395 740	61 000 000	49 000 000	49 000 000	49 000 000	49 000 000
4 Andre skatteinntekter	43 317 013	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	12 428 916	8 020 000	8 330 000	8 330 000	8 330 000	8 330 000
6 Overføringer og tilskudd fra andre	86 179 252	74 263 634	72 179 200	70 158 700	69 826 700	69 684 700
7 Brukerbetalinger	15 694 231	15 056 000	18 824 000	18 824 000	18 824 000	18 824 000
8 Salgs- og leieinntekter	169 039 768	261 835 515	275 639 000	280 979 000	285 799 000	289 019 000
9 Sum driftsinntekter	677 029 595	735 875 149	708 972 200	712 291 700	716 779 700	719 857 700
Driftsutgifter						
10 Lønnsutgifter	304 170 650	306 678 128	329 261 200	331 068 000	330 662 000	330 280 000
11 Sosiale utgifter	63 879 631	77 724 555	73 322 955	73 611 155	73 444 655	73 382 655
12 Kjøp av varer og tjenester	171 343 927	180 286 305	185 492 245	184 976 745	185 086 745	183 672 745
13 Overføringer og tilskudd til andre	60 550 337	76 853 598	84 682 700	83 038 700	81 246 700	80 870 200
14 Avskrivninger	36 350 054	36 562 574	37 487 200	37 267 200	37 267 200	37 267 200
15 Sum driftsutgifter	636 294 600	678 105 160	710 246 300	709 961 800	707 707 300	705 472 800
Brutto driftsresultat	40 734 995	57 769 989	- 1 274 100	2 329 900	9 072 400	14 384 900
Finansinntekter						
17 Renteinntekter	3 111 314	3 614 424	4 400 000	4 380 000	4 380 000	4 380 000
18 Utbytter	10 524 303	6 203 000	7 004 000	7 002 000	7 002 000	7 002 000
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	- 79 417	-	-	-	-	-
20 Renteutgifter	5 127 274	9 558 955	15 546 000	18 500 000	18 450 000	18 450 000
21 Avdrag på lån	24 648 764	92 655 000	27 955 000	28 300 000	32 300 000	32 300 000
22 Netto finansutgifter	- 16 219 839	- 92 396 531	- 32 097 000	- 35 418 000	- 39 368 000	- 39 368 000
Motpost avskrivninger	36 350 054	36 562 574	37 487 200	37 267 200	37 267 200	37 267 200
Netto driftsresultat	60 865 211	1 936 032	4 116 100	4 179 100	6 971 600	12 284 100
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
25 Overføring til investering	1 630 424	13 391 787	2 450 000	2 450 000	1 450 000	1 450 000
26 Avsetninger til bundne driftsfond	38 792 534	34 300 000	18 100 000	19 270 000	21 350 000	24 500 000
27 Bruk av bundne driftsfond	- 41 922 108	- 24 100 000	- 21 660 000	- 21 040 000	- 21 390 000	- 20 580 000
28 Avsetninger til disposisjonsfond	62 633 565	20 734 676	9 196 100	5 549 100	5 561 600	6 914 100
29 Bruk av disposisjonsfond	- 269 203	- 42 390 431	- 3 970 000	- 2 050 000	-	-
30 Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-	-	-	-
31 Sum disponeringer eller dekning av netto drift	60 865 211	1 936 032	4 116 100	4 179 100	6 971 600	12 284 100
32 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-	-	-	-	-	-

Bevilgningsoversikt drift

Kommunestyret skal selv vedta driftsbudsjettet, satt opp i henhold til budsjettskjema 1A. Budsjettvedtaket skal gi nettobevilgninger pr sektor i driftsbudsjettet, som det framgår av skjema 1B.

Bevilgningsoversikt - drift (budsjett)	Regnskap 2021	Reg. Budsjett 2022	Budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk Plan 2025	Øk Plan 2026
1 Rammetilskudd	90 037 082	87 700 000	39 000 000	39 000 000	39 000 000	39 000 000
2 Inntekts- og formueskatt	194 937 594	210 000 000	228 000 000	228 000 000	228 000 000	228 000 000
3 Eiendomsskatt	65 395 740	61 000 000	49 000 000	49 000 000	49 000 000	49 000 000
4 Andre generelle driftsinntekter	55 745 929	26 020 000	26 330 000	26 330 000	26 330 000	26 330 000
5 Sum generelle driftsinntekter	406 116 345	384 720 000	342 330 000	342 330 000	342 330 000	342 330 000
6 Sum bevilgninger drift, netto	329 031 295	285 387 437	306 116 900	302 732 900	295 990 400	290 677 900
7 Avskrivninger	36 350 054	36 562 574	37 487 200	37 267 200	37 267 200	37 267 200
8 Sum netto driftsutgifter	365 381 349	321 950 011	343 604 100	340 000 100	333 257 600	327 945 100
9 Brutto driftsresultat	40 734 995	62 769 989	- 1 274 100	2 329 900	9 072 400	14 384 900
10 Renteinntekter	3 111 314	3 614 424	4 400 000	4 380 000	4 380 000	4 380 000
11 Utbytter	10 524 303	6 203 000	7 004 000	7 002 000	7 002 000	7 002 000
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	- 79 417	-	-	-	-	-
13 Renteutgifter	5 127 274	9 558 955	15 546 000	18 500 000	18 450 000	18 450 000
14 Avdrag på lån	24 648 764	92 655 000	27 955 000	28 300 000	32 300 000	32 300 000
15 Netto finansutgifter	- 16 219 839	- 92 396 531	- 32 097 000	- 35 418 000	- 39 368 000	- 39 368 000
16 Motpost avskrivninger	36 350 054	36 562 574	37 487 200	37 267 200	37 267 200	37 267 200
Netto driftsresultat	60 865 211	6 936 032	4 116 100	4 179 100	6 971 600	12 284 100
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
18 Overføring til investering	1 630 424	13 391 787	2 450 000	2 450 000	1 450 000	1 450 000
19 Avsetninger til bundne driftsfond	38 792 534	34 300 000	18 100 000	19 270 000	21 350 000	24 500 000
20 Bruk av bundne driftsfond	- 41 922 108	- 24 100 000	- 21 660 000	- 21 040 000	- 21 390 000	- 20 580 000
21 Avsetninger til disposisjonsfond	62 633 565	20 734 676	9 196 100	5 549 100	5 561 600	6 914 100
22 Bruk av disposisjonsfond	- 269 203	- 42 390 431	- 3 970 000	- 2 050 000	-	-
23 Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-	-	-	-
24 Sum disponeringer eller dekning av netto drift	60 865 211	1 936 032	4 116 100	4 179 100	6 971 600	12 284 100
25 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	-	-	-	-	-	-

Budsjettskjema 1B – Driftsbudsjettet pr etat/sektor

Skjema 1B viser inntekter og utgifter pr. etat (netto driftsramme), uten bruk av statlige tilskudd eller bruk/avsetning av fond.

Økonomiramme pr. etat	Regnskap 2021	Reg. Budsjett 2022	Budsjett 2023	ØkPlan 2024	ØkPlan 2025	ØkPlan 2026
Til fordeling drift	329 031 295	285 387 437	306 116 900	302 732 900	295 990 400	290 677 900
Sentraladm.						
Inntekter	- 21 113 374	- 15 184 700	- 11 518 601	- 11 265 700	- 11 288 700	- 11 280 700
Utgifter	72 439 373	98 326 244	72 932 601	72 059 200	70 233 700	69 550 700
Netto driftsramme	51 325 999	83 141 544	61 414 000	60 793 500	58 945 000	58 270 000
Energiomsetning						
Inntekter energiomsetning	- 86 536 358	- 180 000 000	- 180 000 000	- 180 000 000	- 180 000 000	- 180 000 000
Utgifter energiomsetning	10 283 634	19 200 000	52 200 000	52 200 000	52 200 000	52 200 000
Netto energiinntekter	- 76 252 724	- 160 800 000	- 127 800 000	- 127 800 000	- 127 800 000	- 127 800 000
Kultur og oppvekst						
Sum inntekter	- 31 966 985	- 31 032 105	- 35 137 500	- 35 137 500	- 35 137 500	- 35 003 500
Sum utgifter	151 317 062	158 922 794	170 172 100	171 602 600	170 391 600	167 888 100
Netto driftsramme	119 350 077	127 890 689	135 034 600	136 465 100	135 254 100	132 884 600
Helse og omsorg						
Sum inntekter	- 44 084 588	- 41 688 000	- 41 759 000	- 41 184 000	- 40 829 000	- 40 829 000
Sum utgifter	236 304 331	238 801 735	250 273 300	249 625 300	249 507 300	249 514 300
Netto driftsramme	192 219 743	197 113 735	208 514 300	208 441 300	208 678 300	208 685 300
Teknisk etat						
Sum inntekter	- 77 262 622	- 72 601 500	- 87 578 500	- 92 918 500	- 97 738 500	- 100 958 500
Sum utgifter	120 062 564	111 329 500	117 309 500	117 849 500	118 749 500	119 694 500
Netto driftsramme	42 799 942	38 728 000	29 731 000	24 931 000	21 011 000	18 736 000
Felleskjøkkenet:						
Sum inntekter	- 8 233 607	- 9 136 000	- 9 456 000	- 9 456 000	- 9 456 000	- 9 456 000
Sum utgifter	8 484 326	9 139 000	9 358 000	9 358 000	9 358 000	9 358 000
Netto driftsramme	250 719	3 000	- 98 000	- 98 000	- 98 000	- 98 000
Kleivi Næringspark:						
Sum inntekter	- 1 715 716	- 1 512 844	- 1 192 500			
Sum utgifter	1 053 256	823 313	513 500			
Netto driftsramme	- 662 460	- 689 531	- 679 000			
Sum inntekter	- 270 913 250	- 351 155 149	- 366 642 101	- 369 961 700	- 374 449 700	- 377 527 700
Sum utgifter	599 944 546	636 542 586	672 759 001	672 694 600	670 440 100	668 205 600
Netto driftsramme	329 031 296	285 387 437	306 116 900	302 732 900	295 990 400	290 677 900

Investeringsbudsjett 2022-2025

Bevilgningsoversikt – Investering

Bevilgningsoversikt - investering	Regnskap 2021	Reg. Budsjett 2022	Budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk Plan 2025	Øk Plan 2026
1 Investeringer i varige driftsmidler	101 278 692	114 354 365	50 976 500	26 753 000	-	-
2 Tilskudd til andres investeringer	880 427	7 600 000	300 000	2 550 000	1 000 000	-
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 315 138	1 550 000	1 450 000	1 450 000	1 450 000	1 450 000
4 Utlån av egne midler	5 335 759	-	-	-	-	-
5 Avdrag på lån	-	-	-	-	-	-
6 Sum investeringsutgifter	108 810 016	123 504 365	52 726 500	30 753 000	2 450 000	1 450 000
7 Kompensasjon for merverdiavgift	11 554 004	8 309 945	5 537 500	2 500 000	-	-
8 Tilskudd fra andre	66 920 402	1 050 000	1 800 000	-	-	-
9 Salg av varige driftsmidler	12 863 449	-	1 500 000	-	-	-
10 Salg av finansielle anleggsmidler	1 326 000	-	-	-	-	-
11 Utdeling fra selskaper	-	-	-	-	-	-
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	650 183	-	-	-	-	-
13 Bruk av lån	17 411 052	76 269 101	37 550 000	24 550 000	1 000 000	-
14 Sum investeringsinntekter	110 725 089	85 629 046	46 387 500	27 050 000	1 000 000	-
15 Videreutlån	3 500 000	5 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
16 Bruk av lån til videreutlån	2 103 562	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
17 Avdrag på lån til videreutlån	1 686 661	1 750 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000
18 Mottatte avdrag på videreutlån	3 575 562	1 750 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000
19 Netto utgifter videreutlån	- 492 462	2 000 000	-	-	-	-
20 Overføring fra drift	- 1 630 424	- 13 391 787	- 2 450 000	- 2 450 000	- 1 450 000	- 1 450 000
21 Avsetninger til bundne investeringsfond	1 731 228	-	-	-	-	-
22 Bruk av bundne investeringsfond	- 3 486 371	- 9 185 732	- 480 000	-	-	-
23 Avsetninger til ubundet investeringsfond	9 857 640	-	-	-	-	-
24 Bruk av ubundet investeringsfond	- 4 064 538	- 17 297 800	- 3 409 000	- 1 253 000	-	-
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-	-	-
26 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	2 407 535	- 39 875 319	- 6 339 000	- 3 703 000	- 1 450 000	- 1 450 000
27 Fremført til inndekning i senere år(udekket beløp)	-	-	-	-	-	-

Budsjettskjema 2B – Investeringsbudsjett pr. prosjekt 2023-2026

Prosjekt	Prosjektnavn	Regnskap 2021	Budsjett				
			inkl. endring 2022	Budsjett 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
001	Kjøp av it-utstyr	0	394 000	289 000	253 000		
	Etablering av datateknisk infrastruktur i omsorgsbygg og øvrige kommunale bygg			1 000 000			
003	Kjøp/salg av aksjer/andeler	51 000	0				
004	Tilskudd til rehabilitering Hol kyrkje	0	6 800 000		2 000 000		
005	Kjøp/salg fast eiendom	309 158	0				
006	VA-anlegg justeringsrett	36 908 190	103 800				
010	Reg.plan I3 Vøllo	6 616 852	1 139 856				
012	Tilskudd Hol kirkelige fellesråd (minnelund, orgel)	200 000	800 000	300 000	550 000	1 000 000	
013	Korona midler rehabilitering bygg	1 622 234	0				
015	Egenkapitalinnskudd KLP	1 264 138	1 400 000	1 450 000	1 450 000	1 450 000	1 450 000
019	Uteområde Kringlemyr 8 og 10	99 979	1 051 629				
023	Grønlie boligfelt, utvidelse	0	14 915 000				
024	Byggtekniske utbedringer ved svømmebassengbygget i Hovet			1 875 000			
026	VA-ledningsnett Tuftehuset-Reinebu	83 560	0				
027	VA-ledningsnett Hellemovegen	0	632 930				
029	Rehabilitering svømmebasseng ved Hallingskarvet skole			6 875 000			
032	Pelletsovn/varmesentral	425 000	0				
034	Rehabilitering kommunale boliger	1 260 394	7 500 000	3 750 000			
039	Utbedring av branntekniske tiltak, Geilotun	325 079	38 016				
046	Nye barnehageavdelinger ved Geilo barnehage			6 250 000	12 500 000		
048	Omgjøring av kommunal bolig til heldøgns omsorgsbolig	1 228 370	111 931				
050	Skallsikring renseanlegg	392 047	343 160				
052	Skallsikring/toppsystem kommunale formålsbygg	2 011 905	527 885				
054	Mulighetsstudie Geilojordet	17 266	607 734				
061	Ombygging Tverrvegen/gamle sjukestugu	1 439 864	0				
064	Geilo barnehage kjøkken og takoverbygg	17 159	920 536				
066	Kommunale ladepunkt El biler	712 180	1 121 860				
067	Tilpasning av bygningsmassen jfr. "Sammen om endring"			500 000			
072	Øyovegen-Langehaugvegen, gang- og sykkelveg	744 625	0				
083	Rehabilitering Geilo samfunnshus 2022	0	3 562 500				
085	Utlånsautomat Geilo bibliotek	150 975	0				
086	Meråpent bibliotek, elektronisk adgangssystem			500 000			
092	Beredskapscenter - prosjektering/oppstart	0	11 045 908				
095	Trykkøkningsstasjon vann Ustedalen			1 000 000			
096	Sanering vann- og avløpsledninger	1 889 293	20 481 000	4 000 000	4 000 000		
098	Rehabilitering Dagali renseanlegg			5 000 000			
099	Hovedledning Vestlia - Geilo RA (avløp)			1 000 000			
100	Nytt høydebasseng Geilo	0	5 000 000		10 000 000		
102	Digitalisering av distribusjonsnett for vann	0	2 000 000				
104	Nytt/rehab. Dagali vannverk	88 161	1 411 839				
105	Skallsikring vannverk og høydebasseng	0	444 118				
106	Vannforsyning Geilo	0	3 000 000				
107	Reservevann Geilo	0	3 000 000				
113	Bil- og maskinpark	873 181	1 550 000	2 937 500			
117	Amfi omlegging Vesleslåtvegen	301 930	802 234				
122	Gangbru Geilo stasjon	40 039 899	5 218 338				
126	Hovedplan v/a installasjoner	1 423 591	4 908 520				
131	Opparbeidelse returpunkter	101 394	2 898 343	5 000 000			
138	Ny barneskole Geilo - forprosjekt	0	1 500 000				
140	Geilo Arena	0	300 000				
142	Vann og avløp P143	70 973	0				
143	Trafikksikkerhetstiltak Geilo skole/idrettsområde	2 787 013	9 983 008				
150	Kommunale veier, ramme	2 001 902	3 151 435	3 750 000			
195	Kleivi næringspark infrastruktur			1 250 000			
197	Hovedledning vann/kloakk Geilo	3 352 705	4 688 786	6 000 000			
	Sum investeringer	108 810 016	123 354 365	52 726 500	30 753 000	2 450 000	1 450 000

VEDLEGG

Kommunale gebyrer og betalingssetser

Se kommunens hjemmeside for Kommunale avgifter.

Gebyrer og betalingssetser er regulert i henhold til selvkostprinsippet og indeksregulering.

Barn og unge

Betalingssetser barn og unge fra 1/1-2023	2023		2022		Endring 2022-2023	
	Sats	Kostpenger	Sats	Kostpenger	Sats	Kostpenger
Skolefritidsordningen (SFO)						
Full plass	kr 2 030		kr 1 960	-	3,4 %	
10-timers plass pr. mnd	kr 1 390		kr 1 340	-	3,6 %	
Enkelt dager	kr 205		kr 195	-	4,9 %	
Gebyr ved for sen henting	kr 500		kr 500	-	0,0 %	
Kulturskole						
Individuell undervisning	kr 3 700		kr 3 600	-	2,7 %	
Gruppeundervisning	kr 2 240		kr 2 160	-	3,6 %	
Materiell kunstscole	kr 1 065		kr 1 030	-	3,3 %	
Tilbud til voksne	kr 3 730		kr 3 600		3,5 %	
Barnehagesatser og kostpenger						
5 dager (1.8.22-31.12.22)	kr 3 000	kr 176,00	kr 3 050	kr 170	-1,7 %	3,4 %
4 dager (1.8.22-31.12.22)	kr 2 850	kr 149,00	kr 2 900	kr 138	-1,8 %	7,4 %
Kjøp av dag	kr 535		kr 535		0,0 %	
Gebyr ved for sen henting	kr 500		kr 500	0,00	0,0 %	
Søskenmoderasjon *)			30 % *)			

*) Barn nr. to 30 %, barn nr. tre gratis jfr. statsbudsjettet

Barnehagesats følger Stortingets vedtatte maksimalpris.

Helse og omsorg

Betalingssatser for hjemmehjelp / praktisk bistand	Pr time		Endring	Maks pr mnd		Endring
	2023	2022	2022-2023	2023	2022	2022-2023
Husstandens inntekt pr år						
Mindre enn 2 G ¹⁾ *		kr 210		kr 210	kr 210	kr -
2 - 3 G	kr 240	kr 230	kr 10	kr 1 160	kr 1 125	kr 35
3 - 4 G	kr 315	kr 305	kr 10	kr 1 790	kr 1 735	kr 55
4 - 5 G	kr 400	kr 385	kr 15	kr 2 950	kr 2 805	kr 145
Over 5 G	kr 425	kr 410	kr 15	kr 3 580	kr 3 475	kr 105

*Betalingstak pr. mnd. justeres i tråd med forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester §10.

Trygghetsskapende teknologiske løsninger	2023	2022	Endring 2022-2023
Egenandeler:			
som trygghetsalarm, røykvarsler, sporings- og lokaliseringsteknologi	kr 295	kr 285	kr 10

Satser som blir regulert fra sentralt hold. Priser gjeldene fra 1/1	2023	2022
Tjeneste		
Beboere på korttidsplass betaler pr. døgn etter gjeldende sats	1)	kr 180
Dag- eller nattopphold pr dag	1)	kr 100

¹⁾ Disse vil bli justert i tråd med statlige føringer.

Bruk av behandlingsbasseng og treningsrom på fysikalsk avdeling Geilo	2023	2022	Endring 2022-2023
Pr. gang	kr 80	kr 77	kr 3
Frisklvsresept	kr 350	kr 345	kr 5
Leie av bassenget utenom fysioterapi pr gang	kr 475	kr 460	kr 15

Andre betalingstjenester (omsorgsboliger med heldøgns omsorg)	2023	2022	Endring 2022-2023
Alle måltider (middag og tørrmat)	kr 3 500	kr 3 400	kr 100
Kun middag	kr 2 450	kr 2 375	kr 75
Frokost, lunsj, kveldsmat	kr 1 935	kr 1 875	kr 60
Vaskeritjenester innkl. leie av sengetøy og håndklær	kr 390	kr 375	kr 15
Vask av privat tøy	kr 390	kr 375	kr 15
Diverse renholdsartikler (toalettpapir, renholdsartikler)	kr 180	kr 175	kr 5

Tilkjørt middag	2023	2022	Endring
	2022-2023		
Hel porsjon, inklusiv suppe /dessert	kr 95	kr 95	kr -

Opphold på dagsenter pr. dag.	2023	2022	Endring
	2022-2023		
Dagsenter for demente	kr 130	kr 125	kr 5

Kjøp av enkeltmåltider	2023	2022	Endring
	2022-2023		
Kaffi, te , kake	kr 30	kr 25	kr 5
Frokost, lunsj eller kveldsmat	kr 45	kr 40	kr 5
Middag	kr 100	kr 95	kr 5

Frisør og fotterapi	2023	2022	Endring
	2022-2023		
Tjeneste			
Vask og legg langtidsplass	kr -	kr -	kr -
Vask, legg og klipp langtidsplass	kr 440	kr 425	kr 15
Vask og legg korttidsplass, omsorgsbolig	kr 235	kr 225	kr 10
Vask, legg og klipp korttidsplass, omsorgsbolig	kr 570	kr 550	kr 20
Permanent, alle	kr 1 430	kr 1 385	kr 45
Herreklipp, korttidsplass og omsorgsbolig	kr 405	kr 390	kr 15
Fotpleie ¹⁾			

Fotpleie har egen prisliste

Bolig, eiendom og tekniske tjenester

Byggesaker. Gebyr med virkning fra 1/1-2023	2023	2022	Endring ca %
	Ett-trinns og rammesøknad	Ett-trinns og rammesøknad	
Søknad med krav om ansvarlige foretak, pbl. § 20-1, 20-3			
a) nybygg (en boenhet) tilbygg, påbygg, underbygging			
Tiltaksklasse 1	17 900	17 400	3 %
Tiltaksklasse 2	28 600	27 800	3 %
Tiltaksklasse 3	42 900	41 700	3 %
a) nybygg ene og to-mannsbolig	14 300	13 900	3 %
a) tilbygg over 50m2, påbygg, underbygging og anneks til ene og to-mannsbolig.	8 200	8 000	3 %
a) tilbygg over 50m2, påbygg, underbygging og anneks til fritidsbygg med en boenhet..	11 800	11 500	3 %
b) Vesentlige endring av a)	7 200	7 000	3 %
c) Fasadeendringer	7 200	7 000	3 %
Midlertidig bruksendring fra fritidsbolig til bolig	5 200	5 100	3 %
d) Bruksendring nevnt under a)	14 300	13 900	3 %
e) Riving av tiltak nevnt under a)	5 200	5 100	3 %
f) Bygningstekniske installasjon		-	
Tiltaksklasse 1	5 200	5 100	3 %
Tiltaksklasse 2	7 200	7 000	3 %
Tiltaksklasse 3	10 700	10 400	3 %
f) Rehabilitering av pipe	800	800	0 %
g) Oppdeling og sammenføring av bruksenheter		-	
Tiltaksklasse 1	7 200	7 000	3 %
Tiltaksklasse 2	14 200	13 800	3 %
Tiltaksklasse 3	21 500	20 900	3 %
h) Innhegning mot veg	2 800	2 700	3 %
i) Plassering av skilt/reklame	2 800	2 700	3 %
j) Midlertidige bygging, konstruksjoner/anlegg	5 100	5 100	3 %
k) Vesentlige terrenginnrep	7 200	7 000	3 %
l) Veg<1 km, p.plass< 10 biler og landingsplass	7 200	7 000	3 %
Andre	14 300	13 900	3 %

Gebyrene som nevnt i punkt a reduseres med 20% når søknaden er komplett ved innsending av søknaden.

Byggesaksbehandling. Priser gjeldende fra 1/1-2023	2023	2022	Endring ca %
Timepris	1 060	1 030	3,0 %

Byggesaker. Priser gjeldende fra 1/1-2023	2023	2022	Endring ca %
Tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver § 20-4, a,b,c, d og e			
a) mindre tiltak på bebygd eiendomme ene og to-mannsbolig	3 600	3 500	3,0 %
a) mindre tiltak på bebygd eiendom	5 200	5 100	3,0 %
b) alminnelig driftsbygning i landbruket	5 200	5 100	3,0 %
c) plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner og anlegg, inntil 2 år	5 200	5 100	3,0 %
d) opprettelse av grunneiendom mv. som nevnt i § 20-1 første ledd bokstav m	5 200	5 100	3,0 %
e) andre mindre tiltak som etter kommunens skjønn kan forestås av tiltakshaver	5 200	5 100	3,0 %
Deling etter § 20-3			
m) Deling av eiendom eller bortfeste for mer enn 10 år når søknaden er i samsvar med grenser fastsatt i godkjent regulerings- eller detaljplan	4 100	4 000	3,0 %
Deling av eiendom i uregulerte områder eller der grenser ikke er fastsatt i godkjent regulerings- eller detaljplan	10 200	9 900	3,0 %
Andre tiltak			
Andre tiltak unntatt fra kap. 20	5 200	5 100	3,0 %
Dispensasjoner etter pbl §§ 19-2 og 19-3			
Fra kommuneplan, reguleringsplan, eller forskrifter i plan- og bygningsloven der saken må sendes til ekstern høring eller behandles politisk	17 900	17 400	3,0 %
I saker som ikke skal på ekstern høring NB. pr dispensasjonsforhold.	5 200	5 100	3,0 %
Enkle dispensasjoner knyttet i mot boligformål	4 100	4 000	3,0 %
Sakkyndig bistand			
Fakstiske kostnader for bistand pluss et gebyr på	4 100	4 000	3,0 %
Kommunal godkjenning av foretak/person for arbeid jf. SAK10 § 11-4, SAK10 § 6-8			
For hver godkjenning der foretaket/person ikke har sentral godkjenning	2 000	1 900	6,0 %

Planbehandling. Gebyr med virkning fra 1/1-2023	2023	2022	Endring ca %
Forhåndsmøte/oppstartsmøte og avklaringsmøte	5600	5500	3,00 %
Detaljregulering pbl § 12-3			
Fremleggelse for politisk rådgivning iht pbl § 12-8	23 300	22 660	3,0 %
Behandling frem til 1. gangs behandling	50% *	50% *	0,0 %
Behandling til og med 1. gangs behandling, på sakskartet.	75% *	75% *	0,0 %
Planareal inntil 10 dekar	62 500	60 700	3,0 %
Planareal 10 – 15 dekar	82 700	80 300	3,0 %
Planareal 15 - 20 dekar	103 900	100 900	3,0 %
Planareal over 20 dekar, tillegg pr. påbegynt dekar	2 100	2 060	3,0 %
	-		
Det fastsettes et tilleggsgebyr for bebyggelse			
For eksisterende bebyggelse er gebyret pr 100 m2 BRA, i hht TEK 17	1 000	1 000	0,0 %
For planlagt bebyggelse er gebyret pr 100 m2 BRA, i hht TEK 17.	1 300	1 300	0,0 %
	-		
Tilleggsgebyr for bebyggelse på nærings- og industriområder (ikke hotell og turisme)			
	-		
Planlagt bebyggelse er gebyret pr. 1000 m2 BYA	600	600	0,0 %
Endring av reguleringsplan pbl § 12-14 første ledd			
Mindre endring av reguleringsplan (justert test)	17 900	17 400	3,0 %
Andre endringer av vedtatt detaljregulering som ikke gjøres etter pbl §12-14 1.ledd			
	-		
Endring av reguleringsplan (endring av enkeltelementer i kart og enkelte bestemmelser) uten nye tomter	45 000	45 000	0,0 %
Endring av tekstdel (kun endring av tekstdel som er mer omfattende enn mindre endring)	22 500	22 500	0,0 %
Tillegg for areal i reguleringsplan som er avsatt til utbygging men som ikke på reguleringstidspunktet kan defineres som tomt. (Næring, kombinertformål, konsentrert bebyggelse osv.)	kr 500 pr da	kr. 500 pr da	
Konsekvensutredning pbl § 12-3 tredje ledd og § 4-2 andre ledd			
Behandling av konsekvensutredning til reguleringsplan	34 500	33 500	3,0 %
* 50 og 75% av full sats for planbehandling			

Eiendomsoppgaver. Gebyr med virkning fra 1/1-2022	2023	2022	Endring ca %
Salgsoppgave til eiendomsmeglere, pr oppgave	2 650	2572	3,0 %

Gebyrene for planbehandling reduseres med 20% for planer som gjelder boligformål.

Vann- og avløpsgebyr gjeldende fra 1/1-2023	2023		2022		Endring
	Eks mva	Inkl. mva	Eks mva	Inkl. mva	
Fastledd Vannforsyning					
Pris for bolig	1 660 kr	2 490 kr	1 383 kr	1 729 kr	277,00
Pris for fritidsbolig	2 822 kr	4 797 kr	2 213 kr	2 766 kr	609,00
Næringsseiendommer under 499 m ³	1 660 kr	2 490 kr	1 383 kr	1 729 kr	277,00
Næringsseiendommer fra 500 til 1999 m ³	3 320 kr	4 150 kr	2 766 kr	3 458 kr	554,00
Næringsseiendommer fra 2000 til 9999 m ³	4 980 kr	6 225 kr	4 149 kr	5 186 kr	831,00
Næringsseiendommer over 10 000 m ³	8 300 kr	10 375 kr	6 915 kr	8 644 kr	1385,00
Fastledd Avløp					
Pris for bolig	1 870 kr	2 338 kr	1 700 kr	2 125 kr	170,00
Pris for fritidsbolig	3 179 kr	3 974 kr	2 720 kr	3 400 kr	459,00
Næringsseiendommer under 499 m ³	1 870 kr	2 338 kr	1 700 kr	2 125 kr	170,00
Næringsseiendommer fra 500 til 1999 m ³	3 740 kr	4 675 kr	3 400 kr	4 250 kr	340,00
Næringsseiendommer fra 2000 til 9999 m ³	5 610 kr	7 013 kr	5 100 kr	6 375 kr	510,00
Næringsseiendommer over 10 000 m ³	9 350 kr	11 688 kr	8 500 kr	10 625 kr	850,00
Forbruksgebyr etter målt forbruk					
Pris pr m ³ vann	16,84 kr	21 kr	14,03 kr	18 kr	2,81
Pris pr m ³ kloakk	21,37 kr	27 kr	19,42 kr	24 kr	1,95
Tilkoblingsgebyr (samme gebyr på vann som for kloakk)					
<i>Gruppe 1: Eiendommer som ikke omfattes av gruppe 2</i>					
Bolig/Hytte	17 500 kr	17 500 kr	17 500 kr	21 875 kr	0,00
Leilighet/fritidsleilighet	7 500 kr	9 375 kr	7 500 kr	9 375 kr	0,00
<i>Gruppe 2: Eiendommer i kommunalt og privat boligfelt som har betalt refusjon eller annen form for opparbeidelseskostnad for vann- og eller avløpsanlegg</i>					
Bolig/Hytte	8 750 kr		8 750 kr	10 938 kr	0,00
Leilighet/fritidsleilighet	3 750 kr		3 750 kr	4 688 kr	0,00
<i>Gruppe 3: Næringsseiendommer.</i>					
Overnatting/Varme senger pr. kvm	125 kr		125 kr	156 kr	0,00
Forretningsareal pr. kvm	95 kr		95 kr	119 kr	0,00
Industri og annen virksomhet pr.kvm	65 kr		65 kr	81 kr	0,00
Makssum 150 000,- eks.mva					
Vannmålerleie, sats for gebyrreduksjon, tilleggsgebyr m.m.					
Sats for leie av vannmålere iht. § 4,3	225 kr		225 kr	281 kr	0,00
Sats for gebyrreduksjon iht. § 3,10	350 kr		350 kr	438 kr	0,00
Tilleggsgebyr ved manglende avlesing av vannmåler (§ 4.4, 2 ledd)	400 kr		400 kr	500 kr	0,00

Slangebyr gjeldende fra 1/1-2023	2023		2022		Endring 2022-2023
	Eks mva	Inkl. mva	Eks mva	Inkl. mva	
Tømming av tette tanker/slamavskillere for helårsbebyggelse					
Årlig fastgebyr for alle anlegg	252 kr	315 kr	182 kr	228 kr	70
Pr m3 for slamavskiller/tette tanker/store anlegg	317 kr	396 kr	234 kr	293 kr	83
Fastgebyr minirensanlegg	444 kr	555 kr	0 kr	0 kr	444
Pr. m3 for minirensanlegg	458 kr	573 kr	234 kr	293 kr	224
Fastgebyr for store anlegg	252 kr	315 kr	182 kr	228 kr	70
Traktor/spesialbiltømming/liten bil pr tømming	650 kr	813 kr	550 kr	688 kr	100
Ekstra- og Nødtømminger					
Oppmøte ved ekstratømming	1 174 kr	1 468 kr	1 140 kr	1 425 kr	34
Oppmøte ved nødtømming	3 254 kr	4 067 kr	3 011 kr	3 764 kr	243
Pr. m3 ved ekstra/nødtømming	787 kr	984 kr	765 kr	956 kr	22
Ikke utført ekstra/nødtømming	1 011 kr	1 264 kr	982 kr	1 228 kr	29
Behandlingskostnader (ved direkte levering til behandlingsanlegget)			Pr. tonn		
Rensegebyr ved tette tanker/ekstra- og nødtømming - pris pr. m3	150 kr	188 kr	150 kr	188 kr	0 kr
Tilsynsgebyr spredt avløp					
Tilsyn kap 12 anlegg	595 kr		250 kr		345 kr
Tilsyn kap 13 anlegg	1 190 kr		500 kr		690 kr

Renovasjon gjeldende fra 1/1-2023	2023		2022		Endring
	Eks mva	Inkl. mva	Eks mva	Inkl. mva	
Dunk - Henteordning					
Renovasjon dunk	3 776 kr	4 720 kr	3 172 kr	3 965 kr	604,00
Renovasjon dunk stor	5 664 kr	7 080 kr	4 758 kr	5 948 kr	906,00
Utvidet henteavstand	453 kr	566 kr	375 kr	469 kr	78,00
Renovasjon dunk kompost	2 832 kr	3 540 kr	2 379 kr	2 036 kr	453,00
Hytter og stølsbuer - henteordning	2 454 kr	3 068 kr	Ingen		3068,00
CO2-avgift hente/bringe boliger	40 kr	50 kr	Ingen		50,00
Container - Bringeordning					
Fastboende (pr husholdning) hovedleilighet	2 908 kr	3 635 kr	2 442 kr	3 053 kr	465,08
Kompost	2 115 kr	2 643 kr	1 776 kr	2 220 kr	338,24
Hytter og stølsbuer - bringeordning	1 888 kr	2 360 kr	1 586 kr	1 358 kr	302,00
CO2-avgift hytter	20 kr	25 kr	Ingen		25,00

Feieavgift gjeldende fra 1/1-2023	2023		2022		Endring
	Eks mva	Inkl. mva	Eks mva	Inkl. mva	
Feiing					
Tilsyn årlig bolig	564 kr	705 kr	596 kr	745 kr	-32,00
Tilsyn 2. hvert år bolig	282 kr	353 kr	298 kr	373 kr	-16,00
Tilsyn 4. hvert år bolig	142 kr	178 kr	150 kr	188 kr	-8,00
Tilsyn 6. hvert år bolig	71	89 kr	75 kr	94 kr	-4,00
Tilsyn 8. hvert år bolig	36 kr	45 kr	38 kr	48 kr	-2,00
Feiing 8. hvert år bolig	68 kr	85 kr	74 kr	93 kr	-6,00
Feiing 6. hvert år bolig	89 kr	111 kr	96 kr	120 kr	-7,00
Feiing 4. hvert år bolig	132 kr	165 kr	139 kr	174 kr	-7,00
Feiing 2. hvert år bolig	282 kr	353 kr	298 kr	373 kr	-16,00
Feiing årlig bolig	564 kr	705 kr	596 kr	745 kr	-32,00
Tilsyn årlig fritidsbolig	1 094 kr	1 368 kr	1 164 kr	1 455 kr	-70,00
Tilsyn 2. hvert år fritidsbolig	547 kr	684 kr	582 kr	728 kr	-34,75
Tilsyn 4. hvert år fritidsbolig	275 kr	344 kr	291 kr	364 kr	-16,00
Tilsyn 6. hvert år fritidsbolig	138 kr	173 kr	146 kr	183 kr	-8,00
Tilsyn 8. hvert år fritidsbolig	68 kr	85 kr	72 kr	90 kr	-4,00
Feiing 8. hvert år fritidsbolig	132 kr	165 kr	139 kr	174 kr	-7,00
Feiing 6. hvert år fritidsbolig	176 kr	220 kr	185 kr	231 kr	-9,00
Feiing 4. hver år fritidsbolig	275 kr	344 kr	289 kr	361 kr	-14,00
Feiing 2. hvert år fritidsbolig	547 kr	684 kr	577 kr	721 kr	-29,75
Feiing hvert år fritidsbolig	1 100 kr	1 375 kr	1 154 kr	1 443 kr	-54 kr

Gebyrats for utrykning av brannvesen	Eksl. mva	Inkl. mva.
Brenning av bygning (øvelse)	40.000,-	50.000,-
Unødvendig utrykning/automatisk brannalarm (internt/eksternt)	2 rettsgebyr	
Arbeidsoppdrag	KS-satser	
Helseoppdrag: akutt fare for liv og helse	0 kr	
Helseoppdrag: annen bistand, bære og løfte (internt/eksternt)	KS-satser	
Saksbehandling søknader fyrverkeri	2 500,-	

Gebyr for forvaltningsoppgaver etter matrikkelloven	2023	2022	Endring
Oppretting av matrikkelenhet (Gjelder også uten fullført oppmålingsforretning)			
<i>Oppretting av grunneiendom</i>			
Areal fra 0 – 250 m ²	7 020	6 800	1,032
Areal fra 251 – 500 m ²	11 240	10 880	1,033
Areal fra 501 – 2000 m ²	16 860	16 320	1,033
Areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	980	950	1,032
Fradeling av 5 eller flere parseller i samme forretning betales pr parsell	11 240	10 880	1,033
Punkt feste uavhengig av oppmåling i marka	7 020	6 800	1,032
<i>Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn</i>			
Areal fra 0 – 250 m ²	7 020	6 800	1,032
Areal fra 251 – 500 m ²	11 240	10 880	1,033
Areal fra 501 – 2000 m ²	16 860	16 320	1,033
Areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	980	950	1,032
<i>Oppmåling av uteareal på eierseksjon (pr. sak)</i>			
Samlet areal fra 0 – 250 m ²	7 020	6 800	1,032
Samlet areal fra 251 – 500 m ²	11 240	10 880	1,033
Samlet areal fra 501 – 2000 m ²	16 860	16 320	1,033
Samlet areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	980	950	1,032
<i>Oppretting av anleggseiendom</i>			
Volum fra 0 – 2000 m ³	7 020	6 800	1,032
Volum fra 2001 m ³ – økning pr. påbegynt 1000m ³	1 400	1 360	1,029
<i>Registrering av jordsameie</i>			
Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid. Minstegebyr	1 400	1 360	1,029
Grensejustering			
<i>Grunneiendom, festegrunn og jordsameie</i>			
Areal fra 0 – 250 m ²	4 210	4080	1,032
Areal fra 251 – 500 m ²	7 020	6800	1,032
<i>Anleggseiendom</i>			
Volum fra 0 – 250 m ³	4 210	4080	1,032
Volum fra 250 – 1000 m ³	7 020	6800	1,032
Arealoverføring			
<i>Grunneiendom, festegrunn og jordsameie</i>			
Areal fra 0 – 250 m ²	14 050	13600	1,033
Areal fra 251 – 500 m ²	16 860	16320	1,033
Arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ² medfører en økning av gebyret på	4 210	4080	1,032
<i>Anleggseiendom</i>			
Volum fra 0 – 250 m ³	14 050	13600	1,033
Volum fra 251 – 500 m ³	16 860	16320	1,033
Volumoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ³ medfører en økning av gebyret på.	4 210	4080	1,032
Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning			
For inntil 2 punkter	2 110	2040	1,034
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	700	680	1,029
fortsatt neste side.....			

Gebyr for forvaltningsoppgaver etter matrikkelloven	2023	2022	Endring
.....fortsatt fra foregående side			
Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter			
For inntil 2 punkter	4210	4080	1,032
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	1400	1360	1,029
Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid			
Privat grenseavtale			
Gebyr fastsettes etter medgått tid, og minstesats	1400	1360	1,029
Timepris for medgått tid			
Feltarbeid	1400	1360	1,029
Kontorarbeid	1120	1090	1,028
Utstedelse av matrikkelbrev			
Matrikkelbrev inntil 10 sider	175	175	1,000
Matrikkelbrev over 10 sider	350	350	1,000

Eierseksjonering. Gebyr med virkning fra 1/1-2023	2023	2022	Endring
Eierseksjonering og reseksjonering			
2-4 seksjoner	8890	8600	1,034
5-10 seksjoner	11110	10750	1,033
Fra seksjon 11 blir det tillegg pr seksjon	280	270	1,037
Oppheving av seksjonering	5550	5370	1,034

Husleiesatser:

Husleiesatser omsorgsboliger	Antall	Pr mnd		Endring, kr. pr. mnd. 22-23	Pr.bolig 2023
		2023	2022		
				3,00 %	
Type bolig					
Stor leilighet	12 stk	5 034	4 887	147	60 403
Liten leilighet	12 stk	4 101	3 982	119	49 218
Haugtun	4 stk	6 152	5 973	179	73 826
Leiligheter Geilo og Hol, stor	5 stk	7 342	7 128	214	88 102
Leiligheter Geilo og Hol, liten	15 stk	6 479	6 290	189	77 744
Leiligheter i tilknytning til Geilotun (Usteheimen)	8 stk	4 370	4 243	127	52 443
Underetasje legekantoret i Hol, liten	1 stk	4 101	3 982	119	49 218
Underetasje legekantoret i Hol, stor	1 stk	5 652	5 487	165	67 819
Boliger for barn og unge, K8:				-	
Stor leilighet (71 m2)	3 stk	8 528	8 280	248	102 341
Liten leilighet (59,2 m2)	3 stk	7 540	7 320	220	90 475
Treningsleilighet (47 m2)	1 stk	5 987	5 813	174	71 849
Omsorgsboliger, K10:					
Leilighet (34,7 m2)	4 stk	4 428	4 299	129	53 136
Leilighet (43,2 m2)	1 stk	5 500	5 340	160	66 002
Leilighet (58,4 m2)	2 stk	7 445	7 228	217	89 338
Stor leilighet Høgehaug	4 stk	5 732	5 565	167	68 783
Liten leilighet Høgehaug	4 stk	5 104	4 955	149	61 244
Stasjonsvegen 78	1 stk	4 448	4 318	130	53 370

Husleiesatser utleieboliger	Antall		Utleiesats/m2		Sum husleie/mnd		Endring i % 2022-2023
	boliger	m2	2023	2022	2023	2022	
Hol / Hovet	10	739	76	74	56 495	54 850	3,0 %
Dagali/Skurdalen	2	163	77	75	12 628	12 260	3,0 %
Geilo, Kategori I	7	499,5	91	87	45 633	44 306	3,0 %
Geilo, Kategori II	26	1756,8	92	77	161 742	149 774	3,0 %

Tidspunkt for justering av husleiesatsene følger Husleielovens bestemmelser.